

วิทยานิพนธ์

การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัณฑนเทศกท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

THE DEVELOPMENT OF LOCAL GUIDE CURRICULUM OF KHET
TALINGCHAN BANGKOK FOR PRATHOM 5 STUDENTS

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาวปัทมา กลางกาญจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

สาขาหลักสูตรและการสอน

วัน เดือน ปี..... 5 ส.ค. 2551

กค 216210

พ.ศ. 2550

เลขทะเบียน.....

เลขเรียกหนังสือ.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วิทยานิพนธ์ การพัฒนาหลักสูตรเรื่องมัลลเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โดย นางสาวปัทมา กลางกาญจน์

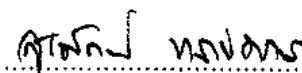
สาขา หลักสูตรและการสอน

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	อาจารย์ประนอม	เยี่ยมประยูร
กรรมการ	ดร.ประเทือง	อัมพรภักดิ์

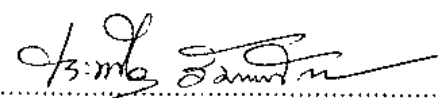
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

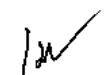

..... ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา
(ผศ.ดร.สวายุทธิ์ เศรษฐราชวร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รศ.ดร.สุศักดิ์ หลาบมาลา)

..... กรรมการ
(อาจารย์ประนอม เยี่ยมประยูร)

..... กรรมการ
(ดร.ประเทือง อัมพรภักดิ์)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.เปรมสุริย์ เชื้อมทอง)

..... กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ประนอม เอี่ยมประยูร ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ดร.ประเทือง อัมพรภักดี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.วิโพธิ์ วัฒนานิมิตกุล อาจารย์ที่ปรึกษาประจำรุ่น 2 ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ อันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ประสบความสำเร็จ ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.อำนาจ เดชชัยศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพชรวดี จงประดับเกียรติ และอาจารย์สมพงษ์ ตั้งประยูรเลิศ ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือ และให้ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงเรียน คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน บุคลากรใน ชุมชนที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

คุณประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ครู อาจารย์ที่กรุณาอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ และสิ่งที่คิดงามต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ปัทมิตา กลางกาญจน์

**การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลลเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**

**บทคัดย่อ
ของ
นางสาวปัทมา กลางกาญจน์**

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน**

พ.ศ. 2550

ปัทมิตา กลางกาญจน์ (2550) การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลติเทสต์ท้องถิ่น เขตคลังชั้น กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ประนอม เอี่ยมประยูร , อาจารย์ดร. ประเทือง อัมพรภักดี.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลติเทสต์ท้องถิ่น เขตคลังชั้น กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อน และหลังการเรียนหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยมีขั้นตอนการพัฒนา 3 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย 3) การทดลองใช้หลักสูตร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินโครงร่างหลักสูตร และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยข้อมูลคือ t-test Dependent

ผลการวิจัยพบว่า

1. ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีคุณภาพ หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วน มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตร เรื่อง มัลติเทสต์ท้องถิ่น เขตคลังชั้น กรุงเทพมหานคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

**THE DEVELOPMENT OF LOCAL GUIDE CURRICULUM OF
KHET TALINGCHAN BANGKOK FOR PRATHOM 5 STUDENTS**

AN ABSTRACT

BY

MISS PATTITA KLANGKARN

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education Program in Curriculum and Instruction
at Bansomdejchaopraya Rajabhat University**

2007

Pattita Klangkarn. (2007) The Development of Local Guide Curriculum of Khet Talingchan Bangkok For Prathom 5 Students. Thesis for Master Degree . Bangkok : Bansomdejchaopraya Rajabhat University . The Committee : Asst. Prof. Mrs.Pranom Aiumprayoon, Dr.Prathaung Ampornpuckdi.

The purposes of the research were for the development of Local Guide Curriculum of Khet Talingchan Bangkok for Prathom 5 students, to compare the students' achievement before and after the curriculum implementation, Three steps of the curriculum development procedure were as follows : The Development of Instruments, The Curriculum Development, The Curriculum Implementation. The samples were the Prathom 5 students of Chumthangtalingchan school in the second semester of the academic year 2007. The research instruments were an achievement test, interview form, and questionnaires. The t-test dependent statistics were used for analyzing data.

The results were as follows:

- 1) The quality of local curriculum was rated at a very high level. The curriculum had all required components and was considered appropriate for local communities. Also the curriculum could be applied for teaching and learning.

- 2) The comparison of students' achievement before and after the curriculum implementation indicated that mean scores after the curriculum implementation was statistical significantly higher than before at .01 level of significance.

สารบัญ

บทที่	หน้า
ประกาศนุญการ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมุติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร.....	7
ปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง.....	14
จิตวิทยาการศึกษา.....	15
สาระสำคัญของกลุ่มการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี.....	21
ความเป็นมาของเขตคลังชั้น.....	25
ความเป็นมาของโรงเรียนชุมชนทางคลังชั้น.....	25
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมัลติเทสท์.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
การพัฒนาหลักสูตร.....	32
การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย.....	32
การทดลองใช้หลักสูตร.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	45
ผลการประเมินโครงร่างหลักสูตร.....	53
ผลการทดลองใช้หลักสูตร.....	54
ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร.....	55
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	57
สรุปผลการวิจัย.....	59
อภิปรายผลการวิจัย.....	59
ข้อเสนอแนะ.....	62
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก.....	69
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	71
ภาคผนวก ข เครื่องมือวัดและประเมินผล.....	76
ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	92
ภาคผนวก ง หลักสูตรและแผนการเรียนรู้.....	106
ภาคผนวก จ ภาพประกอบกิจกรรมการเรียนรู้.....	200
ภาคผนวก ฉ ประวัติผู้วิจัย.....	207

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์.....	47
2. จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	50
3. คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น.....	54
4. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการทดลองใช้ หลักสูตรท้องถิ่น ด้วยค่าคะแนนที (t-test).....	54
5. แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์.....	93
6. แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม.....	94
7. ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร	95
8. แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร.....	96
9. แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	97
10. แสดงค่าระดับความยากง่าย (P).....	98
11. แสดงค่าระดับความยากง่าย (S).....	99
12. แสดงการหาค่าความเชื่อมั่น (K).....	100
13. แสดงข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำไปคำนวณ.....	101
14. แสดงคะแนนของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	102
15. แสดงคะแนนของแบบวัดผลสัมฤทธิ์เพื่อหาความแตกต่างของคะแนน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	104

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่	
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	35

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศนั้นต้องพัฒนาให้ครบทั้งระบบที่เกี่ยวข้องกัน ประเทศที่ได้รับการพัฒนาจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทั้ง 4 ระบบ คือ ระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคม และระบบการศึกษา (ภิรมยา อินทรกำแหง, 2540) ซึ่งระบบที่มีความสำคัญมากที่สุด คือระบบการศึกษา เพราะเป็นกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคม (socialization) โดยมีทรัพยากรมนุษย์เป็นตัวป้อนสำคัญของระบบเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ทุกประเทศจึงให้ความสนใจมากในเรื่อง "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์" ในการที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นต้องพัฒนาที่ระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม นอกจากจะพัฒนาทรัพยากรที่มีความรู้และสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงแล้วจะต้องพัฒนาให้รู้จักเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับประเทศ และการเปลี่ยนแปลงของโลกควบคู่กับสร้างคุณธรรมจริยธรรมในการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีด้วย ดังนั้นการจัดการศึกษา จะต้องจัดให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับกับความต้องการและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ประเทศที่พลเมืองมีการศึกษาดี ย่อมได้เปรียบในการแข่งขันเสมอและในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณลักษณะ ดังกล่าวนั้นต้องอาศัยพื้นฐานทางการศึกษา คั่นกว่า การวิจัย ทดลอง เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ หรือแนวทางในการแก้ปัญหาให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (อ่ำรุ่ง จันทวานิช และไพบูรณ์ แจ่มพงษ์, 2542)

จากแนวคิดปรัชญาหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) ได้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดทางสายกลางที่อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิตของไทย และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสังคมไทยที่เข้มแข็งและมีดุลยภาพ คือ เป็นสังคมคุณภาพสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งภาครัฐและเอกชน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 เป็นแผนที่พัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาคนอย่างเหมาะสมทั้งด้านจิตใจ สังคม สติปัญญา สุขภาพ พละอนามัย และการประกอบอาชีพ ประชาชนในชาติมีนิสัยรัก การพัฒนาตนเอง มีหลักศาสนาเป็นครรลองชีวิต มีจิตสำนึกในความเป็นไทย ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสันติ

มีส่วนร่วมรับผิดชอบการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนของธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ตลอดจนมนุษยชาติในสังคมโลก

ในปัจจุบันระบบการศึกษาของประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขนั้นเห็นจะไม่เพียงพอ และคำว่าเก่งนั้นยังไม่สามารถเอาตัวรอดได้ ฉะนั้นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ เป็นคนดี มีปัญญา (แทนคำว่าเก่ง) มีความสุขและ มีความเป็นไทยมีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ (ผ่องศรี สมยา 2545 : 13) ดังนั้นแผนการศึกษาแห่งชาติในปัจจุบัน จึงมีการปรับปรุงเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งจะมีส่วนในการแก้ไขปัญหาคความยากจน และปัญหาชนบท (เสน่ห์ จามริก 2538 : 3) การที่จะแก้ปัญหาคความยากจนนั้น การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงบุคคลให้มีคุณภาพตามที่บ้านเมืองต้องการ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (2545 – 2549) กำหนดให้มีการพัฒนาคนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่ การพัฒนาอาชีพ รายได้และขยายการจ้างงาน การประกอบอาชีพยังมีผลต่อจิตใจของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ อาชีพเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตในแต่ละวัน กำหนดสถานภาพทางสังคม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบอันพึงมีต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ล้วนถูกกำหนดโดยอาชีพ รวมถึงค่านิยม ความรู้สึกมีเกียรติมีศักดิ์ศรี และการยอมรับนับถือในตนเองเป็นผลจากการที่บุคคลได้ทำงาน การทำงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ ดังนั้นนโยบายการจัดการศึกษาส่วนหนึ่ง จึงเน้นการทำงานเพื่อประกอบอาชีพแต่ต้องให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็นจะเห็นว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้กำหนดบทบาทให้สถานศึกษาไว้ อย่างชัดเจนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะ การฝึกปฏิบัติและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 : 3)

เขตดลิ่งชั้นเป็นเขตหนึ่ง ที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมายที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมความงามของเขตดลิ่งชั้น เช่น ตลาดน้ำดลิ่งชั้น วัดต่างๆ ภายในเขตเป็นต้น การท่องเที่ยวถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการพักผ่อนหย่อนใจของมนุษย์ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการใช้ชีวิตประจำวัน และยังเป็นกลไกอย่างหนึ่ง ที่ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างมนุษยชาติ มัคคุเทศก์จึงมีความจำเป็นเนื่องจากเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก และจัดสรรข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนคอยชี้แนะ อธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบ ซึ่งตามธรรมเนียมนักท่องเที่ยวเป็นคนแปลกหน้าในท้องถิ่นที่ไม่คุ้นเคยกับสถานที่ ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ และบุคคลในท้องถิ่น มัคคุเทศก์จึงเป็นบุคคลสำคัญที่มี

บทบาทใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยว ในการชักนำชี้แนะนักท่องเที่ยวให้ประพาสสิ่งที่เป็นคุณค่า ละเว้นสิ่งที่เป็นโทษ เพราะนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างถิ่นและต่างประเทศ ย่อมไม่เข้าใจข้อห้ามข้อนิยม ของการประพาสปฏิบัติของบุคคลในท้องถิ่นนั้น ๆ มัคคุเทศก์จึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนั้น ถ้านักท่องเที่ยวไปชมสถานที่ท่องเที่ยวตามลำพัง โดยไม่มีมัคคุเทศก์คอยช่วยเหลือ ย่อมเกิดความยากลำบาก หรือได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวไม่คุ้มกับเวลาและเงินที่เสียไป ฉะนั้นนักท่องเที่ยวจึงต้องการให้มัคคุเทศก์เป็นผู้นำทาง ยังเป็นการเดินทางต่างถิ่นมากเท่าใด ความจำเป็นในความต้องการมัคคุเทศก์ก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น จึงนับได้ว่ามัคคุเทศก์เป็นบุคลากรที่สำคัญ

โรงเรียนชุมทางคลิ่งชัน เป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดสอนนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะทางครอบครัวค่อนข้างยากจน รายได้ของครอบครัวจึงไม่แน่นอน ทางโรงเรียนจึงสนับสนุนนักเรียนให้มีอาชีพที่สามารถหารายได้ให้กับครอบครัว โดยนักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจ และวิชามัคคุเทศก์ท้องถิ่นก็เป็นวิชาชีพหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากนักเรียนเป็นจำนวนมาก แต่การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาจะประสบปัญหา ด้านการเรียน นักเรียนส่วนมากยังไม่มีทักษะการถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้อง การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือนำไปสู่การประกอบอาชีพ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการที่จะพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตคลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น คอบสนองเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ประกอบกับผู้วิจัยเป็นครูสอนอยู่ในเขตคลิ่งชัน จึงมีความประสงค์จะให้นักเรียน มีความรู้ มีเจตคติที่ดี มีความรัก ความหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติ และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง และสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันที่มุ่งให้ผู้เรียนเลือกเรียนในสิ่งที่ถนัด สนใจ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ย่อมส่งผลให้การเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ของเขตคลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่นของนักเรียนก่อนการเรียน และหลังการเรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

สมมุติฐานการวิจัย

นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น หลังการเรียนรู้หลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสูงกว่า ก่อนการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชัน สำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2 ห้อง 75 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ซึ่งมีความสนใจและสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างที่ได้เป็นการเลือกแบบเจาะจง เฉพาะคนที่สนใจ

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรเรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร ใช้สอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 รวมระยะเวลาทั้งหมดสอน 20 ชั่วโมง โดยใช้เวลาลงเลกเรียน

5. เนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาของหลักสูตรเป็น 2 ส่วน คือ หลักสูตรภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎีประกอบด้วย ประวัติเขตตลิ่งชัน ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ท้องถิ่น เทศกาล ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ประวัติความเป็นมา และวิธีการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์ มนุษยสัมพันธ์สำหรับมัคคุเทศก์ ส่วนหลักสูตรภาคปฏิบัติเป็นการฝึกปฏิบัติจริงในการเป็นมัคคุเทศก์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวคือ ตลาดน้ำตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันผู้วิจัยจึงได้ให้ความหมายคำศัพท์เฉพาะ สำหรับการวิจัย ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตร โดยดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น และสภาพความเป็นอยู่ของผู้เรียน ชุมชน โดยไม่กระทบต่อโครงสร้างของหลักสูตรแม่บท

มัคคุเทศก์ท้องถิ่น หมายถึง บุคคลในท้องถิ่นที่ผ่านการเรียนรู้เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในเขตตลิ่งชัน จากครูผู้สอนในคาบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วิทยากรท้องถิ่น และมัคคุเทศก์อาชีพ

หลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับมัธยมศึกษาท้องถิ่น ที่ประกอบด้วย หลักการ คำอธิบายวิชา จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัด และประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ ที่จัดให้กับนักเรียน

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง คະแนนที่ได้จากการตอบข้อคำถามของความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องราว ทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ท้องถิ่น เทศกาลงานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น สถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ประวัติความเป็นมาของ มัธยมศึกษา ความสำคัญของมัธยมศึกษา ลักษณะของมัธยมศึกษาท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ของมัธยมศึกษา วิธีการปฏิบัติงานของมัธยมศึกษา ลักษณะมัธยมศึกษาที่ดี จรรยาบรรณของมัธยมศึกษา มารยาทและการวางตัวของมัธยมศึกษา วิธีการปฏิบัติงานของมัธยมศึกษาท้องถิ่น มนุษยสัมพันธ์สำหรับมัธยมศึกษาท้องถิ่น การวางแผนการนำเที่ยว และการนำเที่ยวของมัธยมศึกษาในท้องถิ่น รวมทั้งประโยชน์ ที่ได้รับจากการเรียนเรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น

ความสามารถในการเป็นมัธยมศึกษาท้องถิ่น หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียน แสดงออก เกี่ยวกับการพูดแนะนำนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวได้ถูกต้อง ปลอดภัย บุคลิกภาพดี มีทักษะการพูดดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีมารยาทดี และสร้างชิ้นงานเกี่ยวกับการแนะนำการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงความรู้สึก มีความสนใจ ในการเป็นมัธยมศึกษาหรือระดับ ความชื่นชอบต่อหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่น

ผู้รู้ในท้องถิ่น หมายถึง บุคคลซึ่งอาศัยอยู่ในเขตตลิ่งชัน เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สภาพและประวัติของแหล่งท่องเที่ยว ตลาดน้ำตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

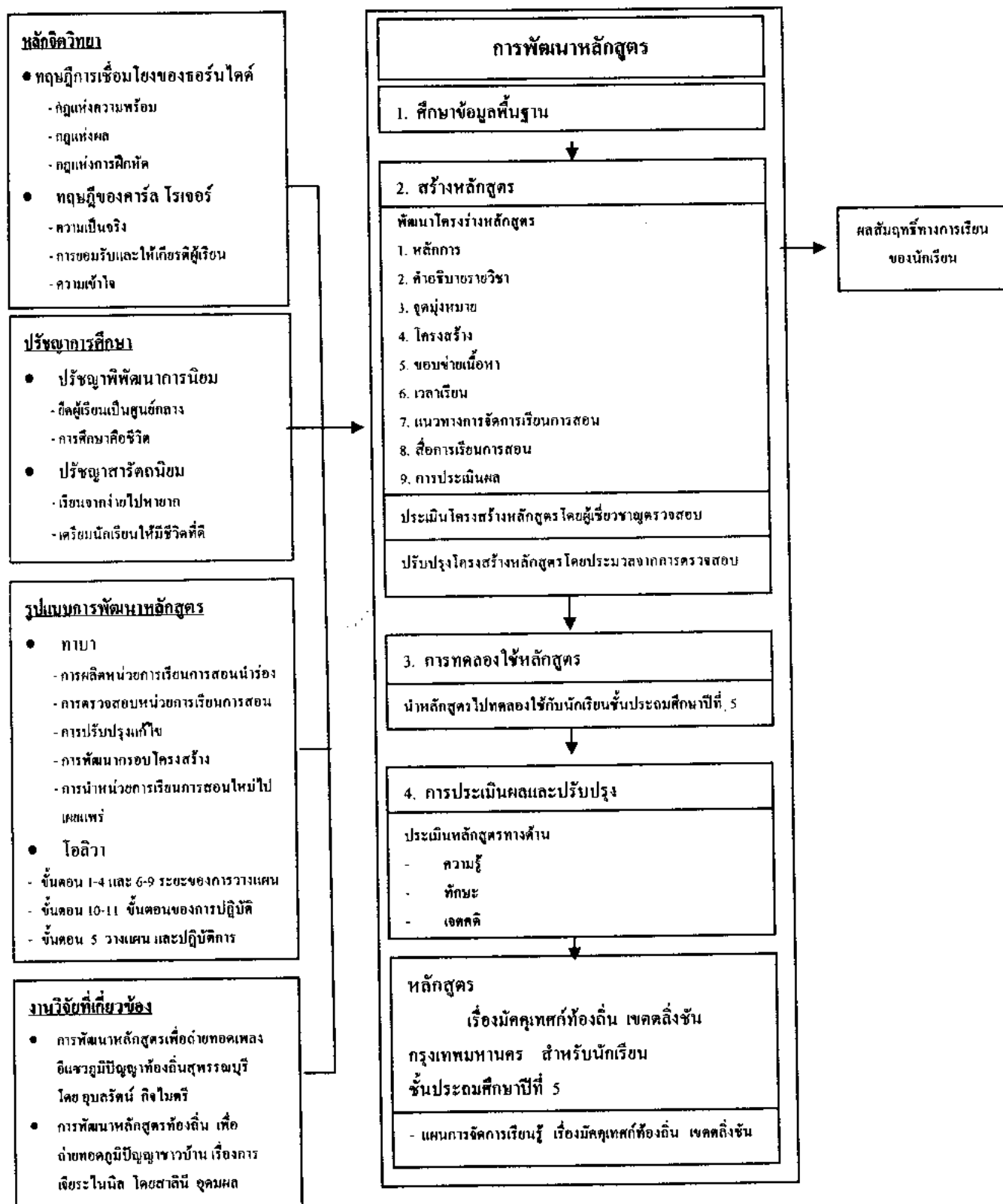
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของนักเรียน เรื่อง มัธยมศึกษาท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน วัดจากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้หลักสูตร เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับมัธยมศึกษาท้องถิ่น และการปฏิบัติตนเป็น มัธยมศึกษาท้องถิ่น ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรโดยศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน ได้แก่ ทาบา (Taba) , โอлива (Oliva) , รุจิริ ภู่อาระ, สันต์ ธรรมบำรุง, สัจจ อุทรานันท์ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
2. ปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
3. จิตวิทยาการศึกษา
4. สาระสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้อาชีพและเทคโนโลยี
5. ความเป็นมาของเขตตลิ่งชัน
6. ความเป็นมาของโรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชัน
7. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมัคคุเทศก์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร เป็นคำที่มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สันต์ ธรรมบำรุง (2541 : 15) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรมีความหมายครอบคลุมถึงการสร้างหลักสูตร การวางแผนหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรเป็นการปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรให้ดีขึ้นทั้งระบบ ตั้งแต่ จุดหมายการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผล ผลการสอนของครู ผลการเรียนรู้ของนักเรียน

สัจจ อุทรานันท์ (2532 : 30) และเซเลอร์ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1981 : 7) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ลักษณะที่สอง หมายถึง การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย

จากความหมายของการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของนักการศึกษา และนักวิชาการที่ได้กล่าวไว้พอจะสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตร หรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรขึ้นมาใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยมี

จุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร (รุจิร ภู่อาระ 2546 : 61 - 64)

ในการพัฒนาหลักสูตร นอกจากพิจารณาความหมายของหลักสูตร รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณา รุจิร ภู่อาระ (2546 : 61 - 70) ได้ศึกษาแนวคิดของทาบ (Taba) และ โอลิวา (Oliva) ดังนี้

ทาบ (Taba : 1992)

ได้กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การผลิตหน่วยการเรียนการสอนนำร่อง (Producing Pilot Units) ซึ่งเป็นตัวแทนของระดับชั้นหรือสาขา ทาบพิจารณาว่าขั้นตอนนี้เป็นเสมือนตัวเชื่อมระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ทาบ ได้เสนอลำดับขั้นตอนอีกแปดขั้น สำหรับผู้พัฒนาหลักสูตรดังต่อไปนี้

1.1 พิจารณาความต้องการ (Diagnosis of Needs) นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องพิจารณาความจำเป็นของนักเรียน หาจุดบกพร่อง และความแตกต่างในภูมิหลังของนักเรียน

1.2 การกำหนดจุดประสงค์ (Formulation of Objectives) เมื่อทราบความต้องการของผู้เรียนแล้ว ผู้วางแผนหลักสูตรก็กำหนดจุดประสงค์ตามความต้องการของผู้เรียน ทาบใช้คำว่า เป้าประสงค์ (goals) และจุดประสงค์

1.3 การเลือกเนื้อหาวิชา (Selection of Content) เนื้อหาวิชาที่จะนำมาให้เรียนนั้น จะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ แต่จะต้องมีความเที่ยงตรงและมีความเป็นไปได้ของเนื้อหาที่เลือกมาด้วย

1.4 การจัดเนื้อหาวิชา (Organization of Content) การเลือกเนื้อหาวิชาที่จะใช้สอนนั้นจะต้องเหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน ความพร้อม ความยากง่าย ของเนื้อหาวิชาด้วย

1.5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experiences) นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องเลือกวิธีการที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน

1.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Organization of Learning Activities) ครูผู้สอนจะต้องพิจารณาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนจัดลำดับกิจกรรมให้สอดคล้องกับผู้เรียน

1.7 การพิจารณาถึงวิธีการและแนวทางในการประเมินผล (Determination of What to Evaluate and Means of Doing it) ผู้วางแผนหลักสูตรต้องเลือก การประเมิน การพัฒนาหลักสูตร วิธีการที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และจะต้องเลือกเทคนิควิธีการประเมินผลที่เหมาะสม มาใช้ในการประเมินผลหลักสูตร

1.8 การตรวจสอบความสมดุลและลำดับขั้น (Checking for Balance and Sequenced) ทาบาให้ข้อเสนอแนะ ให้มีการพิจารณาความคงเส้นคงวาระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ของหน่วยการเรียนการสอน เพื่อการจัดลำดับขั้นตอนตามความเหมาะสมของประสบการณ์การเรียนรู้และความสมดุลในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และรูปแบบการสอนของครู

2. การตรวจสอบหน่วยการเรียนการสอน (Testing Experimental Units) เมื่อครูได้เขียนหน่วยการเรียนการสอนนำส่งแล้ว จะต้องนำหน่วยการเรียนการสอนไปทดลอง เพื่อหาค่าความเที่ยงตรง และกำหนดระดับตามความสามารถของผู้เรียน

3. การปรับปรุงแก้ไข (Revising and Consolidating) หน่วยการเรียนการสอนมีการปรับเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ความสามารถของผู้เรียน ตลอดจนทรัพยากร ดังนั้นหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมกับชั้นเรียน ทาบาได้แนะนำศึกษานิเทศก์ ผู้ร่วมพัฒนาหลักสูตรและนักพัฒนาหลักสูตรว่า จะต้องมีการพิจารณาถึงหลักการและทฤษฎีเพื่อเป็นแนวสำหรับโครงสร้างของหน่วยการเรียนการสอน การเลือกเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น สามารถที่จะนำมาปรับเปลี่ยนเหมาะสมกับชั้นเรียน และควรที่จะมีคู่มือการใช้หน่วยการเรียนการสอน

4. การพัฒนากรอบโครงสร้าง (Developing a Framework) หลังจากที่ได้สร้างหน่วยการเรียนการสอนจำนวนหนึ่งเสร็จแล้ว ผู้วางแผนหลักสูตรจะต้องตรวจสอบหน่วยการเรียนการสอนเพื่อดูความเพียงพอของขอบข่ายและความเหมาะสมกับลำดับเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรจะต้องรับผิดชอบโดยการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมา

5. การนำหน่วยการเรียนการสอนใหม่ไปเผยแพร่ (Installing and Dissemination New Units) เป็นการนำหน่วยการเรียนการสอนที่ได้รับการพัฒนาไปใช้ในชั้นเรียน โดยทาบาให้คำแนะนำว่า ก่อนที่จะนำหน่วยการเรียนไปใช้นั้น ควรจะต้องมีการฝึกอบรมให้กับครูก่อนเพื่อที่จะนำไปใช้ได้มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตรดังที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้นกระทำเพื่อที่จะมุ่งสนองความต้องการของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสภาพการณ์ทางสังคม โดยมุ่งที่จะให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย ก็จำเป็นต้องมีการสำรวจสภาพความต้องการของผู้เรียนอย่างกว้าง ๆ ก่อน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสภาพทางด้านสังคม การเมือง ด้านปรัชญาการศึกษาเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้มาเป็นตัวกำหนดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร หลังจากที่ได้มีการสำรวจความต้องการแล้ว นักพัฒนาหลักสูตรก็มากำหนดหลักการ เป้าหมาย จุดประสงค์ของหลักสูตร การจัดเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นกิจกรรมของการพัฒนาหลักสูตรต่อจากนั้นก็นำหลักสูตรไปใช้และสุดท้ายก็คือการประเมินผลและติดตามการใช้หลักสูตร

จะเห็นได้ว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องเป็นวัฏจักร (Cycle) และต้องมีการพัฒนาสม่ำเสมอตลอดเวลา ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม

โอลิวา (Oliva : 1976)

โอลิวา ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอน 12 ขั้นตอน ในการพัฒนาหลักสูตรตามการปฏิบัติกระบวนการเริ่มจาก

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการกำหนดเป้าหมาย ปรัชญาในการจัดการเรียนการสอน จะต้องขึ้นอยู่กับความเชื่อในเรื่องความต้องการของสังคม และความต้องการของบุคคลในสังคม ซึ่งแนวคิดนี้คล้ายกับไทเลอร์ที่ใช้ปรัชญาและจิตวิทยาในการถ่วงถ่วงการกำหนดเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนในชุมชน รวมถึงการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาที่จะนำมาสอนในโรงเรียน ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นภาคตัดระหว่างตอนที่ 1 และตอนที่ 2 กล่าวคือ ตอนที่ 1 มุ่งประเด็นไปที่ความต้องการของนักเรียน และท้องถิ่นที่ค่อนข้างจำเพาะลงไป (ความต้องการทั่วไปของผู้เรียนและสังคมอาจไม่ตรงกับความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่นเลยทีเดียว)

ขั้นตอนที่ 3 และ 4 เป็นการกำหนดรายละเอียดของจุดหมาย และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ขึ้นอยู่กับเป้าหมายใหญ่ ความเชื่อและความต้องการในตอนที่ 1 และ ตอนที่ 2 ความแตกต่างในขั้นตอนนี้กับตอนที่ 1 และ 2 คือ กล่าวคือความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างจุดหมายและวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 5 เป็นการจัดการและการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดโครงสร้างที่จะให้มีการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 6 และ 7 เป็นการเขียนรายละเอียดเพิ่มขึ้น เกี่ยวกับจุดหมาย และวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนแต่ละวิชาและแต่ละระดับ ซึ่งความชัดเจนของความแตกต่างระหว่างจุดหมายและวัตถุประสงค์จะให้เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรมในขั้นตอนนี้

ขั้นตอนที่ 8 หลังจากกำหนดรายละเอียดของวัตถุประสงค์แล้ว ในขั้นตอนนี้เป็นการเลือกเทคนิควิธีการสอนที่จะใช้ในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 9 A, B เป็นการเสนอแนะแนวทางในการประเมินการเรียนของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 10 เป็นการนำเทคนิคการสอนไปปฏิบัติ

หลังจากที่นักเรียนได้มีโอกาสในการปฏิบัติตามขั้นตอนที่ 10 แล้ว ผู้บริหารหลักสูตรจะต้องย้อนกลับมาพิจารณาปัญหาในการเลือกเทคนิคการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและประสิทธิภาพการสอนของครู ดังนั้นขั้นตอนที่ 9 จึงแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ขั้นตอนที่ 9 A เป็นการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ และขั้นตอนที่ 9 B เป็นการติดตามผล การปฏิบัติ สำหรับขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนซึ่งอยู่ในขั้นตอนที่ 10 ผู้วางแผนหลักสูตรอาจ ขกเลิกหรือเพิ่มเติมวิธีการประเมินผลการปฏิบัติของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 11 เป็นขั้นการประเมินผลการสอน จนถึง

ขั้นตอนที่ 12 เป็นการประเมินผลแบบครบวงจร

รูปแบบของ Oliva สามารถแบ่งได้เป็น

ขั้นตอนที่ 1 - 4 และ 6 - 9 เป็นระยะของการวางแผน

ขั้นตอนที่ 10 - 11 เป็นขั้นตอนของการปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 5 เป็นทั้งการวางแผนและการปฏิบัติ

การนำรูปแบบของ โอลิวา (Oliva) ไปใช้

รูปแบบนี้สามารถนำไปใช้ได้หลายทาง เป็นต้นว่า เป็นการนำเสนอกระบวนการของ การพัฒนาหลักสูตรได้ครบถ้วน ผู้ที่มีหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรของแต่ละสาขาวิชา สามารถนำไป วางแผนหลักสูตร และออกแบบตั้งแต่ต้นจนถึงการสอน ในขณะที่เกี่ยวข้องกันก็สามารถนำมาพัฒนา หลักสูตรร่วมกันทั้งโรงเรียนหรืออาจให้การบูรณาการเนื้อหาวิชาเข้าด้วยกัน เช่น การจัดการศึกษา เพื่ออาชีพ การแนะแนว และกิจกรรมนอกห้องเรียน นอกจากนั้นรูปแบบนี้ยังมุ่งประเด็นไปที่ ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจ และยังช่วยให้ผู้พัฒนาหลักสูตร หันมาให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของการสอนมากขึ้น

การประเมินผลหลักสูตร

ความหมายของการประเมินผลหลักสูตร ตามทัศนะของนักการศึกษาทั้งในประเทศ และ ต่างประเทศ ซึ่งประมวลความหมายที่สำคัญไว้ดังนี้

วอร์เทิน และแซนเดอร์ส (Worthen and Sanders 1973 : 19) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ การประเมินผลหลักสูตรว่า การประเมินเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของ ผลผลิต วิธีการ จุดหมาย และประโยชน์ที่ได้รับจากหลักสูตร โดยเน้นในเรื่องตัดสินคุณค่าของสิ่งดังกล่าว

วิชัย วุฒิเวชช์ (2542 : 30) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลหลักสูตรว่า เป็นการ รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลนำผลมาใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตรที่วัดได้ กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อหาข้อบกพร่องหรือปัญหา และพิจารณาคุณค่าของหลักสูตร

ดังนั้นการประเมินผลหลักสูตร เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรเพราะทำ ให้ทราบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นเป็นหลักสูตรที่ดี หรือควรมีการปรับปรุงแก้ไข และแนวโน้ม ในการพัฒนาหลักสูตรควรไปในทิศทางใด

ประเภทการประเมินผลหลักสูตร

การดำเนินการประเมินหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 ประเภท โดยใช้เกณฑ์ระยะเวลาและจุดมุ่งหมายของการประเมินได้ดังนี้ (นิสา ชูโต 2531 : 36 - 39)

1) การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ หรือประเมินในระหว่างการร่างหลักสูตร (exente evaluation) เป็นการประเมินเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการใช้หลักสูตร ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร เพื่อหาข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์อันจะนำไปสู่การปรับแก้ก่อนนำหลักสูตรไปใช้

2) การประเมินผลหลังเสร็จสิ้นการใช้หลักสูตร (on - going or formative) ในช่วงระยะการใช้หลักสูตร เพื่อให้แน่ใจว่าหลักสูตรจะมีการดำเนินไปอย่างถูกต้อง จึงต้องมีการประเมินเป็นระยะ เพื่อดูความก้าวหน้าของการใช้หลักสูตร ควบคุมแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในขณะที่ใช้หลักสูตร

3) การประเมินผลหลังเสร็จสิ้นการใช้หลักสูตร (summative evalluatiob) เป็นการประเมินเพื่อสรุปผลการใช้หลักสูตรว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะสำหรับการใช้หลักสูตรครั้งต่อไป

จุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตร

การประเมินผลหลักสูตร เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตรโดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่างๆ ของสิ่งที่ประเมินเพื่อนำมาพิจารณาร่วมกัน และสรุปว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้น มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ หรือต้องปรับปรุงแก้ไข วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 :140) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรมี 2 ประการ คือ ประเมินเพื่อการปรับปรุงหลักสูตร และประเมินผลเพื่อสรุปคุณค่าของการพัฒนาหลักสูตรว่าดี หรือควรปรับปรุง แก้ไข ควรใช้ต่อไปหรือควรยกเลิกทั้งหมด หรืออาจยกเลิกเพียงบางส่วน

เกณฑ์การประเมินหลักสูตร

ลักษณะเด่นที่สำคัญประการหนึ่งของการประเมิน คือ จะต้องมิเกณฑ์ไว้สำหรับเปรียบเทียบกับผลที่ได้รับ กล่าวคือ ถ้าผลที่ได้รับมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลการประเมินก็จะออกมาในลักษณะที่พึงพอใจ แต่ถ้าผลการประเมินออกมาในลักษณะที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ผลการประเมินก็จะมีลักษณะที่ไม่น่าพึงพอใจ

สันต์ ธรรมบำรุง (2541 : 10) ให้ความเห็นว่า หลักสูตรที่ดีควรมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) หลักสูตรมีความคล่องตัวพอสมควรและสามารถที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี
- 2) หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การศึกษابรรลุตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3) หลักสูตรที่ดีจะต้องสนองความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน โดยมุ่งที่จะปลูกฝัง
กิจนิสัยที่ดีในการทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

4) หลักสูตรจะต้องคำนึงถึงเนื้อหาวิชา และการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน

5) การดำเนินการวางแผนหลักสูตร ควรคำนึงถึงรากฐานที่เชื่อถือได้

6) ในการพัฒนาหลักสูตรควรคำนึงถึงรากฐานทางปรัชญาทางการศึกษา รากฐานทาง
จิตวิทยา รากฐานทางสังคม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

7) หลักสูตรจะเป็นแนวกว้าง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจความสนใจ ความถนัดและ
ความสามารถเป็นรายบุคคล

8) หลักสูตรในระดับต่าง ๆ ควรจะมีความสัมพันธ์ และต่อเนื่องกัน ไม่ขาดตอน ดังนั้น
เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร ควรมีความเหมาะสม และครอบคลุมในเรื่องของจุดมุ่งหมาย
ความสำคัญ และความจำเป็นของหลักสูตร ตลอดจนความเหมาะสมต่อสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม
และความต้องการของผู้เรียน

รูปแบบการประเมินผลหลักสูตร

ในการออกแบบประเมินผลผู้ประเมินจะต้องพิจารณาว่าจะดำเนินการประเมินอย่างไร
จึงจะทำให้ได้ผลการประเมินที่ถูกต้องตรงตามสภาพความเป็นจริง ครอบคลุม และตอบสนอง
ความต้องการของผู้ที่จะใช้ผลประเมิน แบ่งประเภทของรูปแบบการประเมินผลได้ 3 รูปแบบ คือ

1) รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision Model) เป็นรูปแบบที่อาศัยการประเมินผล
เปรียบเทียบข้อมูล หรือสิ่งที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของหลักสูตร กับมาตรฐานที่ผู้ประเมิน
กำหนดไว้

2) รูปแบบที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal – Attainment Model) ซึ่งเน้นวัตถุประสงค์
หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลักในการประเมิน ดังนั้น ผู้ประเมินจึงต้องกำหนดจุดมุ่งหมาย
และตีค่าจุดมุ่งหมายเหล่านี้ เพื่อพิจารณาว่าสิ่งที่จะประเมินบรรลุจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด

3) รูปแบบที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (รูปแบบที่ใช้เกณฑ์เป็นหลัก) แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

- ประเภทใช้เกณฑ์ภายในเป็นหลัก ได้แก่ การประเมินกระบวนการต่างๆ ที่ช่วย
ให้วัตถุประสงค์บรรลุผล เช่น การประเมินผลผลิตหรือวิธีการ

- ประเภทใช้เกณฑ์ภายนอกเป็นหลัก ได้แก่ การประเมินผลของวัตถุประสงค์
ที่บรรลุผล เช่น การประเมินผลผลิต

2. ปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ปรัชญาการศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา และเป็นตัวกำหนดแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายที่กำหนด ทิศนา แจมมณี (2545 : 25-28) ได้ศึกษาปรัชญาการศึกษา ซึ่งประมวลความสำคัญไว้ดังต่อไปนี้

ปรัชญาสาขาพิพัฒนาการนิยม (Progressivism)

ปรัชญานี้ได้แนวคิดมาจาก ชาลส์ เอส เพียซ (Charles S. Pierce) แต่ผู้ที่ทำให้ปรัชญานี้แพร่หลายคือ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ปรัชญาพิพัฒนาการนิยมเน้นว่า ประสบการณ์ของมนุษย์เป็นที่มาของความรู้ ทุกสิ่งในโลกจะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นความรู้ที่เป็นจริง แน่นอน ย่อมเป็นไปได้ยาก นักปรัชญากลุ่มนี้ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหา ผู้สอน ผู้เรียน และวิธีสอนสรุปได้ดังนี้

หลักสูตรและเนื้อหา

เป็นหลักสูตรที่เน้นเด็กหรือกิจกรรมเป็นศูนย์กลาง เนื้อหาที่เรียนมุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง สังคม และมีชีวิตที่มีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการผสมผสานการเรียนรู้หลายรูปแบบ เรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต

ผู้สอน

ผู้สอนออกแบบแผนการเรียนรู้ที่ชุมชน สังคม สถานศึกษาร่วมกันและเกื้อหนุน ซึ่งกันและกัน เป็นผู้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และคอยสนับสนุนให้เด็กเรียนรู้ เข้าใจ เห็นคุณค่าและศึกษาค้นคว้าตนเอง

ผู้เรียน

ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มีอิสระที่จะเลือกและตัดสินใจในสิ่งที่ตนเองถนัด และสนใจ มีส่วนร่วมในกิจกรรม มุ่งให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง จากการเรียนรู้ด้วยการกระทำ

วิธีการสอน

สอนให้ได้รับประสบการณ์ตรง จากการปฏิบัติที่สามารถยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้เสมอ จัดให้นักเรียนได้รับความรู้จากการค้นคว้า เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาของตนและสังคม เน้นความสนใจและแรงจูงใจ โดยยึดผู้เรียนและกิจกรรมเป็นสำคัญ

ปรัชญาสาขาสารัตถนิยม (Essentialism)

ผู้นำของปรัชญาสาขานี้คือ วิลเลียม แชนด์เลอร์ แบ็กลีย์ (William Chandler Bagley) เกิดจากสาขาจิตนิยม และสาขาสังคมนิยมซึ่งให้ความสำคัญแก่ ความจริง ความรู้ คุณค่าและสิ่งเหล่านี้จะได้อะไรจากการฝึกจิตในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ การมีเหตุผล ความจำ และการเข้าใจ จะทำให้มนุษย์มีความกระตือรือร้น ในการที่พบกับความจริง ความรู้ และในโอกาสเดียวกัน ความจริง ความรู้

และคุณค่าย่อมมาจากสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ การสังเกตสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้มนุษย์ค้นพบความรู้และความจริงได้อีกส่วนหนึ่ง กฎธรรมชาติ และความจริงได้จากวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จึงเป็นรากฐานของความรู้ พร้อมทั้งได้นำเสนอสาระเกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหา ผู้สอน ผู้เรียน และวิธีสอนสรุปได้ ดังนี้

หลักสูตรและเนื้อหา

มีหลักสูตรที่แน่นอน ใช้เหมือนกันหมดเพื่อรักษามาตรฐาน การเรียนเน้นเนื้อหาสาระวิชาเป็นสำคัญ

ผู้สอน

ผู้สอนเป็นศูนย์กลางของการเรียน เป็นผู้รอบรู้ เป็นผู้นำในการเรียนการสอน ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอน เน้นความสามารถในการศึกษา การใช้เหตุผล ความสามารถในการสร้างความเข้าใจและการนำสิ่งที่เรียนไปประยุกต์ใช้ได้

ผู้เรียน

ผู้เรียนเป็นผู้ฟัง ทำความเข้าใจในสิ่งที่ครูสอน มีระเบียบวินัยในการเรียน สามารถจดจำ นำมาถ่ายทอดหรือประยุกต์ใช้ได้

วิธีการสอน

เป็นการบรรยายชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่กำหนด โดยผู้สอนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน

จากปรัชญาทั้ง 2 สาขา ผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญของปรัชญามาทำการผสมผสาน โดยเฉพาะวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปจัดทำหลักสูตรต่อไป

3. จิตวิทยาการศึกษา

จิตวิทยาการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ผู้สอนจำเป็นต้องรู้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การสอน ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนเข้าใจถึงธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคน พฤติกรรมการกระทำหรือกระบวนการติดตามของผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวกับการฝึกอาชีพ ประสบการณ์ที่จัดกับผู้เรียนจะเน้นให้ผู้เรียนทำงานเป็น มีนิสัยรักการทำงาน และปรับปรุงผลงานอยู่เสมอ กิจกรรมการเรียนการสอนจึงเน้นที่การฝึกปฏิบัติ ซึ่งเป็นการนำผลของเรื่องจิตวิทยาไปใช้หลักจิตวิทยาการเรียนการสอนที่ควรรู้ในการนำมาจัดกิจกรรม การเรียนการสอนมีดังนี้

กฎการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

นักจิตวิทยาหลายท่านที่สนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ได้ทำการศึกษาทดลองเกี่ยวกับธรรมชาติของการเรียนรู้ มีผู้รวบรวมกฎและทฤษฎีไว้มากมาย และกฎแห่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาที่เน้นการปฏิบัติที่สำคัญดังนี้ (ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล, 2527)

1) กฎแห่ง "ความใกล้ชิด" (Contiguity) กฎนี้มีใจความสำคัญว่า "ถ้าต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้เพื่อตอบสนองอย่างไรต่อสิ่งเร้าใด ก็ต้องจัดสิ่งเร้านั้นให้เกิดขึ้นในระยะเวลาที่ใกล้ชิดกับการสนองตอบนั้น" ในการเรียนรู้วิชางานประดิษฐ์ ถ้าผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเขียนรูปวงกลมได้ตามคำสั่ง ผู้สอนก็ต้องออกคำสั่งให้เขียนรูปวงกลม ถ้าผู้สอนเลือกรูปวงกลมให้ผู้เรียนดูและผู้เรียนเขียนวงกลมตามที่ได้เห็นได้ แสดงว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หน้าที่ของผู้สอนต้องค่อย ๆ จัดสิ่งเร้าซึ่งเป็นรูปวงกลมออกไปแล้วก็แทนที่ด้วยสิ่งเร้าที่เป็นคำสั่ง เมื่อใดที่ออกคำสั่งแล้วเขียนรูปวงกลมได้ ถือว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2) กฎแห่งการทำซ้ำ (Repetition) กฎนี้มีใจความสำคัญว่า "ในการเรียนรู้เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าใด ๆ ถ้าต้องการให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นแม่นยำขึ้น จะต้องมีการทำซ้ำหรือมีการฝึกฝน" กฎฝึกทักษะในการทำงานของกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยีต้องมีการทำซ้ำ ข้อสำคัญก็คือ ผู้ฝึกจะต้องคิดก่อนฝึกครั้งต่อ ๆ ไปว่าการฝึกครั้งที่ผ่านมามีใกล้เคียงกับที่ต้องการหรือไม่ การฝึกจึงจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ แต่ถ้าฝึกโดยไม่คิดถึงผลที่มีต่อการเรียนรู้ ก็อาจจะเกิดการเรียนรู้น้อย การทำซ้ำในแง่ของการปฏิบัติจึงจำเป็นต้องมีเพื่อเป็นพื้นฐานให้เกิดเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการเรียนรู้

3) กฎแห่งการเสริมกำลัง (Reinforcement) กฎนี้มีใจความสำคัญว่า "ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ใด ๆ ถ้าผู้เรียนเกิดความพอใจก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีพลังสูงขึ้น" กฎแห่งการเสริมพลังในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ได้จากทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มแรงจูงใจในแง่ของการนำกฎนี้มาใช้ในการปฏิบัติในห้องเรียน ได้แก่การแจ้งผลการทำงาน ให้ผู้เรียนทราบและช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสทำงานสำเร็จได้ง่าย การที่ผู้เรียนรับทราบผลสำเร็จในการทำงานจึงเป็นรางวัลอย่างดีสำหรับผู้เรียนและช่วยเสริมการเรียนรู้ในการทำงานนั้นได้เป็นอย่างดี

กฎแห่งการเรียนรู้ทั้ง 3 ข้อ นี้จะประสบผลด้วยถ้าการเรียนรู้ใด ๆ ของผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องนั้นด้วย ตามความสำคัญที่ว่า "ถ้าเราต้องการสอนให้ใครรู้อะไรเราต้องรู้ว่าพื้นฐานความรู้เขามีเพียงใดจึงสอนต่อจากจุดนั้น" ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ผู้เรียนจะต้องมีพื้นฐานข้อเท็จจริงและทักษะในการคิดจึงจะทำให้การเรียนรู้นั้นได้ผล

การจัดการเรียนการสอนโดยกฎ 3 ข้อข้างต้น ผู้เรียนจะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริง และฝึกทักษะในการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อันจะนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

แนวความคิดของ คาร์ล โรเจอร์

นักจิตวิทยาที่มีบทบาทสำคัญมากเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดแรงจูงใจเป็นหลัก ได้แก่ คาร์ล อาร์ โลเจอร์ (Karl R. Rogers : 1969) เขาได้เน้นการเรียนรู้ในประเด็นที่ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าผู้เรียนมีแรงจูงใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ในสิ่งนั้น บรรยากาศของการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญ

โรเจอร์ไม่สนับสนุนกิจกรรมการสอนที่ปฏิบัติกันอยู่ เพราะเป็นการบังคับให้ผู้เรียนเรียนในสิ่งที่ครูอยากจะให้ผู้เรียนรู้ และมีความเชื่อว่าการสอนหรือการถ่ายทอดความรู้จะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อสังคมนั้นหยุดอยู่กับที่ไม่เปลี่ยนแปลง แต่ในความเป็นจริงแล้วสิ่งแวดล้อมและโลกเราเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อย ๆ ฉะนั้นในทัศนะของเขามนุษย์เราต้องเผชิญกับสภาพการณ์ใหม่ ๆ ในวงการศึกษาดังนั้นเพื่อความอยู่รอดจุดหมายของการศึกษาก็คือการส่งเสริมให้เกิด ความเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้ คนที่มีการศึกษาจึงได้แก่คนที่ได้เรียนรู้ถึงวิธีการเรียน ครูจึงไม่ควรเป็นเพียงผู้สอนแต่เป็นผู้ที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน

โรเจอร์ และนักจิตวิทยากลุ่มแรงจูงใจ หรือมนุษยนิยมไม่ได้เน้นโดยตรงถึงการเรียนรู้ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร แต่เน้นถึงบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เกิดแรงจูงใจที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ ดังนั้น โรเจอร์จึงได้ใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยาแนวนี้ และจัดบำบัตมาเป็นเครื่องมือในการสร้างบรรยากาศ ทฤษฎีนี้มีชื่อเรียกว่า "ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล" การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวนี้นี้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ดังต่อไปนี้คือ

1) ความเป็นจริง องค์ประกอบนี้ ครูจะต้องประพฤติกและปฏิบัติตนให้เป็นไปตามความเป็นจริงตามธรรมชาติ หรือแก่นแท้ของตนเอง รู้สึกอย่างไรต่อผู้เรียนก็ปฏิบัติหรือพูดไปเช่นนั้น เมื่อเห็นว่าเหมาะสม มีความสัมพันธ์กับผู้เรียนบนรากฐานของบุคคลต่อบุคคล ครูสามารถที่จะแสดงความสุข ความทุกข์ ความเบื่อหน่าย หรือความในใจแก่เด็กได้ ไม่จำเป็นต้องสวมหน้ากากหรือคอยเก็บความรู้สึกที่ผิดธรรมชาติของตนเอง เมื่อนักเรียนรับรู้ถึงความจริงว่าครูก็คือ คนธรรมดา มีความรู้สึกต่าง ๆ เหมือนคนทั่ว ๆ ไป ถ้าครูปฏิบัติตนได้ดังเช่นว่านี้ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจ และมีความสุขที่จะเรียน

2) การยอมรับและการให้เกียรติผู้เรียน องค์ประกอบนี้ ครูจะมีทัศนคติเกี่ยวกับการยอมรับไว้ใจ และให้เกียรติต่อความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดเห็นของผู้เรียน และตัวผู้เรียนเองในฐานะเป็นบุคคลหนึ่ง ต้องยอมรับว่าบุคคลทุกคนต่างก็มีค่ามีความหมายในตัวของเขาเอง คาร์ล โรเจอร์ เชื่อว่าครูที่ให้ความสนใจ ให้เกียรติ ยอมรับและไว้ใจผู้เรียน จะเป็นผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากห้องเรียนปกติ

3) ความเข้าใจ เป็นองค์ประกอบประการสุดท้ายที่เป็นตัวเสริมสร้างบรรยากาศที่ดี ความเข้าใจที่ว่านี่เป็นความเข้าใจที่เกิดจากความเป็นกลาง ไม่มีอคติ ไม่มีการประเมินเข้ามามีเกี่ยวข้อง เป็นความเข้าใจที่แท้จริงในตัวผู้เรียนทำนองรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่ดำเนินคดี

ดังนั้นผู้วิจัยจึงพบว่า บรรยากาศการเรียนรู้ที่เกิดจากความเป็นจริง (จริงใจ) การยอมรับ และการเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างครูและผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจ และมีความสะดวกใจในการเรียน ทำให้เกิดแรงจูงใจ และแรงกระตุ้นที่จะทำงานให้หนักขึ้น ผลก็คือผู้เรียนจะมีความสำเร็จในการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าบรรยากาศของห้องเรียนธรรมดา

การนำทฤษฎีของคาร์ล โรเจอร์ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

โรเจอร์ โคม และนีล ซึ่งสังกัดอยู่ในกลุ่มแรงจูงใจ ต่างก็มีความเชื่อในเสรีภาพและคุณค่าของผู้เรียนแต่ละคน โดยยอมรับว่า เด็กแต่ละคนมีความสามารถที่จะเลือก และตัดสินใจตลอดจนนำทางชีวิตของตนเองได้ หลักสูตรตามความเชื่อนี้จึงควรจะยืดหยุ่น ไม่ควรกำหนดเนื้อหาไว้ตายตัว แต่ควรกำหนดไว้กว้าง ๆ ให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เลือกเรียนตามความถนัด และความสนใจกล่าวโดยสรุปก็คือ แนวความคิดของกลุ่มแรงจูงใจ จะมีประโยชน์อย่างมากในการวางแผนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพกล่าวคือ จะเน้นบรรยากาศการเรียนการสอนที่ให้ความสบายใจแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความจริงใจ ความเข้าใจ และการยอมรับในคุณค่าของกันและกัน ระหว่างครูกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกัน นอกจากนี้ การจัดหลักสูตรโดยอาศัยแนวความคิดของกลุ่มแรงจูงใจจะเน้น และให้ความสำคัญในการปลูกฝังทางด้านจิตพิสัย อันได้แก่ ความรู้สึก เจตคติ และบุคลิกภาพที่ดี

ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคล์ หรือทฤษฎีการเชื่อมโยงธอร์นไคล์

(Thorndike's Connected Theory)

เอ็ดเวิร์ด ที ธอร์นไคล์ (Edward L. Thorndike) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันผู้มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1874 - 1949 เคยสอนในมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งจิตวิทยาการศึกษา ธอร์นไคล์ (Thorndike) ได้พูดถึงทฤษฎีการเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นการเกิดความสัมพันธ์ เชื่อมโยง (Connection) ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) กับปฏิกิริยาตอบสนอง (Response) ทฤษฎีของธอร์นไคล์ คือ "การลองผิดลองถูก" (Trial and Error) เขาสรุปว่า การลองผิดลองถูก สามารถนำไปสู่การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง เช่น การทดลองแก้ปัญหา จะใช้หลาย ๆ วิธี แต่ละวิธีก็ตอบสนองต่าง ๆ กัน และก็จะมียวิธีที่ตอบสนองที่ดี และน่าพอใจที่สุด ธอร์นไคล์ได้ทำการทดลองเพื่อสนับสนุนทฤษฎี โดยการสร้างกรงกล (Puzzle Box) ซึ่งทำด้วยไม้ ที่พื้นกรงมีแผ่นไม้ที่เชื่อมโยงต่อไปยังประตู ถ้ากดแผ่นไม้นี้โดยใช้แรงกดเพียงเล็กน้อยก็จะทำให้ประตูเปิดออกทันทีในการทดลอง ธอร์นไคล์ ได้นำแมวอายุ 8 เดือน มาตัวหนึ่ง เขาเอาแมวตัวนี้ใส่กรงทุกครั้งเมื่อมันหิวแล้ว ปิดกรงเสีย ข้างนอกกรงด้านที่ติดประตูกลใช้ปลาวางล่อไว้ โดยวางให้ห่างจากกรงในระยะไกลเกิน

กว่าที่จะใช้เท้าเหยียดถึง แต่ไม่ให้ห่างมากจนแมวมองไม่เห็น สถานการณ์เหล่านี้เป็นการสร้างปัญหาให้แมวแก่ เพื่อที่จะหาทางออกมากินปลาให้ได้เขาทดลองอยู่เช่นนี้ทุกวัน วันละ 20 ครั้ง (เช้า 10 ครั้ง เย็น 10 ครั้ง) หลังจากที่เขาถูกทดลองครบ 10 ครั้ง มันจะได้กินอาหารแล้วหยุดพักทันที เขาทดลองอยู่เช่นนี้ 5 วัน รวมการลอง 100 ครั้ง ผลการทดลองพบว่าเมื่อเริ่มการทดลองใหม่ ๆ แมวพยายามแสดงอาการตอบสนองอย่างเดาสุ่มหลาย ๆ วิธีจนกระทั่งบังเอิญเหยียบแผ่นไม้เปิดประตูกรงออกไปกินอาหารตามต้องการได้ในการทดลอง ครั้งต่อ ๆ มาแมวค่อย ๆ ลดการตอบสนองที่ห่างไกลความจริงในการแก้ปัญหาทีละน้อย เมื่อการทดลองผ่านไปหลายสิบครั้ง แมวตัวนี้ก็สามารถเปิดประตูกรงนั้นได้โดยไม่ต้องเสียเวลาเปิดอีก แสดงว่าแมวเกิดการเรียนรู้ในการออกจากกรง จากการทดลองธอร์คไดค์ได้สรุปกฎเกี่ยวกับการเรียนรู้ 3 ข้อซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ คือ

1) กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กฎนี้กล่าวถึงสภาพการเรียนรู้ จะเกิดขึ้นได้ ต้องมีความพร้อมทุกด้าน ทุกองค์ประกอบ ไม่ว่าจะเป็นด้านครูผู้สอนคือ มีความพร้อมด้านการเตรียมเนื้อหาสาระที่จะถ่ายทอด เตรียมสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ ด้านผู้เรียนก็ต้องมีความพร้อมในเรื่องความสนใจที่จะรับรู้เนื้อหาในแต่ละหน่วยการสอน มีความพร้อมด้านสติปัญญาอารมณ์ สังคมและภาวะทางร่างกาย

2) กฎแห่งผล (Law of Effect) การเรียนรู้จะเกิดได้ดี หากผู้เรียนรู้ผลการกระทำผลจากการกระทำจะเป็นเหตุท้าทายความสามารถให้อยากกระทำอีก หรือเมื่อแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้ว ถ้าได้รับผลที่พึงพอใจผู้เรียนย่อมอยากจะเรียนรู้ต่อไปอีก เพราะฉะนั้นในการจัดการเรียนการสอน การใช้งานแต่ละครั้งครูต้องตรวจสอบผลงานและแจ้งให้นักเรียนทราบ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจอยากทำอีก

3) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) สิ่งใดก็ตามหากได้มีการกระทำบ่อย ๆ ก็จะทำให้เกิดความชำนาญ เกิดทักษะ หรือเรียกว่ากฎแห่งการใช้ (Law of Uses) เมื่อนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้บ่อย ๆ จะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร และสิ่งใดก็ตามหากทิ้งไว้นาน ๆ ย่อมทำได้ไม่ดีเหมือนเดิม หรือในที่สุดก็เกิดการลืมจนไม่ได้เรียนรู้อีกเลย หรือเรียกกฎแห่งการไม่ใช้ (Law of Disuses) ดังนั้นการฝึกฝนจึงเป็นสิ่งจำเป็น และในการเรียนการสอน แต่ละครั้งครูจะต้องมีการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดความชำนาญ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำกฎทั้ง 3 ข้อนี้ มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน การเรียนรู้ด้วยความพร้อมย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี และหากได้รับการฝึกปฏิบัติบ่อยครั้งย่อมช่วยให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ

การนำทฤษฎีของธอร์นไคค์ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

นักพัฒนาหลักสูตรที่นิยมความคิดของธอร์นไคค์จะสนับสนุนให้มีการแบ่งเนื้อหาและกิจกรรมของหลักสูตรออกเป็นส่วน ๆ ที่มีลักษณะง่ายที่สุดแล้วจัดเรียงลำดับของเนื้อหาให้เหมาะสมเมื่อผู้เรียนเรียนรู้สิ่งง่าย ๆ รวมกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ผู้เรียนก็จะเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ยุ่ยากและซับซ้อนขึ้นมาเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นกระบวนการของการสะสมความรู้ที่เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง นอกจากนี้พวกนักจิตวิทยาฝ่ายการเชื่อมโยงยังเน้นที่การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับตัวผู้เรียนเอง เพราะว่าข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนมีความจำเป็นต่อการพัฒนาความพร้อมของผู้เรียนให้เหมาะกับงานที่ต้องเรียนรู้ และเพื่อให้แน่ใจว่าเขาสามารถกระทำกิจกรรมตอบสนองที่ต้องการได้ กระบวนการของการนำหลักสูตรมายังผู้เรียนจำเป็นต้องมีการเสนอสิ่งเร้า การสังเกตการตอบสนอง และการทำให้การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองเหนียวแน่นขึ้น โดยการให้รางวัลทันทีเมื่อการตอบสนองนี้เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา เมื่อเห็นว่าเหมาะสม ก็ควรจะได้กระทำกระบวนการของสิ่งเร้า การตอบสนองและรางวัล ตามลำดับซ้ำอีก เพื่อจะได้สร้างความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองให้เหนียวแน่นแข็งแรงยิ่งขึ้น

การสร้างแรงจูงใจนับว่ามีความสำคัญ เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ เมื่อเขาได้รับสิ่งที่ต้องการหรือรางวัล รางวัลจึงเป็นสิ่งควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งในขั้นแรกครูต้องสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน หรือจะต้องให้ผู้เรียนรู้ผลแห่งการกระทำ หรือผลการเรียน เพราะการรู้ผลทำให้ผู้เรียนทราบว่าการกระทำหรือการเรียนรู้นั้นถูกต้องหรือไม่ดีหรือไม่ น่าพอใจหรือไม่ ถ้าการกระทำนั้นผิดหรือเป็นที่ไม่น่าพอใจ จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเพื่อที่จะได้รับสิ่งที่ตนเองพอใจต่อไป

ธอร์นไคค์มักจะเน้นอยู่เสมอว่า การสอนในชั้นเรียนนั้นจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน และควรเป็นจุดหมายที่สังเกตการตอบสนองได้ ครูจะต้องแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วย ๆ ให้เขาเรียนทีละหน่วย เพื่อผู้เรียนจะได้เกิดความพอใจในผลที่เขาเรียนแต่ละหน่วยและการสอนแต่ละหน่วยจะต้องเริ่มจากสิ่งที่ย่าง ๆ ไปหาสิ่งที่ยาก ๆ อยู่เสมอ

นอกจากนี้ในการเรียนการสอน ครูจะต้องสอนในสิ่งที่คล้ายกับโลกแห่งความจริงที่เด็ก จะออกไปเผชิญให้มากที่สุด เพื่อจะได้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ในชั้นเรียนไปสู่สังคม

ดังนั้นข้อมูลพื้นฐานทางจิตวิทยาเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นที่นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องศึกษาวิเคราะห์หรืออาศัยนักจิตวิทยาช่วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นและถูกต้องไปใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดทำหลักสูตร จากการศึกษาจิตวิทยาพัฒนาการทำให้รู้ว่าเด็กแต่ละวัยแต่ละเพศ มีพัฒนาการวุฒิภาวะความพร้อมในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใดจะสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาอะไรได้บ้าง นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องอาศัยข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาจัดทำหลักสูตรในประเด็นของการกำหนดจุดมุ่งหมายการกำหนดคาบเรียน เกณฑ์อายุมาตรฐานการเข้าเรียนตามความ

พร้อมการจัดเนื้อหา และประสบการณ์การเรียนรู้ และจากการศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้ซึ่งเป็นเรื่องของธรรมชาติการเรียนรู้และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การคิด และการแก้ปัญหา จะช่วยให้เราทราบว่าคนเราเรียนรู้ได้อย่างไร และทำอย่างไรจึงจะทำให้คนเราเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพหรือมีปัจจัยอะไรบางที่มีอิทธิพล ทำให้เกิดการเรียนรู้เร็วหรือช้า เป็นต้น ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตรนอกจากจะอาศัยหลักการเจริญเติบโต และพัฒนาการของผู้เรียนเป็นพื้นฐานแล้ว ยังต้องอาศัยหลักการเรียนรู้เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในด้านการกำหนดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ลงในหลักสูตร

ผู้พัฒนาหลักสูตร จะต้องเลือกและตัดสินใจว่าจะให้ใคร ระดับไหน เรียนอะไรและเรียนอย่างไรจึงจะตรงกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน ส่วนการจัดการเรียนการสอน ความรู้ในเรื่องการเรียนรู้จะช่วยในการเลือกวิธีการสอน เนื้อหาวิชาใดเหมาะสมกับการเรียน การสอนแบบไหนจึงจะช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ของการสอนได้ดีที่สุด ในด้านการวัดการสอบก็เช่นกันความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ช่วยให้เราทราบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์มิได้มีเพียงด้านความรู้หรือด้านสติปัญญาเท่านั้น แต่ยังมีด้านอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และด้านทักษะ พฤติกรรมการเรียนรู้เหล่านี้จะวัดผลด้วยวิธีใด เมื่อไร และอย่างไร จึงจะครอบคลุมและบรรลุจุดประสงค์

4. สาระสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้อาชีพและเทคโนโลยี

ปัจจุบันหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้พัฒนาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา โดยการจัดสาระการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่มสาระ ซึ่งสาระการเรียนรู้กลุ่มการเรียนรู้อาชีพและเทคโนโลยีเป็นกลุ่มสาระหนึ่งที่ถูกกำหนดไว้ มีสาระและมาตรฐานดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ 2545 : 4 – 25)

ความสำคัญ ธรรมชาติ และลักษณะเฉพาะ

กลุ่มการเรียนรู้อาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน อาชีพ และเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้องเหมาะสม คำนึงและมีคุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่า และมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย

วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ของกลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระที่เน้นกระบวนการทำงานและการจัดการอย่างเป็นระบบ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการออกแบบ และการทำงานอย่างมีกลยุทธ์ โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้และประยุกต์ใช้ในการทำงาน รวมทั้งการสร้าง พัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือวิธีการใหม่ เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงกำหนด การเรียนรู้ที่ยึดงาน กระบวนการจัดการ และการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ บนพื้นฐานของการใช้หลักการและทฤษฎีเป็นหลักในการทำงานและแก้ปัญหา งานที่นำมาฝึกฝนเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ของกลุ่มนั้น เป็นงานเพื่อการดำรงชีวิตในครอบครัว และสังคม และงานเพื่อการประกอบอาชีพ ซึ่งงานทั้ง 2 ประเภทนี้ เมื่อผู้เรียนได้รับการฝึกฝนและปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยีแล้ว ผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังและพัฒนาให้มีคุณภาพและศีลธรรม การเรียนรู้จากการทำงานและการแก้ปัญหาของกลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการบูรณาการ ความรู้ ทักษะ และความดีที่หลอมรวมกันจนก่อให้เกิดเป็นคุณลักษณะของผู้เรียน ทั้งด้านคุณภาพและศีลธรรมตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

คุณภาพของผู้เรียน

กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมเพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ โดยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและครอบครัว การอาชีพ การออกแบบและเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มีทักษะในการทำงาน การประกอบอาชีพ การจัดการ การแสวงหาความรู้ เลือกใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน สามารถทำงานอย่างมีกลยุทธ์ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่

มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน รักการทำงาน ประหยัด อดออม ตรงต่อเวลา เอื้อเฟื้อ เสียสละ และมีวินัยในการทำงาน เห็นคุณค่าความสำคัญของงานและอาชีพสุจริต ตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน

เมื่อจบช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ผู้เรียนควรมีความสามารถ ดังนี้

สามารถช่วยเหลือตนเอง ครอบครัวและชุมชน ทำงานอย่างมีขั้นตอน มีทักษะในการจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน เลือก ใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศได้เหมาะสมกับงาน สามารถคิด ออกแบบ สร้าง ดัดแปลงสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันง่าย ๆ ทำงานด้วย

ความรับผิดชอบ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออม ใช้พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและถูกวิธี

สาระ

สาระที่เป็นความรู้ของกลุ่มการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

สาระที่ 2 การอาชีพ

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

เป็นสาระที่เกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวันทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม ที่ว่าด้วยงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

งานบ้าน

เป็นงานที่เกี่ยวกับการทำงานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย บ้าน และชีวิตความเป็นอยู่ในบ้าน ผ้าและเครื่องแต่งกาย อาหารและโภชนาการ โดยเน้นการปลูกฝัง ทัศนคติการทำงาน ทักษะ กระบวนการทำงาน การแก้ปัญหาในการทำงาน มีความรับผิดชอบ สะอาด มีระเบียบ ประหยัด อดออม อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

งานเกษตร

เป็นงานที่เกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วยการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ตามกระบวนการผลิตและการจัดการผลผลิต มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเพิ่มผลผลิต ปลูกฝัง ความรับผิดชอบ ขยัน อดทน การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

งานช่าง

เป็นงานที่เกี่ยวกับการทำงานตามกระบวนการของงานช่างซึ่งประกอบด้วย การบำรุงรักษา การติดตั้ง/ประกอบ การซ่อมและการผลิตเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน

งานประดิษฐ์

เป็นงานที่เกี่ยวกับการทำงานด้านการประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นความประณีตสวยงามตามกระบวนการงานประดิษฐ์และเทคโนโลยี และเน้นการอนุรักษ์และ สืบสานศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ตามภูมิปัญญาท้องถิ่นและสากล

งานธุรกิจ

เป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดการด้านเศรษฐกิจของครอบครัว การเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด

สาระที่ 2 การอาชีพ

เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับหลักการ คุณค่า ประโยชน์ของการประกอบอาชีพสุจริต ตลอดจนการเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

เป็นสาระที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ในการแก้ปัญหา และสนองความต้องการของมนุษย์อย่างสร้างสรรค์ โดยนำความรู้มาใช้กับกระบวนการเทคโนโลยี สร้างและใช้สิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการ และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

เป็นสาระที่เกี่ยวกับกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร การค้นหาความรู้ การสืบค้น การใช้ข้อมูลและสารสนเทศ การแก้ปัญหาหรือสร้างงาน คุณค่าและผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศ

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

เป็นสาระที่เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยี และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตและครอบครัว และการอาชีพ

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิต และครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

มาตรฐาน ง 1.2 มีทักษะ กระบวนการทำงาน และการจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม การแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องาน

สาระที่ 2 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจ มีทักษะ มีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการเทคโนโลยี ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการและความคิดอย่างมีระบบ ในการออกแบบ สร้างสิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการ เชิงกลยุทธ์ตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจ เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานและอาชีพ อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มาตรฐาน ง 5.1 ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริต อย่างมีความเข้าใจ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และมีความคิดสร้างสรรค์

5. ความเป็นมาของเขตคลองเต้

เขตคลองเต้ เป็นเขตชั้นนอก สภาพพื้นที่มีคลองล้อมรอบ ซึ่งมีลักษณะเหมือนเกาะ เป็นที่รวมกลุ่มอุดมสมบูรณ์มาแต่อดีต แต่เดิมอำเภอคลองเต้ตั้งอยู่บริเวณคลองบางกอกน้อยต่อมาย้ายไปที่ปากคลองวัดไ้เตี้ยจนถึง พ.ศ. 2457 ได้ย้ายไปทำการที่ริมทางรถไฟสายใต้ ตำบลคลองชักพระมาจนถึงปัจจุบัน

เขตคลองเต้ แบ่งการปกครอง เป็น 6 แขวง คือ แขวงคลองชักพระ แขวงคลองเต้ แขวงจิมพลี แขวงบางระมาด แขวงบางพรหม แขวงบางเชือกหนัง มีประชากร 101,365 คน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณริมคลอง เป็นชุมชนดั้งเดิมยังคงประกอบอาชีพ ทำสวน ปลูกผักสวนครัว สวนไม้ดอก และสวนไม้ยืนต้น ส่วนพื้นที่ด้านใน ที่ถนนติดบ้านจะเป็นบ้านจัดสรร ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับราชการ ค้าขาย และอื่นๆ

ที่ตั้งสำนักงานเขตคลองเต้ 324 ถนนชักพระ เขตคลองเต้ กรุงเทพมหานคร 10170 ปัจจุบันเขตคลองเต้มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่น่าสนใจหลากหลายอย่าง อาทิ ตลาดน้ำคลองเต้ สวนงู ส่วนอนุรักษ์ไม้ผล ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วัดต่าง ๆ ซึ่งเป็นอารามหลวง และวัดเก่าแก่มากมายหลายวัด

6. ความเป็นมาของโรงเรียนชุมชนทางคลองเต้

โรงเรียนชุมชนทางคลองเต้ ตั้งอยู่เลขที่ 291 หมู่ 11 ซอยสวนผัก 29 ถนนสวนผัก แขวงคลองเต้ เขตคลองเต้ กรุงเทพมหานคร 10170 โทรศัพท์และโทรสาร 02-4484912 โรงเรียนเริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2484 โดยนายช่วง โคนวม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 14 ได้ชักชวนชาวบ้านผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงิน สร้างอาคารเรียนชั่วคราว บนที่ดิน ของนายสิน โคนวม เดิมชื่อว่า โรงเรียนประชาบาล ตำบลคลองเต้ 5 (คลองมหาสวัสดิ์) นายเข้ม เข็มศิริ และนายแทน สกุล ได้บริจาคที่ดินเนื้อที่ ไร่ 2 งาน 16 ตารางวา ต่อมา

คำนันสง่า กล่อมเปลี่ยน และคณะครูร่วมกันบริจาคเงินสมทบเพื่อสร้างโรงเรียน โรงเรียนเปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

7. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมัคคุเทศก์

ความหมายของมัคคุเทศก์

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ไว้ว่า “มัคคุเทศก์ มาจาก มัคคุ (ทาง) อุเทศก (ผู้นำ, ผู้บอก) แปลว่า ผู้นำทาง ผู้ชี้ทาง ผู้นำเที่ยว ตรงกับคำภาษาอังกฤษ Tourist Guide หรือนิยมเรียกย่อว่า Guide”

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ไว้ว่า “มัคคุเทศก์ หมายถึง ผู้ที่นำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่หรือบุคคล โดยได้รับค่าตอบแทน” พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ได้แบ่งการเป็นมัคคุเทศก์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. มัคคุเทศก์ทั่วไป เป็นมัคคุเทศก์ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับงานทั่วไป ในการนำเที่ยวนักท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ ได้ทั่วราชอาณาจักรนั้น โดยการใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ
2. มัคคุเทศก์พิเศษ เป็นมัคคุเทศก์ซึ่งมีความรู้เฉพาะทางเป็นพิเศษ เช่น การให้ความรู้พิเศษในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี การนำเที่ยวป่า ฯลฯ

ความสำคัญของมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์เป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่งในการท่องเที่ยว ดังนี้

1. ความสำคัญของมัคคุเทศก์ที่มีต่อนักท่องเที่ยว

- 1.1 มัคคุเทศก์ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวได้ทั่วถึง ไม่ละเลยสิ่งสำคัญ ๆ
- 1.2 นักท่องเที่ยวสามารถเข้าใจเรื่องราว ความเป็นมา ประวัติศาสตร์ และพงศาวดารของแหล่งท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวไปได้ถูกต้องมากกว่า เมื่อมีมัคคุเทศก์นำเที่ยว
- 1.3 นักท่องเที่ยวสามารถคำนวณระยะเวลาที่จะใช้ในการท่องเที่ยวได้แน่นอนกว่าการท่องเที่ยวโดยไม่มีมัคคุเทศก์
- 1.4 นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย และท่องเที่ยวด้วยความปลอดภัยมากกว่าเมื่อมีมัคคุเทศก์นำเที่ยว
- 1.5 นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความสนุกสนาน และความเพลิดเพลินในการท่องเที่ยวมากกว่าเมื่อมีมัคคุเทศก์นำเที่ยว
- 1.6 นักท่องเที่ยวสามารถประหยัดเวลาในการหารายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ

1.7 นักท่องเที่ยวไม่ต้องเผชิญปัญหาต่าง ๆ เพราะมีมัคคุเทศก์ช่วยให้คำแนะนำ และปรึกษา เช่น การสื่อสารทำความเข้าใจกับหน่วยงานต่าง ๆ และบุคลากรในท้องถิ่น (สุภาพร มากแจ้ง 2534 : 53 – 54)

2. ความสำคัญของมัคคุเทศก์ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว (ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ 2535 : 26)

มัคคุเทศก์เป็นผู้ใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์มีความคิด เจตคติอย่างไร นักท่องเที่ยวก็จะรับเอาความคิดต่าง ๆ เหล่านั้นไปเป็นภาพของตัวแทนบุคคลในชุมชนนั้น ในช่วงเวลาอันสั้นบุคคลที่นักท่องเที่ยวพบและติดต่อกันมากที่สุดคือมัคคุเทศก์ รายละเอียด ข้อมูลหรือการแสดงออกของมัคคุเทศก์จึงเปรียบเทียบกับเสมือนภาพสะท้อนของบุคคลและชุมชนนั้น ดังนั้นมัคคุเทศก์จึงมีความสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยวดังนี้

2.1 มัคคุเทศก์เป็นผู้อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ต้องมีความรักและความห่วงหาทรพยากรการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติอันสวยงามแปลกตา สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต การทำลายสิ่งเหล่านี้เท่ากับทำลายอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นกระทำความผิดเอง หรือปล่อยให้ให้นักท่องเที่ยวกระทำ ในฐานะเจ้าของบ้าน เจ้าของทรัพย์สินของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้ว มัคคุเทศก์จะต้องเอาใจใส่สอดส่องดูแลสถานที่ท่องเที่ยวอันเป็นสิ่งที่ให้คนมีอาชีพมีงานทำ ไม่ให้ถูกทำลาย ไม่ชักชวนนักท่องเที่ยวกระทำการที่ผิดกฎหมาย สิ่งที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงามของท้องถิ่นนั้น ๆ เมื่อเห็นสิ่งใดไม่ถูกต้อง ควรหาสภักดิ์ยับยั้งทันทีหรือแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องช่วยกันแก้ปัญหา ไม่ปล่อยให้ให้นักท่องเที่ยวมาทำลายศิลปวัฒนธรรมอันดีงามให้สูญไป มัคคุเทศก์ต้องตระหนักตลอดเวลาว่าเมื่อใดก็ตามที่ดังสูญเสียเอกลักษณ์วัฒนธรรมอันเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวแล้ว เราจะต้องสูญเสียเอกราชทางวัฒนธรรม และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะต้องประสบกับความหายนะ นักท่องเที่ยวจะไม่ต้องการมาเที่ยวประเทศไทยอีกต่อไป ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่ามัคคุเทศก์เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ไม่มีบุคคลกลุ่มใดที่จะทำหน้าที่ได้ดีเท่ากับมัคคุเทศก์ เพราะเป็นผู้ใกล้ชิด และอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยว

มัคคุเทศก์ต้องมีความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งที่เกิดจากการกระทำของตนเองและผู้อื่น เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น นอกจากนี้มัคคุเทศก์ยังต้องกระทำตนเป็นผู้นำในการปฏิบัติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม และยังต้องคอยดูแลให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตนให้ถูกต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวจะช่วยส่งเสริมให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวสวยงามและมีคุณค่าสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปเยือน

2.2 มัคคุเทศก์เป็นผู้สร้างภาพพจน์ของแหล่งท่องเที่ยว การสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่ นักท่องเที่ยวทำได้โดยการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง มีความเข้าใจ และปรารถนาดีต่อนักท่องเที่ยวให้

คำแนะนำในการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม หากพบเห็นสิ่งใดไม่ถูกต้องก็มีวิธีการแก้ปัญหา
 ดัดดือนักท่องเที่ยวอย่างนุ่มนวล เป็นตัวอย่างของคนไทยที่ดี มีศักดิ์ศรี มีน้ำใจ ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ

หน้าที่และความรับผิดชอบของมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์มีหน้าที่คอยอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวและต้องรับผิดชอบในการ
 ปฏิบัติหน้าที่ โดยเริ่มตั้งแต่การรับนักท่องเที่ยวจากโรงแรมหรือจุดนัดพบ ไปตามรายการนำเที่ยวที่
 ระบุไว้จนกระทั่งการส่งนักท่องเที่ยวกลับโรงแรมหรือจุดสุดท้ายของรายการนำเที่ยวนั้น ๆ สำหรับ
 หน้าที่และความรับผิดชอบของมัคคุเทศก์มีดังต่อไปนี้

1. ให้ความสะดวกในด้านการเดินทาง ที่พัก สัมภาระของนักท่องเที่ยว โดยเริ่มตั้งแต่ รับ
 งบรับรายชื่อนักท่องเที่ยวในความรับผิดชอบจากบริษัทแล้วเดินทางไปรับนักท่องเที่ยวที่สนามบิน
 โรงแรม หรือจุดนัดพบ ดูแลเป็นภาระเรื่องกระเป๋า หีบห่อ พานักท่องเที่ยวไปพัก ที่โรงแรม ช่วย
 เจ้าหน้าที่ของโรงแรมจัดที่พักของนักท่องเที่ยวให้เรียบร้อย
2. แนะนำแหล่งท่องเที่ยวและระเบียบปฏิบัติในการเข้าชม โดยทบทวนรายการนำเที่ยว
 ประจำวันหรือวันรุ่งขึ้นกับนักท่องเที่ยวว่าจะไปที่ใดบ้าง รายละเอียดเป็นอย่างไร เช่น รถออกเวลา
 ใด ที่ไหน ควรแต่งกายอย่างไร
3. นำชมสถานที่ท่องเที่ยวตามรายการต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในรายการนำเที่ยวอย่างเคร่งครัด ถ้า
 หากมีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถเข้าชมสถานที่แห่งใดหรือต้องเปลี่ยนแปลงเวลาในการเข้าชมหรือ
 เปลี่ยนแปลงเส้นทาง ต้องอธิบายเหตุผลตามความจำเป็นให้นักท่องเที่ยวทราบ และพยายามรักษา
 เวลาให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในรายการนำเที่ยว ควรให้เวลากับนักท่องเที่ยวเพื่อการถ่ายภาพถ้าสถานที่
 นั้นอนุญาตให้ถ่ายภาพได้
4. อธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ที่นำชม ตลอดจนความรู้ต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวควร
 ทราบ เช่น ความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ความเป็นอยู่ของผู้คน
 เป็นต้น โดยมัคคุเทศก์ควรทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวก่อนว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ของกลุ่มที่
 จะพาเที่ยวมีพื้นความรู้ ความสนใจและความต้องการเช่นใด เพื่อจะไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่าง
 เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มนั้น
5. แนะนำสถานที่ที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร ร้าน
 เครื่องดื่ม ร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง ที่ทำการไปรษณีย์ ฯลฯ
6. แนะนำการปฏิบัติตนในสังคมไทย เช่น การทักทาย มารยาทในการรับประทานอาหาร
 แบบขันโตก การเข้าชมภายในพระอุโบสถ การเดิน การนั่งในบางสถานที่ การขึ้นบ้านคนไทย ซึ่ง
 ต้องถอดรองเท้า ฯลฯ

7. ตอบข้อซักถามของนักท่องเที่ยว โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวที่มีปัญหา ข้อเสนอเกี่ยวกับสถานที่ที่น่าสนใจ ซักถามความรู้เพิ่มเติม ถ้าหากมีเหตุผลที่ไม่ทราบคำตอบปัญหาใด ไม่ควรเดา แต่ควรรับที่จะไปศึกษาค้นคว้าหาคำตอบไว้ในภายหลัง

8. ดูแลให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์จะต้องช่วยเหลือเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น แนะนำสถานที่ ว่าที่ใดเวลาใดที่ปลอดภัย การเก็บรักษาสินของมีค่า เป็นต้น

9. ช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักท่องเที่ยวและปัญหาอื่น ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทาง เช่น นักท่องเที่ยวเกิดเจ็บป่วยกะทันหัน การนำสิ่งของออกนอกประเทศ การแลกเปลี่ยนเงินตรา ฯลฯ มัคคุเทศก์จะต้องช่วยเหลือในการแก้ปัญหา หรือให้คำแนะนำที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกรับรองใจ สบายใจ ศรัทธา และไว้วางใจในตัวมัคคุเทศก์

10. ให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวในการซื้อของ โดยพยายามรักษาผลประโยชน์ของนักท่องเที่ยวให้มากที่สุด มัคคุเทศก์ควรทราบว่า ร้านขายสินค้าพื้นเมืองหรือของที่ระลึกต่าง ๆ ร้านไหนมีอะไรดี และราคายุติธรรม ในกรณีที่เกิดปัญหาในการซื้อของเนื่องจากทางร้านเอาเปรียบ มัคคุเทศก์จะต้องช่วยเจรจาให้ตกลงกันได้โดยยุติธรรม ถ้าทางร้านเอาเปรียบหรือโกงนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์จะต้องช่วยนักท่องเที่ยว โดยไม่เห็นแก่เงินรางวัล (tip) หรือค่าน้ำ (commission) ที่ได้รับจากร้านค้านั้น เพราะจะทำให้เกิดความเสียหายมากในภายหลัง

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยในประเทศ

วิทยา แสงงาม (2541 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรเรื่อง การสอนมวยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยปรากฏว่า ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น โดยมีส่วนที่จะต้องแก้ไขในเรื่อง อัตราเวลาเรียนที่ต้องปรับให้สอดคล้องกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน

อุทธรณ์ อุทโซ (2541 : บทคัดย่อ) ได้การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น กลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ เรื่องการสานกระติบข้าว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยปรากฏว่า ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมกับความต้องการท้องถิ่น แนวทางการจัดการเรียนการสอนเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน โดยหลักสูตรครอบคลุมทั้งด้านความรู้ เจตคติและต้องมีการปรับปรุงเพิ่มเติมในเรื่องอัตราเวลาเรียนและการวัดผลให้มีกิจกรรมฝึกทักษะนอกเวลา

กาญจนาวรรณ คำสอนทา (2543 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องการทำปลาไร่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษพบว่า หลักสูตรมีความ

เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมความต้องการท้องถิ่น และความเหมาะสมกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงสามารถนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้ แผนการสอนมีความเหมาะสมมากทั้งในด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ นักเรียนสามารถทำคะแนนภาคปฏิบัติได้เฉลี่ยเท่ากับ 87.03 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาก และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 76.56 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี

สุวานี วรศักดิ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องอาหารจากถั่วเหลือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า หลักสูตรถั่วเหลือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ว่ามีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และแบบวัดผลภาคปฏิบัติ 2 ฉบับ คือ แบบวัดผลภาคปฏิบัติการทำนมถั่วเหลือง และแบบวัดผลภาคปฏิบัติการทำเต้าหู้แข็งมีความเหมาะสมสามารถวัดผลสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

อภิรัช หล้าสุดตา (2543 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องการสานส้ม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์อยู่ในระดับเห็นด้วย

8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ชอร์เตอร์ (Shorter: 1982 : 4692 - A) ได้วิจัยเรื่องเกี่ยวกับการสร้างชุดการสอนให้ผู้เรียนศึกษด้วยตนเองเพื่อหาประสบการณ์ด้านวิชาชีพ เกษตรกรรม เรื่องการใช้จ่ายของนักเรียนและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดการสอนที่เรียนด้วยตนเองกับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยชุดการสอนกับการสอนปกติ

ไดแอน (Dianne. 1984 : 33) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยการบูรณาการหลักสูตรต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ และเกิดทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนโดยครูจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทางกรเรียนให้เหมาะสมต่อเรียนรู้ของนักเรียน โดยครูต้องมีความรู้ในสาขานั้น ๆ เป็นอย่างดี ระดับประถมศึกษาได้แก่งานพิมพ์ดีด งานก่อสร้าง งานดัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น

วิเวียน (Vivian. 1995 : 2118 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและรูปแบบการคิด เรื่องการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรและสุขภาพ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดังกล่าว ช่วยให้การเรียนรู้เกี่ยวกับความเชื่อในการดูแลสุขภาพแต่ละท้องถิ่นเพิ่มขึ้น กล่าวคือยังให้ผลสัมฤทธิ์คงเดิมเมื่อนำไปใช้สอนกับท้องถิ่นในลักษณะเดียวกัน การนำไปสอนพบความ

แตกต่างกันมีนัยสำคัญ ด้านการฝึกอบรม ส่วนด้านเนื้อหา ด้านทักษะ และโดยรวมได้แตกต่างกัน สำหรับรูปแบบการคิด ด้านความรู้ ความจำ ด้านความเข้าใจ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ทราซิงกา (Tracinka, 1996 : 2314 - A) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาแบบพิเศษที่มีต่อครูผู้สอน และหลักสูตรพบว่า การให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดการศึกษาการบริหารงบประมาณ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรเป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่นในทางที่ดี

ภาควิชาการศึกษา รัฐอัลเบอร์ตา (Alberta Department of Education, 1983 : 241) การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในระดับประถมศึกษา ตามแนวทางการพัฒนาของรัฐอัลเบอร์ตานั้นจะจัดให้นักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลักสูตรการเรียนการสอนนั้นจะสอนโดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทั้ง 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ซึ่งในส่วนองวิธีการสอนต่าง ๆ นั้น ครูสามารถที่จะกำหนดเองได้ตามความเหมาะสม และตามแนวทางของหลักสูตรวิชาชีพที่จะสอนในระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 หัวเรื่อง คือ การช่วยเหลือตน ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม อาชีพที่น่าสนใจ และความรู้เกี่ยวกับร่างกาย

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และพบปัญหาในการนำหลักสูตรมาใช้ในการจัดการศึกษา เช่น ปัญหาการขาดงบประมาณ อัตราเวลาเรียนต้องปรับให้สอดคล้องกับเนื้อหา ตลอดจนไม่มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และจะเป็นส่วนช่วยสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้รู้จักท้องถิ่นของตน และการที่จะพัฒนาผู้เรียนไปถึงจุดนั้นได้ หลักสูตรการเรียนการสอนต้องเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองชีวิตจริง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ใน ชีวิตจริง และเกิดการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นสามารถให้ข้อคิดที่เป็นแนวทางให้ผู้วิจัยนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษาของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากการสำรวจปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตร

เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น

3. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการวิจัยไว้ 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การสร้างโครงร่างหลักสูตร

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การสร้างหลักสูตร

1.1 กำหนดหลักการของหลักสูตร

1.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.3 การกำหนดเนื้อหาสาระ

1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.5 สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1.6 การวัดผลและการประเมินผล

ส่วนที่ 2 การประเมินโครงร่างหลักสูตร

เป็นการนำโครงร่างหลักสูตร ที่ได้พัฒนามาตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. จุดประสงค์ของการประเมิน เป็นการนำโครงร่างหลักสูตร ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน
2. ผู้ประเมินโครงร่างหลักสูตร ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินโครงร่างหลักสูตรครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดจำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดทำการประเมินทั้งความเหมาะสม และความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรทั้งด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ และด้านสถิติ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้

3.2 แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม
ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

3.3 แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณ
ค่า 3 ระดับ

3.4 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่สร้างขึ้น พร้อมกับโครงร่างหลักสูตร ไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
ประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องโดยผู้วิจัยดำเนินการ และประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้วย
ตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวม ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรผู้วิจัย
นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลที่ได้จากการ
ประเมินความสอดคล้อง ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของดัชนีความสอดคล้อง

ส่วนที่ 3 การจัดทำวัสดุ และสื่อการเรียนการสอน

การจัดทำวัสดุ และสื่อการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้จัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้
ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตร เรื่องมัตตุเทศก์ท้องถิ่น เขตคลังชั้น
2. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. กำหนดเนื้อหาสาระ
4. ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. กำหนดสื่อ / แหล่งเรียนรู้
6. กำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผล

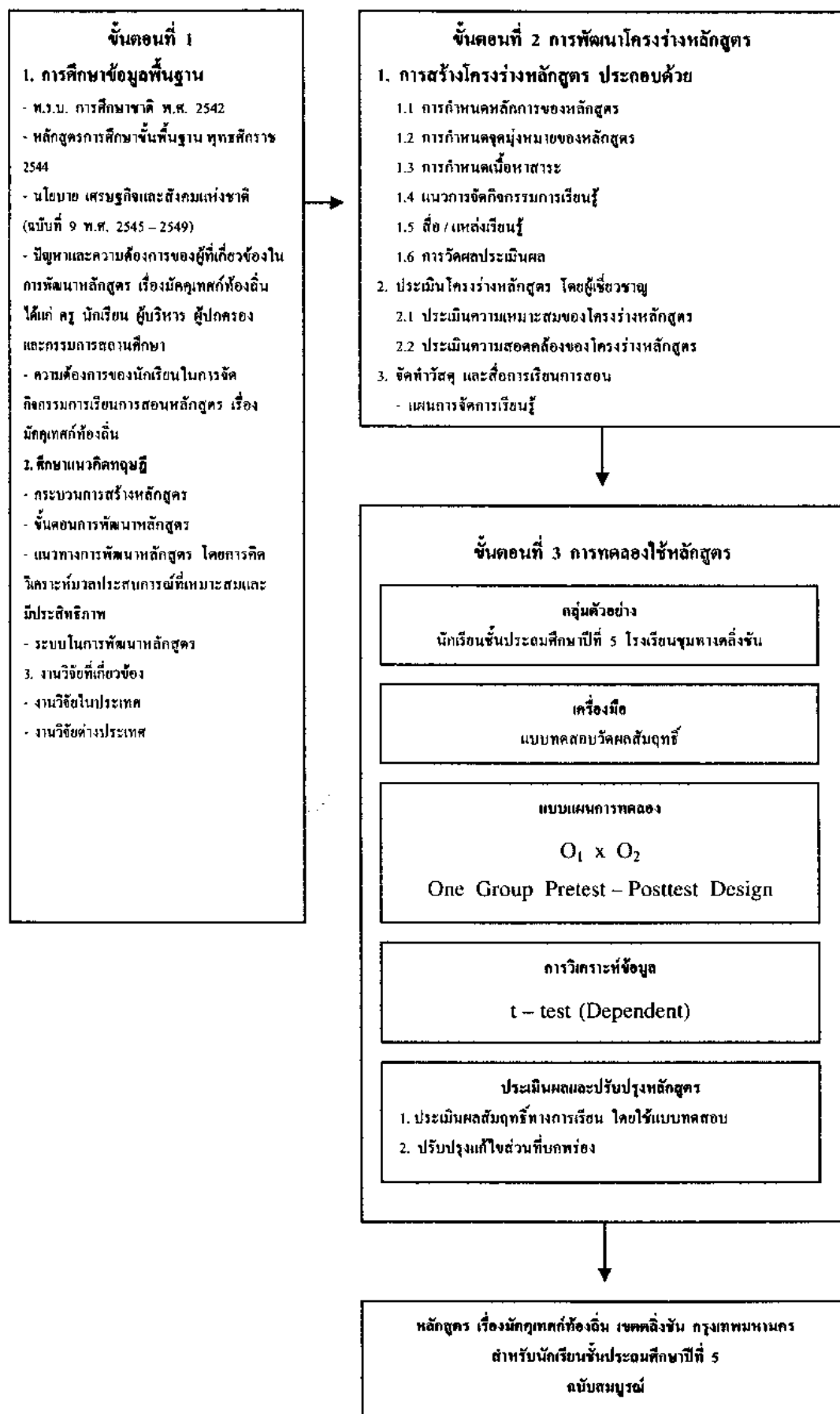
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

ผู้วิจัยนำหลักสูตรที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงเรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้ โดยดำเนินการดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร

จากขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรสามารถแสดงเป็นแผนภูมิกระบวนการพัฒนาหลักสูตรได้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แสดงกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมทางตลิ่งชัน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่

- 1) พระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
- 2) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
- 3) นโยบาย เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549)
- 4) ความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตร

เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น

- 5) แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร

ผู้วิจัยได้สำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร จากผู้บริหารโรงเรียน

ชุมทางตลิ่งชัน ครูผู้สอน มัธยมศึกษาอาชีพ และผู้รู้ในท้องถิ่นที่มีความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 5 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1.3.1 แบบสัมภาษณ์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้สำรวจผู้บริหารโรงเรียนชุมทางตลิ่งชัน ครูผู้สอน มัธยมศึกษาอาชีพ และผู้รู้ในท้องถิ่นที่มีความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนชุมทางตลิ่งชัน ครูผู้สอน มัธยมศึกษาอาชีพ และผู้รู้ในท้องถิ่น

ตอนที่ 2 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.3.2 แบบสอบถามความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมทางตลิ่งชัน ประเด็นคำถามเป็นแบบปลายเปิดที่ให้นักเรียนเลือกตามความต้องการ ซึ่งมีแนวในการสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ความรู้เดิม เกี่ยวกับ
มัลลเทศก์ท้องถิ่น

ตอนที่ 2 ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลลเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน
กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง โดยการใช้
แบบการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามด้วยตนเอง ใช้เวลา 3 สัปดาห์

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหา จากข้อมูลที่เก็บ
รวบรวมได้นำมาหาข้อสรุปเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลลเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชันต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร เรื่องมัลลเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน
กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชัน
มีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่

- 1.1 กำหนดหลักการของหลักสูตร
- 1.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 1.3 การกำหนดเนื้อหาสาระ
- 1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.5 สื่อ/แหล่งการเรียนรู้
- 1.6 การวัดผลประเมินผล

กำหนดหลักการของหลักสูตร

กำหนดหลักการของหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลพื้นฐานที่ได้ มาพิจารณากำหนดหลักการของ
หลักสูตรว่ามีลักษณะและจุดเน้นอย่างไรมุ่งการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มใดและดำเนินการจัดอย่างไรจึง
เหมาะสม นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หลักสูตรกลุ่มสาระ
การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยดูจากสภาพปัญหาและความจำเป็นที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ในการที่จะช่วยสนองความต้องการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ขึ้น ตามความต้องการของท้องถิ่น

การกำหนดเนื้อหาสาระ

การกำหนดเนื้อหาสาระ เป็นการนำข้อมูลพื้นฐานที่รวบรวมได้มาพิจารณาเนื้อหาสาระของ หลักสูตรการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แบ่งออกได้เป็น ประวัติเขตท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ท้องถิ่น เทศกาล ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ประวัติความเป็นมา และวิธีการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์ มนุษยสัมพันธ์สำหรับมัคคุเทศก์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่างๆ มากำหนดเป็นแนวทางในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคำนึงถึงธรรมชาติ ความต้องการ ความแตกต่าง และศักยภาพของผู้เรียน โดยยึดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 พระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น โดยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นทักษะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ นักเรียนได้เห็นคุณค่าของการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็น กลุ่ม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่าอนุรักษ์พัฒนาศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารคู่มือการใช้สื่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน วีซีดี แผ่นภาพ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น และสถานที่ ๆ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในท้องถิ่น ตลาดน้ำตลิ่งชัน

การวัดผลประเมินผล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 พระราชบัญญัติ การศึกษาชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เอกสารการวัดผลประเมินผลของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาเป็นแนวทางในการวัดผลประเมินผลและการกำหนด เกณฑ์ โดยให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ส่วนที่ 2 การประเมินโครงร่างของหลักสูตร

เป็นการนำโครงร่างหลักสูตร ที่ได้พัฒนาการตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. จุดประสงค์ของการประเมิน

เป็นการนำโครงร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นการประเมิน 2 ลักษณะดังนี้

1.1 การประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรเพื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ / แหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ว่าเหมาะสมกับสภาพปัญหา และสภาพผู้เรียนหรือไม่

1.2 ประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรในแต่ละองค์ประกอบโดยพิจารณาความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบในโครงร่างหลักสูตรที่ผู้วิจัยได้พัฒนาตั้งแต่หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ / แหล่งการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ว่ามีความสอดคล้องกันเพียงใด

2. ผู้ประเมินโครงร่างหลักสูตร

ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินโครงร่างหลักสูตรครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดจำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดทำการประเมินทั้งความเหมาะสม และความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ประกอบด้วย

3.1 แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

3.2 แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 3 ระดับ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบหลักสูตรแล้ว กำหนดประเด็นสำคัญที่จะประเมิน แล้วเขียนคำถามให้ครอบคลุมประเด็นเหล่านั้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสม และความชัดเจนของข้อคำถาม ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ และนำมาจัดทำเป็นแบบประเมินโครงร่างฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นพร้อมกับโครงร่างหลักสูตร ไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องโดยผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้รวบรวมได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลที่ได้จากการประเมินความสอดคล้อง ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของดัชนีความสอดคล้อง โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

5.1 การประเมินความเหมาะสมใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของแบบสอบถาม ด้วยการนำเอาคำตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาแปลงเป็นคะแนน

การประเมินความเหมาะสมมีเกณฑ์การตรวจให้คะแนนและแปลผลดังนี้

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า	เหมาะสมมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น 5
ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า	เหมาะสมมาก	ให้คะแนนเป็น 4
ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า	เหมาะสมปานกลาง	ให้คะแนนเป็น 3
ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า	เหมาะสมน้อย	ให้คะแนนเป็น 2
ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า	เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น 1

จากนั้นคำนวณค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาเปรียบเทียบเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย

เหมาะสมมากที่สุด	ช่วงคะแนน 4.50 – 5.00
เหมาะสมมาก	ช่วงคะแนน 3.50 – 4.49
เหมาะสมปานกลาง	ช่วงคะแนน 2.50 – 3.49
เหมาะสมน้อย	ช่วงคะแนน 1.50 – 2.49
เหมาะสมน้อยที่สุด	ช่วงคะแนน 1.00 – 1.49

5.2 การประเมินความสอดคล้อง ใช้ดัชนีความสอดคล้อง เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) คำนวณได้จากสูตร

$$IOC = \sum R/N$$

เมื่อ IOC	หมายถึง	ดัชนีความสอดคล้อง
R	หมายถึง	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน นำมาแปลงเป็นคะแนนได้ดังนี้

มีความเห็นว่า	สอดคล้อง	กำหนดคะแนนเป็น +1
มีความเห็นว่า	ไม่แน่ใจ	กำหนดคะแนนเป็น 0
มีความเห็นว่า	ไม่สอดคล้อง	กำหนดคะแนนเป็น -1

เมื่อรวมคะแนนและแทนค่าในการหา IOC แล้วให้พิจารณาจากข้อที่มีค่า IOC หากพบว่าค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จะพิจารณาถือว่าใช้ได้โดยไม่ต้องปรับปรุง แต่ถ้าหากพบว่า ข้อใดมีค่า IOC น้อย มีค่าต่ำกว่า 0.5 ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไข และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง

ส่วนที่ 3 การจัดทำวัสดุ และสื่อการเรียนการสอนของหลักสูตร

จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตร เรื่องมัคคุเทศก์น้อย เขตดลิ่งชัน
2. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง / จุดประสงค์การเรียนรู้
3. กำหนดเนื้อหาสาระ
4. ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. กำหนดสื่อการสอน / แหล่งเรียนรู้
6. กำหนดเกณฑ์การวัดผล ประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตดลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนทางดลิ่งชัน มีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยนำหลักสูตรที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงเรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้ โดยดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนทางดลิ่งชัน สำนักงานเขตดลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2 ห้อง 75 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ซึ่งมีความสนใจและสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างที่ได้เป็นการเลือกแบบเจาะจง เฉพาะคนที่สนใจ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหาหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่น

มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เนื้อหา	ชั่วโมงเรียน		
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
แผนการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติเขตตลิ่งชัน	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 2 เทศกาล ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 4 การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 5 ประวัติความเป็นมา และวิธีการปฏิบัติงานของ มัณฑุเทศก์	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 6 มนุษยสัมพันธ์สำหรับมัณฑุเทศก์	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 7 ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ท้องถิ่น	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 8 การวางแผนการนำเที่ยว	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 9 การนำเที่ยวของมัณฑุเทศก์ในท้องถิ่น	-	4	4
รวมทั้งสิ้น	16	4	20

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มัณฑุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชัน เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก
ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.2.1 กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ

2.2.3 กำหนดตารางเฉพาะสำหรับออกข้อสอบ

2.2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมัณฑุเทศก์ท้องถิ่น
เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 ข้อ ใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก

2.2.5 นำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาความสอดคล้องระหว่าง
ข้อสอบกับจุดประสงค์ นำผลการพิจารณาลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(Index of Objective Congruence : IOC)

2.2.6 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
ชุมชนทางตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหา

คุณภาพของข้อสอบรายข้อ ได้ข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.30 – 0.60 และมีค่าอำนาจ
จำแนก ระหว่าง 0.30 – 0.50 จำนวน 20 ข้อ

2.2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผ่านการตรวจหาค่าความยากง่ายและหาค่า
อำนาจจำแนก จำนวน 20 ข้อ ไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.916

3. การดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลองในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบแผนในการทดลองแบบ
One Group Pretest – Posttest Design (นงลักษณ์ วิรัชชัย 2543 : 124) ดังนี้

	Pretest	Treatment	Posttest
R	O ₁	X	O ₂

- R แทน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง
- O₁ แทน การทดสอบก่อนการเรียนหลักสูตร เรื่องมัลकुเทศก์ท้องถิ่น
- X แทน การเรียนหลักสูตร เรื่องมัลकुเทศก์ท้องถิ่น
- O₂ แทน การทดสอบหลังการเรียนหลักสูตร เรื่องมัลकुเทศก์ท้องถิ่น

การดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยขออนุมัติการใช้หลักสูตร เรื่องมัลकुเทศก์ท้องถิ่นต่อผู้บริหารโรงเรียนชุมทางดิ่งชัน
ทำการทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ทำการสอนโดยใช้หลักสูตร เรื่องมัลकुเทศก์ท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมทางดิ่งชัน เขตดิ่งชัน จำนวน 20 คน ปีการศึกษา 2550 โดยใช้
เวลา 20 ชั่วโมง ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฉบับเดียวกับ
ที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน และนำผลการทดสอบก่อนเรียนหลังเรียนมาเปรียบเทียบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนที่ได้จาก
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน
และ หลังเรียนโดยใช้สถิติทดสอบที t-test (Dependent)

5. การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

การดำเนินการในขั้นตอนการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรหลังจากนำหลักสูตรไป
ทดลองใช้ มีวิธีการดังนี้

5.1 การประเมินผลหลักสูตร จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.1.1 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการใช้หลักสูตร เรื่องมัลติเทร็คก์ ท้องถิ่น เขตดลิ่งชั้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมทางดลิ่งชั้น

5.1.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนทางด้านความรู้ความเข้าใจไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 โดยใช้เกณฑ์ การประเมินสถานศึกษา (SAR) ตามเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการศึกษาชาติ

5.1.3 ประเมินความคิดเห็น จากการใช้หลักสูตร เรื่องมัลติเทร็คก์ท้องถิ่น เขตดลิ่งชั้น โดยพิจารณาจากความคิดเห็น หลังการใช้หลักสูตร เรื่องมัลติเทร็คก์ท้องถิ่น เขตดลิ่งชั้น โดยใช้แบบ ประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ และนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามลักษณะของข้อมูล และได้นำมาเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ช่วงคะแนน	4.50 – 5.00
เห็นด้วย	ช่วงคะแนน	3.50 – 4.49
ไม่แน่ใจ	ช่วงคะแนน	2.50 – 3.49
ไม่เห็นด้วย	ช่วงคะแนน	1.50 – 2.49
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ช่วงคะแนน	1.00 – 1.49

การประเมินความคิดเห็นหลังจากเรียนด้วยหลักสูตร เรื่องมัลติเทร็คก์ท้องถิ่น เขตดลิ่งชั้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมทางดลิ่งชั้น ที่ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ประสิทธิภาพ อยู่ในระดับเห็นด้วย หรือ 3.50 ขึ้นไป

5.2 การปรับปรุงหลักสูตร หลังจากนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และได้ทำการประเมิน ประสิทธิภาพของหลักสูตรแล้วผู้วิจัยนำผลที่ได้ดังกล่าวมาปรับปรุงให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์สามารถ นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลลเทศก์ท้องถิ่น เขตคลังชั้น กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร
- ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย
- ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น

1.1 ผลการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นคือ หมวด 1 มาตรา 7 กำหนดไว้ในส่วนที่เป็นบททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 7 : เป้าหมายกระบวนการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542 : 11) และมาตรา 27 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ โดยให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542 : 26-27) ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ว่า ต้องปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม

1.2 ผลการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดจุดหมายไว้ ผลการศึกษาหลักสูตรมีจุดเน้นของหลักสูตร ให้นักเรียนได้เลือกเรียนอย่างหลากหลาย ตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน มีการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง และแสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งทางด้านวิชาการ ได้มีโอกาสหาความรู้และทักษะจากแหล่งวิทยาการเพื่อที่จะสามารถประกอบอาชีพได้ รวมทั้งให้มีการจัดการเรียนการสอนที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดในการสร้างสรรค์งาน และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในกลุ่มของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นกลุ่มกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ สามารถที่จะปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง

1.3 ผลการศึกษานโยบายเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549) ซึ่งนำการพัฒนาประเทศระยะ 5 ปี ต้องการให้สังคมไทยพึงปรารถนาใน 3 ด้าน คือ (1) สังคมคุณภาพ เพื่อให้คนดี ระบบดี (2) สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ เพื่อให้คน “คิดเป็น ทำเป็น” (3) สังคมสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกันเพื่อให้คนมีความรู้ รัก สามัคคี (สำนักสารนิเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : เอกสารแผ่นพับ) ได้ข้อสรุปในส่วนที่เน้นสังคมไทยว่าเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้เพื่อให้คน “คิดเป็น ทำเป็น”

1.4 ผลการศึกษานวนคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร สรุปได้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1.4.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์หลักสูตร ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร จากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ศึกษาขอบข่ายเนื้อหาสาระของหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.4.2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

1.4.3 การทดลองใช้หลักสูตร

1.4.4 ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

2. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากการสำรวจปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมี ดังนี้

จากการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการ 3 วิธี คือ 1) การสัมภาษณ์ 2) แบบสอบถาม 3) แบบประเมินโครงร่างของหลักสูตร

1. ผลการสัมภาษณ์ จากการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน ครูผู้สอน 1 คน มัคคุเทศก์อาชีพ 1 คน และ ผู้รู้ในท้องถิ่น จำนวน 1 คน รวม 5 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูล 1) สถานภาพข้อมูลทั่วไป 2) ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่น 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป ของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน ครูผู้สอน 1 คน มัคคุเทศก์อาชีพ 1 คน และ ผู้รู้ในท้องถิ่น 1 คน โดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษาสูงสุด ตำแหน่งการทำงาน ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์การอบรมหลักสูตรท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน
1. เพศ	
ชาย	2
หญิง	3
รวม	5
2. อายุ	
30 – 40 ปี	2
41 – 50 ปี	2
51 – 60 ปี	1
รวม	5
3. ระดับการศึกษาสูงสุด	
ปริญญาตรี	3
ปริญญาโท	2
รวม	5

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน
4. ตำแหน่งการทำงาน	
ผู้อำนวยการ โรงเรียน	1
รองผู้อำนวยการ	1
ครูผู้สอน	1
นักคุณศก้าอาชีพ	1
ผู้รู้ในท้องถิ่น	1
รวม	5
5. ประสบการณ์การทำงาน	
1 – 10 ปี	2
11 – 20 ปี	1
21 – 30 ปี	2
รวม	5
6. ประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น	
เคย	5
ไม่เคย	-
รวม	5

ในภาพรวมพบว่า ผู้ให้การสัมภาษณ์เป็นเพศชาย จำนวน 2 คน และเป็นเพศหญิง จำนวน 3 คน ด้านของอายุ อายุ 30– 40 ปี และอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 2 และ อายุ 51 – 60 ปี จำนวน 1 คน เกี่ยวกับระดับการศึกษาสูงสุดจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน และจบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน เกี่ยวกับตำแหน่งการทำงานเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 1 คน นักคุณศก้าอาชีพ จำนวน 1 คน ผู้รู้ในท้องถิ่น จำนวน 1 คน เกี่ยวกับประสบการณ์การทำงาน มีประสบการณ์การทำงาน 1 -10 ปี และ 21 – 30 ปี จำนวน 2 คน และ 11 – 20 ปี จำนวน 1 คน เกี่ยวกับประสบการณ์การอบรมหลักสูตรท้องถิ่น หรือการนำผู้รู้ในท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนทุกคนมีประสบการณ์ในการอบรมหลักสูตรท้องถิ่นจำนวน 5 คน

ตอนที่ 2 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่องนักคุณศก้าท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ

ผลการวิเคราะห์ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียน มีดังต่อไปนี้ ด้านความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยภาพรวม พบว่าทุกฝ่ายมีความต้องการที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในเรื่องการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้งการนำผู้รู้ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน : (นฤธ วิชาธรรัตน์) กล่าวว่า “หลักสูตรท้องถิ่นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้ต้องจัดให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา โดยเฉพาะในยุคของการปฏิรูปการศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่ชี้ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญมีความจำเป็นมากโดยพยายามจัดการเรียนการสอนให้เด็กเรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว และเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย หลักสูตรท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เด็กควรจะได้เรียนรู้เพราะจะทำให้เด็กได้รู้เรื่องราวในท้องถิ่นของตนเอง เห็นความสำคัญของท้องถิ่น ก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน ความภาคภูมิใจ เห็นความสำคัญของท้องถิ่น และตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น สถานศึกษาควรที่จะพยายามที่จะพัฒนาในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษาควรจัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของคนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ ซึ่งนับว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน และมั่นคง”

ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวม พบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นแนวคิดที่ดี และทุกหน่วยงานควรที่จะสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : (เบญจมาศ รอดสุทธิ) “ควรมีการสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง โดยให้โรงเรียนสำรวจสภาพและความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่น และนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรให้เด็กนักเรียนได้ปฏิบัติจริง จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง”

ด้านเนื้อหาและแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ในภาพรวมพบว่าควรจัดเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวของท้องถิ่น สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในท้องถิ่น การปฏิบัติตนของมัคคุเทศก์ การฝึกปฏิบัติงานมัคคุเทศก์ท้องถิ่น สำหรับในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียน : (สุปวีณ์ ไทยวิรัช) กล่าวว่า “การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ แต่ควรเน้นการปฏิบัติจริงให้มาก เพื่อผู้เรียนจะได้มีประสบการณ์ตรง แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานมัคคุเทศก์ต่อไป”

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ด้านปัญหา และแนวทางแก้ไขในการพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่น พบว่า 1) ด้านงบประมาณมีจำกัด ทางโรงเรียนควรหางบประมาณด้านอื่นมาสนับสนุนเพิ่มเติม โดยการขอความสนับสนุนจากผู้สนใจให้การสนับสนุนช่วยเหลือจากท้องถิ่น 2) ด้านเวลา ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามตารางสอนทุกครั้ง จึงมีการปรับและยืดหยุ่นเวลาได้ตามความเหมาะสม และใน

บางครั้งต้องจัดกิจกรรมในวันหยุดเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง บางครั้งผู้ปกครองไม่เข้าใจ จึงควรแจ้งเรื่องเวลาเรียนให้ผู้ปกครองทราบให้เข้าใจตรงกัน 3) ชุมชนไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร จึงควรมีการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบถึงความจำเป็นและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่น

ด้านข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กได้มีการฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง และควรเน้นการจัดกิจกรรมให้เด็กแสดงออกเกี่ยวกับการสนทนาภาษาอังกฤษด้วย นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นของโรงเรียน และควรแสวงหาความร่วมมือ และสนับสนุนจากท้องถิ่นเป็นสำคัญ

2. ผลการสอบถาม จากการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น เขตดลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจาก 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น เขตดลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นักเรียน จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพในการเป็นมัธยมศึกษา และการท่องเที่ยว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ (%)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน
1. เพศ	
ชาย	10
หญิง	10
รวม	20
2. อายุ	
10 ปี	8
11 ปี	12
รวม	20

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน
3. อาชีพของผู้ปกครอง	
รับจ้าง	9
ค้าขาย	11
รวม	20
4. นักเรียนเคยมีความรู้หรือประสบการณ์ในการเป็นมัคคุเทศก์	-
นักเรียนไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์ในการเป็นมัคคุเทศก์	20
รวม	20
5. นักเรียนเคยมีความรู้หรือประสบการณ์ในการท่องเที่ยว	20
นักเรียนไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์ในการท่องเที่ยว	-
รวม	20

จากตารางพบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 10 คน และเพศหญิง จำนวน 10 คน ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 10 ปี จำนวน 8 คน อายุ 11 ปี จำนวน 12 คน ด้านอาชีพผู้ปกครอง ผู้ปกครองของนักเรียนประกอบอาชีพรับจ้างจำนวน 9 คน อาชีพค้าขาย จำนวน 11 คน เกี่ยวกับความรู้เรื่องการเป็นมัคคุเทศก์ ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนจำนวน 20 คน ไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับการเป็นมัคคุเทศก์ เกี่ยวกับความรู้หรือประสบการณ์ในการท่องเที่ยวผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 20 คน มีความรู้หรือประสบการณ์ในการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ความต้องการให้โรงเรียนเปิดสอนหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ของนักเรียนจำนวน 20 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

1. ด้านความสำคัญของการเรียนรู้เรื่องราวในท้องถิ่น พบว่า นักเรียนมีเหตุผลที่ต้องการเรียนรู้เรื่องราวในท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

- 1.1 ได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง
- 1.2 ได้รู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ในท้องถิ่นมากขึ้น
- 1.3 ต้องการที่จะเรียนรู้สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ ในท้องถิ่นว่ามีที่ใดบ้างเพื่อที่จะได้

ตอบคำถามและให้ความรู้แก่ผู้อื่นได้

1.4 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยวต่อไป เป็นการสร้างชื่อเสียงและนำรายได้สู่ท้องถิ่น

1.5 เป็นการสร้างความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

2. ด้านความจำเป็นของหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่น พบว่านักเรียนมีเหตุผลที่ต้องการเรียนหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

2.1 แนะนำแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้

2.2 สร้างความภาคภูมิใจรักในถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง

2.3 นำไปประกอบอาชีพเป็นการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

2.4 เมื่อมีความรู้ในท้องถิ่น หรือสถานที่ท่องเที่ยวสามารถตอบคำถามแก่นักท่องเที่ยวได้

2.5 เผยแพร่สิ่งดีงามในท้องถิ่นสู่สายตาประชาชนทั่วไป

3. ด้านความต้องการให้นักกลางนอก เข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ นักเรียนให้เหตุผลเกี่ยวกับความต้องการให้นักกลางนอก เข้ามามีส่วนในการถ่ายทอดความรู้ดังต่อไปนี้

3.1 ทำให้นักเรียนมีความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น

3.2 เปลี่ยนบรรยากาศการเรียนการสอน

3.3 ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

4. ด้านความต้องการในการเรียนรู้เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น พบว่า นักเรียนต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 ประวัติเขตท้องถิ่น

4.2 เทศกาล งานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น

4.3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น

4.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

4.5 ประวัติความเป็นมา และวิธีการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์

4.6 มนุษย์สัมพันธ์สำหรับมัคคุเทศก์

4.7 ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ท้องถิ่น (ตลาดน้ำท้องถิ่น)

4.8 การวางแผนการนำเที่ยว

4.9 การวางแผนการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

5. ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น นักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนในลักษณะดังต่อไปนี้

5.1 เรียนนอกสถานที่ ฝึกปฏิบัติสถานที่จริง

5.2 ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย

5.3 เชิญวิทยากรมาร่วมในการจัดการเรียนการสอน

6. ด้านการวัดผลและประเมินผล เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
เรื่องมัลลเทศก์ท้องถิ่น ซึ่งนักเรียนให้ความคิดเห็นดังต่อไปนี้

6.1 สังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน

6.2 การทดสอบ

6.3 การประเมินผลตามสภาพจริง

7. ด้านแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่นักเรียนต้องการไปจัดการเรียนการสอน
เรื่องมัลลเทศก์ท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

7.1 ตลาดน้ำลิ่งชัน

7.2 วัดชัยพฤกษมาลา

7.3 ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

ผลการประเมินโครงร่างหลักสูตร

ผลการประเมินโครงร่างหลักสูตร จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ผลการประเมินดังนี้

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร ผลการประเมินความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรพบว่ามีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.66 - 5.00 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าตั้งแต่ 0.00 - 0.57 แสดงว่าทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร ผลการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรพบว่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าระหว่าง 0.66 - 1.00 แสดงว่าโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น

3. ผลการปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ได้ผลดังต่อไปนี้

3.1 ปรับเวลาเรียนให้มากขึ้น ซึ่งเดิมมีเวลาน้อย ไม่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงปรับเวลาเรียนให้มากขึ้นอีก

3.2 ปรับแนวการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการปฏิบัติจริงและกิจกรรมกลุ่มโดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด

3.3 ปรับแนวการวัดผลประเมินผล โดยเพิ่มการประเมินผลตามสภาพจริง และประเมินผลที่หลากหลาย นอกเหนือจากการทดสอบ เป็นการประเมินด้วยชิ้นงาน และการปฏิบัติงาน

3.4 การวัดผลประเมินผลปรับปรุงการใช้ภาษาในแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ผลการทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้ทดลองใช้หลักสูตร เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น กับนักเรียน จำนวน 20 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผน การจัดการเรียนรู้จำนวน 9 แผน 20 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบเป็นข้อสอบแบบ ปรนัย 4 ตัวเลือก มี 4 ตัวเลือก แล้วนำผลที่ได้มานำเสนอเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง การทดลองใช้หลักสูตร แสดงรายละเอียดใน ตารางที่ 3 และ ตารางที่ 4

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย และร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้ หลักสูตรท้องถิ่น

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ
ก่อนการทดลอง	20	6.75	33.75
หลังการทดลอง	20	12.85	64.25

จากตารางที่ 3 พบว่าก่อนเรียนหลักสูตรท้องถิ่นนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนเท่ากับ 6.75 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 33.75 หลังเรียนหลักสูตรท้องถิ่นนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เพิ่มขึ้นคือได้ 12.85 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 64.25

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการทดลองใช้ หลักสูตร ด้วยค่าคะแนนที (t-test)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	t	p
ก่อนการทดลอง	20	6.75	2.861	.000 **
หลังการทดลอง	20	12.85		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตร ท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้ หลักสูตรท้องถิ่นสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรท้องถิ่น

ผลการประเมิน และปรับปรุงหลักสูตร

หลังจากนำหลักสูตรไปทดลองใช้แล้ว ผู้วิจัยทำการประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้ได้หลักสูตรฉบับสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. การประเมินหลักสูตร

1.1 จุดประสงค์ในการประเมิน เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้

1.2 เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

1) เกณฑ์ในการพิจารณาประสิทธิภาพของหลักสูตร

1.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตร ท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

1.2) ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

1.3) ความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก หรือ 3.50 ขึ้นไป

1.3 ผลการประเมินหลักสูตร เมื่อพิจารณาค่าสถิติพื้นฐาน และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติจากตารางข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตร ท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 64.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการประเมินทั้ง 3 ด้านดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น วิจัยพัฒนาขึ้นครั้งนี้มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง

2. ผลการปรับปรุงหลักสูตร

2.1 หลังจากรวบรวมข้อมูลจากการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรผู้วิจัยได้ปรับปรุงหลักสูตรในประเด็น การใช้ภาษาให้เหมาะสม

2.2 หลังจากรวบรวมข้อมูลจากการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรผู้วิจัยได้ปรับปรุงหลักสูตรในประเด็น การฝึกปฏิบัติการ วินัย และคุณธรรมให้กับนักเรียนอย่างเคร่งครัด

ผลจากการปรับปรุงหลักสูตร เรื่องมรดกเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชัน ทำให้ได้หลักสูตรท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์

2. ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

การประเมินผลด้านความรู้ ประเมินจากใบงาน และการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งการตอบคำถามจากใบงานในแต่ละแผนการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ตอบคำถามได้ถูกต้องครอบคลุมทุกประเด็นและนักเรียนจำนวนน้อยมาก ที่ตอบคำถามถูกไม่ครบทุกข้อ ในเรื่อง จรรยาบรรณ คุณลักษณะและแนวทางในการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์ ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมัคคุเทศก์ได้อย่างถูกต้อง

การประเมินผลด้านความสามารถ ประเมินจากชิ้นงาน นักเรียนสามารถจัดทำชิ้นงานได้ถูกต้อง เรียบร้อยและสวยงามแต่ละกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ และจากการเรียนในภาคปฏิบัติ คือการปฏิบัติหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถเป็นมัคคุเทศก์ได้ คือแนะนำแหล่งท่องเที่ยวได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว มีทักษะการพูดดี มีมารยาท มีมนุษยสัมพันธ์ มีบุคลิกภาพที่ดี มีความตั้งใจ กล้าแสดงออก สามารถที่จะแนะนำแหล่งท่องเที่ยวให้เพื่อน ๆ และนักท่องเที่ยวฟังได้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลกุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชัน วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรมัลกุเทศก์ท้องถิ่นของนักเรียนก่อนการเรียน และหลังการเรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลกุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชัน มีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาหลักสูตรแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

1. ศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ผลการศึกษาสรุปได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ในส่วนที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ว่า ต้องปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศไทย ส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ โดยให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่า ผู้เรียนเข้าใจประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้กำหนดมาตรฐานให้นักเรียนปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ตามกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างมีสันติสุข และ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภาคภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

2. ศึกษานโยบายเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549) ในส่วนที่เน้นสังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ เพื่อให้คน “คิดเป็น ทำเป็น”

3. สำรวจความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ นักเรียน ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้สำรวจความต้องการเกี่ยวกับการจัดทำสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่น สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการจัดทำสาระการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น สำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์กับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยแล้วนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการร่างหลักสูตร การดำเนินการในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดลำดับความต้องการความจำเป็นและความสำคัญก่อนหลังในการนำมาร่างหลักสูตร

4. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการศึกษาใน ส่วนที่ 1 กับองค์ประกอบ และรูปแบบของหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลเป็นองค์ประกอบและรูปแบบของหลักสูตรท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการนำผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจากขั้นตอนที่ 1 มาเขียนเป็นโครงร่างหลักสูตร ตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร และปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้

โครงร่างหลักสูตรที่เขียนขึ้นประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

การประเมินผลและปรับปรุงโครงร่างหลักสูตร โดยเสนอโครงร่างหลักสูตรท้องถิ่นต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงเพื่อให้โครงร่างหลักสูตรสมบูรณ์

การวิเคราะห์ผลของข้อมูลนำเสนอในรูปของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความสอดคล้อง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

เป็นการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียน เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน รูปแบบการทดลองใช้แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักคุุเทศก์ท้องถิ่น และผู้รู้ในท้องถิ่น

2. แบบสอบถามความต้องการของนักเรียนในการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. แบบประเมินโครงร่างหลักสูตร

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การดำเนินการทดลองเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการใช้หลักสูตรท้องถิ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ภายหลังเสร็จสิ้นการทดลองใช้หลักสูตรจึงทำการสอบกับนักเรียนกลุ่มเดิมอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองโดยใช้หลักสูตร สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าที่ t -test (Dependent)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร จากผลการทดลองหลังใช้หลักสูตรท้องถิ่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ได้หลักสูตรเรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชันที่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วน และมีความเหมาะสมประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดผลประเมิน
2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลจากการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้หลักสูตรที่มีองค์ประกอบครบถ้วนหลักสูตรมีคุณภาพสูงมีความถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของชุมชนและความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างมีระบบ และเป็นขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และสำรวจความต้องการของชุมชน โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร และสำรวจความต้องการของชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู และนักเรียน ซึ่งการสำรวจครั้งนี้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับท้องถิ่น ในเขตคลิ่งชัน จากนั้นนำผลการสำรวจมาคัดเลือกเนื้อหาสาระมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยคำนึงถึงความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพชุมชน และความต้องการของผู้เรียนซึ่งในขั้นตอนนี้ทำให้ได้ข้อมูลสำหรับนำมาใช้ในการจัดทำหลักสูตร เพื่อการตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทาบ (Taba, 1992, อ้างถึงใน รุจิร ภูสาระ, 2545 : 60-65) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรควรเริ่มต้นจากการรวบรวมข้อมูลของชุมชนและของโรงเรียนซึ่งอาจเป็นทั้งความต้องการที่มีอยู่เดิมผสมผสานเข้ากับความต้องการใหม่ แล้วสรุปเป็นความเห็นเดียวกันกับความต้องการของท้องถิ่น และสังัด อุทรานันท์ (2532 : 38) ได้กล่าวว่าการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและเป็นขั้นตอนแรกของการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนและผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของอุดม เขยกิจวงศ์ (2545 : 33-37) ที่กล่าวว่า การสำรวจสภาพปัญหาชุมชน เป็นการศึกษาข้อมูล ความเป็นอยู่ของชุมชนและผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับการพัฒนาหลักสูตรอย่างแท้จริง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

การประเมินโครงร่างหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสม ส่วนผลการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร พบว่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.0 แสดงว่าโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น หลังจากนั้นนำโครงร่างหลักสูตร ไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ โดยในขั้นตอนนี้ทำให้ทราบถึงจุดบกพร่องของหลักสูตร และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้หลักสูตรถูกต้องเหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธำรง บัวศรี (2542 : 296-297) ที่กล่าวว่า การประเมินผลเบื้องต้นของหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเพราะเป็นการทบทวนตรวจสอบหลักสูตรที่จัดทำขึ้นว่ามีสิ่งใดที่บกพร่อง และสมควรปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

การทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 9 แผน และให้วิทยากรในห้องอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วย โดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตการณ์ และบันทึกผลการสอน ทำให้ทราบถึงข้อดีและข้อบกพร่องของหลักสูตรเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 38) ที่กล่าวว่า “การนำหลักสูตรไปทดลองใช้เป็นการตรวจสอบหลักสูตรว่าสามารถนำไปใช้ได้กับสถานการณ์จริงเพียงใด”

การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยการปรับกิจกรรมในสาระการเรียนรู้ โดยให้ผู้รู้ในห้องอื่นเป็นผู้สาธิต และฝึกให้นักเรียนนอกเวลาเรียน เพื่อต่อไปภายหน้านักเรียนสามารถนำความรู้ที่ติดตัวไปเผยแพร่ในห้องเรียนของตนได้

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตร เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชัน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการเชิญผู้รู้ในห้องอื่นให้ความรู้กับนักเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และมีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้ยังมีรูปแบบการสอนที่หลากหลาย ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนจัดกลุ่มเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน มีการมอบหมายงานให้รับผิดชอบ ช่วยกันศึกษาค้นคว้า จัดทำผลงาน และสรุปการเรียนรู้ร่วมกัน ผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้กันเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัว และเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของจอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson. pp. 1.3-1.4 อ้างในทิศนา แคมมณี 2545 : 101) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือกันนั้นช่วยทำให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และการเรียนรู้มีความคงทนมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบเพิ่มเติมอีก ได้แก่ 1) คนที่เรียนเก่งภายในกลุ่มจะให้ความช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกจนเพื่อนเกิดความเข้าใจ สามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นได้อย่างมั่นใจสอดคล้องกับ วัฒนา ระงับทุกข์ (2542 : 45)

ที่กล่าวว่า การแบ่งกลุ่มเรียนเป็นกลุ่มจะเปิดโอกาสผู้เรียนได้พูดคุย อภิปราย ซักถาม จนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังพัฒนาความคิดของผู้เรียน สังเกตได้จากนักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากเพื่อโดยไม่กลัวผิด 2) การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการสอน ทั้งนี้เพราะบรรยากาศการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบตลาดนัดวิชาส่งผลให้นักเรียนมีความสนุกสนานกับการเรียน ที่ได้เปลี่ยนอิริยาบถจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปตลาดนัดวิชาโดยการนำเสนอผลงานที่แตกต่างกันออกไปตามความสามารถของแต่ละคน บรรยากาศการเรียนรู้นี้ที่ดีดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดี มีความตั้งใจใช้เวลาในการเรียนเต็มที่ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แชมมณี (2545 : 89) กล่าวว่า กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวทั้งร่างกาย ทางสติปัญญา และสังคม ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถรับรู้และเรียนได้ดี นอกจากนี้สิ่งที่ค้นพบเพิ่มเติมจากหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปยังมีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและเหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในด้านเนื้อหาสาระและกิจกรรมด้วยตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. หลักสูตร เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชันนี้ สามารถนำไปใช้โดยปรับอัตราเวลาเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ได้ตามความเหมาะสม
2. หลักสูตร เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชัน สามารถบูรณาการกับสาระอื่นๆ ได้ ทุกสาระ
3. หลักสูตร เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชัน สามารถเปิดเป็นสาระเพิ่มเติมในทุกระดับชั้นของช่วงชั้นที่ 2 โดยเลือกเนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ตามสภาพผู้เรียนให้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นมาพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น
2. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะจากพฤติกรรมนักเรียน

1. ผู้ให้ความรู้ ควรมีความเป็นกันเองกับนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนกล้าคิด และ

กล้าแสดงออก

2. ควรมีกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบอื่นให้หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนไม่เกิดความเครียด และเบื่อหน่ายในการเรียน

บรรณานุกรม

- กาญจนาวรรณ คำสอนทา. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทำปลาร้า กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการประถมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.
- กาญจนา คุณารักษ์. หลักสูตรและการพัฒนา. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปกร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, 2540.
- การศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. แนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540.
- กิตติพิศ ศิริสูตร. การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- กล้า สุวรรณแสง. จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : รวมสาสน์, 2544.
- เกษม วัฒนชัย. การปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี จำกัด, 2545.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อัสติน เพรส, 2539.
- ชัยวัฒน์ วงศ์สวัสดิ์. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชางานเลือก กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นหลายภาษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหิน. ปรินิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2539.
- ทีศนา แคมมณี. กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : นิชินแอคเอดเวร์ไทซิงกรุ๊ป, 2545.
- _____. รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- _____. ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ธนธิป พรกุล. คลังพระราชบัญญัติการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วารสารวิชาการ (กันยายน 2544) : 7
- ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ธนธัชการพิมพ์, 2542.

นิคม ชมพุดล. วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตร. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์, 2545.

นิตยา บุตรศรี. การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนต้นแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินญา นิพนธ์ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิต วิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

นิตา ชูโต. การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : มาสเตอร์เพรส, 2531.

นงลักษณ์ วงศ์ประเสริฐและคนอื่น ๆ. การศึกษาปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. แพร่ : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2541.

บุญชม ศรีสะอาด. การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือมาตรฐานค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. วารสารการวัดผลการศึกษา มศว. มหาสารคาม, 2535.

บุรชัย ศิริมหาสารคาม. แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : บัณฑิตเพย์, 2545

ประเวศ วะสี. “การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น” . ในสรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านการดำเนินงานวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2531.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. ราชกิจจานุเบกษา, 2542.

พัญญิ พงษ์สุภา. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง งานใบตอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญานิพนธ์ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิต วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2544.

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน 1. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์, 2544.

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภ. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา, 2542.

พนม ทองภูเบศร์. สภาวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร. ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดชุมพร. ชุมพร : คลินิก ก่อปี่, 2546.

ภิรมยา อินทรกำแหง. (2540). ความสัมพันธ์ของการพัฒนาการศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง. สารพัฒนาหลักสูตร, 16 (มกราคม – มีนาคม), 20-23.

อุทธรนา อุทโร. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องการสานกระติบข้าว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญานิพนธ์ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2541.

บุพิน บุญญานาม. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องจังหวัดระยองของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินิพนธ์ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขา หลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2544.

รุจิร ภูสาระ. การพัฒนาหลักสูตรตามแผนปฏิรูปการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บัณฑิต, 2546.

รุ่ง แก้วแดง. การนำภูมิปัญญาไทยเข้าสู่ระบบการศึกษา. หน้า 204-241. กรุงเทพฯ : สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541.

_____. ปฏิบัติการศึกษไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : พิมพ์พรินต์ติ้งเซนเตอร์, 2543.

รัตนะ บัวสนธิ์. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง. ปรินิพนธ์ปรินิพนธ์การศึกษาคณะ บัณฑิต, สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

ลัดดาวัลย์ มีทอง. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา. ปรินิพนธ์ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, 2548.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2539.

วัฒนา ระงับทุกข์. แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : ออลพีเพรส, 2542.

วิชากร, กรม. การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

-----, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545 ก.

วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล. การพัฒนาหลักสูตรองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2547. (เอกสารอัดสำเนา)

วิชัย วงษ์ใหญ่. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2537.

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. การสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2542.

วิจิต สุรัตน์เรืองชัย. เอกสารประกอบการสอนวิชา 404361 วิธีสอนทั่วไป. ชลบุรี : ภาควิชาหลักสูตร และการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2540.

วิทยา แสงงาม. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องการสานมวย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรินิพนธ์ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2541.

- ศรีวรรณ จันทร์หงษ์. การพัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องงานจักสาน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศึกษากรณีโรงเรียนวัดยกระบัตร์ (บุบราชญ์นุสรณ์) จังหวัด
 สมุทรสาคร. ปรินิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ
 การนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และวิถี
 ชีวิตภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย, 2548.
- _____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ
 : วัฒนาพานิช, 2544.
- สามารถ จันทรสุรีย์. “ภูมิปัญญาชาวบ้าน”. ในภูมิปัญญากับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : มูลนิธิภูมิ
 ปัญญา, 2536.
- เสรี พงศ์พิศและคนอื่น ๆ. ปฏิรูปการศึกษานี้เพื่อปวงชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุน
 งานวิจัย, 2538.
- สมคิด เจริญศิริ. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มโรงงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษา
 ปีที่ 6 เรื่อง การทำเทียนเจด. ปรินิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ
 ประถมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.
- สมพร วงษ์วรรณ. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านของไทยพวน จังหวัด
 ปราจีนบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินิพนธ์ปริญญาการศึกษามหา
 บัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.
- สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. เชียงใหม่ : The
 Knowledge Center.
- สัจจ อุทรานันท์. พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม,
 2532.
- สันต์ ธรรมบำรุง. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา, 2541.
- สาลีณี อุดมผล. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน เรื่องการเจียรไนนิล.
 ปรินิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ,
 บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542.
- สาลี ศิลปกรรม. การปฏิรูปการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด. ในร่วมคิด ร่วมเขียน ปฏิรูปการเรียนรู้
 ผู้เรียนสำคัญที่สุด, โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2543.

- ศุภัญญา ร้อยพิลา. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องบุคคลสำคัญระดับท้องถิ่นในกลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินูญานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาประถมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- สุนีย์ ภูพันธุ์. แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่ : The Knowledge Center.
- สุนทร บำเรอราช. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตร. ชลบุรี : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2536.
- สุวนี วรศักดิ์. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องอาหาร
จากถั่วเหลือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินูญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : พี พี พรินท์.
- สำเนียง สร้อยนาคพงษ์. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียน. กรุงเทพฯ
: สारพัฒนาคหลักสูตร, 2535.
- สำลี รักสุทธี. เทคนิคการจัดการเรียนการสอน และการเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ.
กรุงเทพฯ : พัฒนาการศึกษา, 2544.
- อนก นาคบุตร. ข่าวสารข้อมูลกับความยั่งยืนของการพัฒนา. ใน คนกับ ดิน น้ำ ป่า จุดเปลี่ยนแห่ง
ความคิด. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2536.
- อังกูล สมคะเนย์. สภาพและปัญหาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. ปรินูญานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิเทศการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด. การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2548. (เอกสารอัดสำเนา)
- อิทธิเดช น้อยไม้. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องนครปฐมบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4. ปรินูญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิต
วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.
- อุดม เชยกิจวงศ์. หลักสูตรท้องถิ่น : ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงธน
พัฒนา, 2545.

- อภิชัย หล้าสุดา. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องการสานตุ้ม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินิพนธ์ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2543.
- เอกรินทร์ สืบหาศาล. กระบวนการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : บัณฑิต, 2546.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง “คำชี้แจง,” ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิภูมิปัญญา,
2536.
- _____. “ภูมิปัญญาและศักยภาพและการพัฒนาชนบท,” เพื่อความเข้าใจวัฒนธรรม. ประมวล
ข้อคิดและทัศนะ ดร. เอกวิทย์ ณ ถลาง. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ, 2534.
- อ่ำรุ่ง จันทวานิช และ ไพบูรณ์ แจ่มพงษ์. การศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพ. วารสารวิชาการ,
2542 : 2 (9), 2 – 12.
- Alberta Depatmant of Education. Elementary Health Teachers Resource Manunal.
Dissertation Abstracts International, 35 (7) : 241 ; March, 1983.
- Chabot, A.L. Elementary teachers perception of curriculum word : A descriptive study using self –
report data and teacher’s views on selected variable. **Dissertation Abstracts International**,
12(51),596 – A, 1988.
- Cuncha, Z.D. A case study of curriculum development process in nutritio education. **Dissertation
Abstracts International**, 57(7), 2884 – A, 1997.
- Dianne, Michael. Career Education for Elementary Grade. **Dissertation Abstracts
International**. 44 (3) : 33 ; March, 1984.
- Hopkins, W. W. A case study of curriculum planning under the valley view school. **Distriet.
Abstracts International**, 50, 1492 – A, 1985.
- Kapner, A.G. Development of comprehensive specifications for curriculum design or modification
and their application in afield study of three elementary computer education programs
(curriculum development). **Dissertation Abstracts International**, 48(5), 51 – 10A, 1991.
- Saylor, Galen J ., Alexander, William M : and Lewis, Arthur J. **Curriculum Planning
for Better Teaching And learning**. 4 th ed. New York : Holt Rinehart and
Wiston, 1981.

- Shorter, G.S. Effects of Supervisor Occupational Experience Involvement. **Dissertation Abstracts International**, 42 (11) : 4692 – A ; September, 1982.
- Taba, Hilda. **Curriculum Development : Theory and Practice**. New York : Harcourt, Brace & world, 1962.
- Titus, E.M. Integration of the curriculum : Opinions and ie/deas for curriculum design form a selected group of the Kansas public. **Dissertation Abstracts International**, 45(8), 49 – 50A, 1988.
- Tracinka, Sheila Marie. Curriculum and Teacher' Attitudes : The Impact of the Change Process in Special Education. **Dissertation Abstracts International**, 06 (5) : 2314 - A; December, 1996.
- Tyler, R.W. **Basic Principles of Curriculum and Instruction**. Chicago : The University of Chicago press, 1949.
- Vivian, O.W. Curriculum development and cognitive style : Cultural competency in genetic counseling. **Dissertation Abstracts International**, 23(2) , 3160 – A, 1996.
- Vivian, Tawang. Curriculum and Teacher' Attitudes : The Impact of the Change Process in Special Education. **Dissertation Abstracts International**, 06 (5) : 2314 - A; December, 1996
- Worthen, B.R., and J.R. Sanders. **Educational Evaluation : Theory and Practice**. Ohio : Charies A. Jones, 1973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. อำนวย เศษชัยศรี	โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพชรวดี จงประดับเกียรติ	โปรแกรมวิชาการวัดผลการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
3. อาจารย์สมพงษ์ ตั้งประยูรเลิศ	อาจารย์ 3 ระดับ 8 (ครู คศ.3)
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
และเทคโนโลยี
โรงเรียนมหาภาพระจาดทองอุบลรัตน์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ศธ.0564.11.5/538

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

5 พฤศจิกายน 2550

ลง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ชน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อานวย เดชชัยศรี

ด้วยนางสาวปัทมิตา กลางกาญจน์ นักศึกษาปริญญาโท สาขานักศึกษาระดับสูงและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาลักษณะ เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5" โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. อาจารย์ประนอม เอี่ยมประยูร	ประธานกรรมการ
2. ดร.ประเทือง อัมพรภักดี	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้และบันทึกศึกษา ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สราวุธ เศรษฐจร)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิต

บัณฑิตครูศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5090

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงทิวพระจันทร์
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

5 พฤศจิกายน 2550

พ ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพชรารัตน์ จงประดับเกียรติ

ด้วยนางสาวปัทมา กลางกาญจน์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาสถิติและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การ
พัฒนาหลักสูตร เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5" โดยมี
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. อาจารย์ประนอม เขี่ยมประยูร	ประธานกรรมการ
2. ดร.ประเทือง อัมพรภักดี	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มี
ความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะ
เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสม
ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมา
พร้อมนี้และบันทึกศึกษา ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สราวุธ เศรษฐจันทร์)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

5 พฤศจิกายน 2550

ลง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

บน อาจารย์สมพงษ์ ตั้งประยูรเลิศ

ด้วยนางสาวปัทมิตา กลางกาญจน์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การ
พัฒนาหลักสูตร เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5" โดยมี
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. อาจารย์ประนอม เอี่ยมประยูร	ประธานกรรมการ
2. ดร.ประเทือง อัมพรภักดิ์	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มี
ความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะ
มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสม
เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมา
พร้อมนี้และบันทึกศึกษา ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เครษฐชร)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิต

ภาคผนวก ข

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. แบบสัมภาษณ์ การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน มัธยมศึกษาท้องถิ่น และผู้รู้ในท้องถิ่น)
2. แบบสอบถามความต้องการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (สำหรับนักเรียน)
3. แบบประเมินโครงร่างของหลักสูตร
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบสัมภาษณ์

การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลติเทร็คท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
(สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน มัลติเทร็คอาชีพ และผู้รู้ในท้องถิ่น)

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลติเทร็คท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลติเทร็คท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลติเทร็คท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขอขอบคุณ

นางสาวปัทมา กลางกาญจน์

นิสิตปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

แบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ชื่อ.....
2. เพศ.....
3. อายุ.....ปี
4. ระดับการศึกษาสูงสุด.....
5. ตำแหน่งการทำงาน.....
6. ประสบการณ์ทำงาน.....ปี
7. ประสบการณ์อบรม หรือสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร หรือการนำผู้รู้ใน

ท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน

☐ ไม่เคย

☐ เคย เรื่อง.....

จัดโดยหน่วยงาน.....

ตอนที่ 2 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน

กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. ท่านคิดว่าในปัจจุบันนี้หลักสูตรท้องถิ่นมีความสำคัญ และมีความจำเป็นในการพัฒนาการศึกษาหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าการส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ดี และควรสนับสนุนส่งเสริมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. ในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสำคัญหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

4. ในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลकुเทศก์ท้องถิ่น เขตคลังชั้น กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นั้น ท่านคิดว่าควรมีเนื้อหา และแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. ปัญหาและอุปสรรคที่ท่านเคยประสบมาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีอะไรบ้าง และมีแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลकुเทศก์ท้องถิ่นจะมีปัญหา หรืออุปสรรคหรือไม่ (ถ้ามีจะมีแนวทางป้องกันแก้ไขอย่างไร)

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรมัลकुเทศก์ท้องถิ่น

.....

.....

.....

แบบสอบถาม
การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลकुเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
(สำหรับนักเรียน)

คำชี้แจง

แบบสอบถามความต้องการฉบับนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลकुเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลकुเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขอขอบคุณ

นางสาวปัทมา กลางกาญจน์
นิสิตปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง จงเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. ชื่อ.....

2. เพศ.....

3. อายุ.....ปี

4. นักเรียนเคยมีความรู้หรือมีประสบการณ์ในการเป็นมัคคุเทศก์หรือท่องเที่ยวหรือไม่

() เคย () ไม่เคย

(ถ้าเคย) แหล่งท่องเที่ยวที่นักเรียนมีความรู้หรือประสบการณ์ในการเป็นมัคคุเทศก์และ
ท่องเที่ยวที่ไหนอย่างไรบ้าง.....

ตอนที่ 2 ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เขตดลิ่งชัน

กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริง

1. นักเรียนคิดว่าการเรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่นมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. ในฐานะที่นักเรียนเป็นคนในท้องถิ่นเขตดลิ่งชัน ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย นักเรียน
คิดว่าหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่นมีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. นักเรียนมีความต้องการให้บุคคลภายนอก เช่น ผู้รู้ในท้องถิ่น มัคคุเทศก์อาชีพ ซึ่งมี
ความรู้เกี่ยวกับมัคคุเทศก์และแหล่งท่องเที่ยวในเขตดลิ่งชันมาถ่ายทอดความรู้ในเรื่องมัคคุเทศก์
ท้องถิ่น หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

4. นักเรียนต้องการเรียนเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์ท้องถิ่น (โปรดเรียงลำดับความสำคัญตามความคิดเห็นของนักเรียน)

- ☐ 1. ประวัติเขตท้องถิ่น
- ☐ 2. เทศกาล งานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ☐ 3. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น
- ☐ 4. การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว
- ☐ 5. ประวัติความเป็นมา และวิธีการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์
- ☐ 6. มนุษยสัมพันธ์สำหรับมัคคุเทศก์
- ☐ 7. ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ท้องถิ่น (ตลาดน้ำท้องถิ่น)
- ☐ 8. การวางแผนการนำเที่ยว
- ☐ 9. การนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ในท้องถิ่น
- ☐ 10. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. นักเรียนต้องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในลักษณะอย่างไร (โปรดเรียงลำดับความสำคัญตามความคิดเห็นของนักเรียน)

- ☐ 1. เชิญวิทยากรมาบรรยาย - สาธิต
- ☐ 2. ฝึกปฏิบัติสถานที่จริง
- ☐ 3. ประกวดบทความ / คำขวัญ
- ☐ 4. วาดภาพ
- ☐ 5. จัดการอภิปราย ได้วาทะ
- ☐ 6. แข่งขันตอบปัญหาวิชาการ
- ☐ 7. จัดนิทรรศการ
- ☐ 8. จัดทำหนังสือเล่มเล็ก
- ☐ 9. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

6. นักเรียนต้องการให้มีการวัดผลประเมินผล จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง
 มัคคุเทศก์ท้องถิ่นอย่างไร (โปรดเรียงลำดับความสำคัญตามความคิดเห็นของนักเรียน)

- ☐ 1. การปฏิบัติจริง
- ☐ 2. การทดสอบ
- ☐ 3. เพิ่มสะสมงาน
- ☐ 4. การสอบถาม
- ☐ 5. การสัมภาษณ์
- ☐ 6. การสังเกตพฤติกรรมในระหว่างเรียน
- ☐ 7. ตรวจผลงาน
- ☐ 8. นักเรียนประเมินตนเอง
- ☐ 9. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

7. แหล่งท่องเที่ยวใดในเขตตลิ่งชันที่นักเรียนต้องการไปฝึกปฏิบัติในการเรียน เรื่อง
 มัคคุเทศก์ท้องถิ่น (ให้บอกมา 3 แห่ง)

.....

.....

.....

แบบประเมินโครงร่างของหลักสูตร
การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลติเทร็กต์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

แบบประเมินโครงร่างหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัลติเทร็กต์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสม และความสอดคล้ององค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตร ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย (✓) ลงในคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และขอความกรุณาเขียนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

แบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร เป็นการพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงร่างหลักสูตรว่า มีความเหมาะสมเพียงใด

ตอนที่ 2 ประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตร เป็นการพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงร่างหลักสูตรว่า มีความสอดคล้องกันเพียงใด

ขอขอบคุณ

นางสาวปัทมา กลางกาญจน์

นิสิตปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องระดับความเหมาะสมที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรแล้วเขียนผลการพิจารณาโดยใช้
เครื่องหมาย (✓) ลงในช่องคะแนนการพิจารณาที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

มีความเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด ให้คะแนน 5

มีความเห็นว่าเหมาะสมมาก ให้คะแนน 4

มีความเห็นว่าเหมาะสมปานกลาง ให้คะแนน 3

มีความเห็นว่าเหมาะสมน้อย ให้คะแนน 2

มีความเห็นว่าเหมาะสมน้อยที่สุด ให้คะแนน 1

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. หลักการของหลักสูตร					
1.1 ความเป็นไปได้.....					
1.2 สามารถนำไปใช้ได้จริง.....					
1.3 มีแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานรองรับ.....					
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
2.1 มีความชัดเจน.....					
2.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระ.....					
2.3 สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน.....					
3. เนื้อหาของหลักสูตร					
3.1 สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
3.2 เหมาะสมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและ แหล่งการเรียนรู้.....					
3.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหา.....					
4. กิจกรรมการเรียนรู้					
4.1 เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....					
4.2 นำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์.....					
4.3 เหมาะสมกับเวลา.....					

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 5.1 ช่วยส่งเสริมกิจกรรมให้บรรลุ จุดประสงค์ของหลักสูตร..... 5.2 มีอยู่แล้วในท้องถิ่นเหมาะสม กับการนำไปใช้.....					
6. การวัดผลและประเมินผล 6.1 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องประเมิน..... 6.2 มีความเป็นไปได้..... 6.3 สามารถตรวจสอบการบรรลุ จุดประสงค์ของการเรียน.....					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความสอดคล้ององค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อสอบแต่ละข้อต่อไปนี้ว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่าน โดยใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่องคะแนนการพิจารณาที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านดังนี้

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์	ระดับ ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+ 1	0	- 1	
1. หลักการกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....				
2. หลักการกับเนื้อหา.....				
3. หลักการกับกิจกรรมการเรียนรู้.....				
4. หลักการกับการประเมินผลหลักสูตร.....				
5. จุดมุ่งหมายกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร.....				
6. จุดมุ่งหมายกับกิจกรรมการเรียนรู้.....				
7. จุดมุ่งหมายกับการประเมินผลหลักสูตร.....				
8. เนื้อหาสาระกับกิจกรรมการเรียนรู้.....				
9. เนื้อหาสาระกับสื่อและแหล่งเรียนรู้.....				
10. เนื้อหาสาระกับการวัดผลประเมินผล.....				
11. กิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้.....				
12. กิจกรรมการเรียนรู้กับการประเมินผล.....				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
(สำหรับนักเรียน)

คำชี้แจง

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อการพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวน 20 ข้อ เป็น
ข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก

ขอขอบคุณ

นางสาวปัทมา กลางกาญจน์
นิสิตปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

คำชี้แจง จงเลือกข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. พื้นที่ส่วนใหญ่ของเขตตลิ่งชันมีลักษณะอย่างไร

ก. ชายฝั่งทะเล	ค. ที่ราบลุ่ม
ข. พื้นที่ราบ	ง. ภูเขาและป่า
2. เขตแบ่งออกเป็นกี่แขวง

ก. 6 แขวง	ค. 7 แขวง
ข. 8 แขวง	ง. 9 แขวง
3. ทิศใต้ของเขตตลิ่งชันอยู่ติดกับเขตใด

ก. หนองจอก	ค. คลองสาน
ข. ภาษีเจริญ	ง. บางขุนเทียน
4. แขวงใดของเขตตลิ่งชันที่ถูกตัดออกไป

ก. ทวีวัฒนา	ค. คลองชักพระ
ข. ฉิมพลี	ง. บางพรหม
5. ประเพณีสำคัญและขึ้นชื่อของเขตตลิ่งชันคือ

ก. ประเพณีแห่นางแมว	ค. ประเพณีโยนบัว
ข. ประเพณีบวชนาค	ง. ประเพณีชักพระ
6. สถานที่ท่องเที่ยวในข้อใดไม่ได้อยู่ในเขตตลิ่งชัน

ก. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร	ค. วัดชัยพฤกษมาลา
ข. วัดไก่อีศัย	ง. สวนสมเด็จย่า
7. บุคคลในข้อใดได้ชื่อว่าเป็นนักอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ก. หน้อยไปเที่ยวทะเลและเก็บเปลือกหอยมาฝากเพื่อน ๆ ในห้องทุกคน
ข. ก้อยรับประทานอาหารแล้วนำจานไปล้างบริเวณน้ำตกจนสะอาด
ค. เม่นอาสาเพื่อน ๆ นำขยะไปทิ้งในถังขยะหลังจากกินขนมเสร็จแล้ว
ง. แอ๊ดไปเที่ยวน้ำตกกับเพื่อน ๆ และชวนกันแกะสลักชื่อของตนเองลงบนต้นไม้อย่างสวยงาม
8. มัคคุเทศก์ทำหน้าที่เป็นผู้อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้อย่างไร

ก. ชักชวนนักท่องเที่ยวเขียนชื่อตนเองเพื่อเป็นอนุสรณ์
ข. ชักชวนนักท่องเที่ยวตกแต่งสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงาม
ค. ชักชวนนักท่องเที่ยวเก็บกวาดทำความสะอาดบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว
ง. กระทำตนเป็นผู้นำในการปฏิบัติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมและดูแลให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามให้ถูกต้อง

9. อวชิรมัคคุเทศก์ในประเทศไทยเริ่มแพร่หลายเมื่อใด
 - ก. หลังสงครามโลกครั้งที่ 2
 - ข. ระหว่างสงครามเวียดนาม
 - ค. ขณะที่ประเทศไทยกำลังพัฒนาเศรษฐกิจ
 - ง. เมื่อมีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทย
10. ข้อใดที่มัคคุเทศก์ ไม่ควร ปฏิบัติ
 - ก. ให้ความเป็นกันเองกับนักท่องเที่ยวทุกคน
 - ข. ให้ความเป็นกันเองกับนักท่องเที่ยวบางคนเท่านั้น
 - ค. ปรับตัวเข้ากับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี
 - ง. มีความเชื่อมั่นในตนเองและไม่ถูกชักจูงง่าย
11. มัคคุเทศก์ควรเลือกวิธีพูดประเภทใด
 - ก. พูดแบบกะทันหัน
 - ค. พูดจากต้นฉบับ
 - ข. พูดจากที่เตรียมไว้
 - ง. พูดแบบท่องจำ
12. การเดินทางในยุคแรกผู้นำทางคือใคร
 - ก. มัคคุเทศก์
 - ค. เจ็มทิส
 - ข. ควดวบนท้องฟ้า
 - ง. ทิศทางของลม
13. ข้อใดคือความหมายของมัคคุเทศก์
 - ก. ผู้อำนวยการความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว
 - ข. ผู้ที่สอนนักท่องเที่ยวในเรื่องการปฏิบัติตนในการท่องเที่ยว
 - ค. ผู้คอยควบคุมดูแลนักท่องเที่ยวให้ท่องเที่ยวด้วยความเป็นระเบียบ
 - ง. บุคคลที่บรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวทราบ
14. ข้อใด ไม่ใช่ ความสำคัญของมัคคุเทศก์ที่มีต่อนักท่องเที่ยว
 - ก. สร้างความเข้าใจอันดีกันภายในกลุ่มของนักท่องเที่ยว
 - ข. มัคคุเทศก์ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวได้ทั่วถึง ไม่ละเลยสิ่งสำคัญ ๆ
 - ค. นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และสามารถคำนวณระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวได้แน่นอน
 - ง. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าใจเรื่องราว ความเป็นมา ประวัติศาสตร์ และพงศาวดารของแหล่งท่องเที่ยวได้ถูกต้องเมื่อมีมัคคุเทศก์นำเที่ยว
15. คุณจินตนาเป็นมัคคุเทศก์ เก็บกระเป๋าเงินของนักท่องเที่ยวได้และนำไปคืนให้เจ้าของในกรณีนี้
 - คุณจินตนาเป็นมัคคุเทศก์ชนิดใด
 - ก. มีสามัญสำนึกที่ดี
 - ค. มีความเสียสละ
 - ข. มีความเมตตากรุณา
 - ง. รักษาบรรยาบรรณของมัคคุเทศก์

16. ข้อใดไม่ใช่บุคลากรภาพของมัคคุเทศก์
- พูดจาเสียงดัง รูปร่างดี หน้าตาหล่อเหลา
 - มีความเป็นตัวของตัวเองและกล้าแสดงออก
 - คล่องแคล่วว่องไว กระฉับกระเฉง กระตือรือร้น
 - มีความร่าเริง แจ่มใส อารมณ์ดี ปรับตัวเข้ากับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี
17. ตลาดน้ำตลิ่งชันตั้งอยู่บริเวณใด
- คลองบางกอกน้อย
 - คลองมหาสวัสดิ์
 - คลองแสนแสบ
 - คลองชักพระ
18. ตลาดน้ำตลิ่งชันเปิดให้บริการวันใด
- จันทร์ - อังคาร
 - เสาร์ - อาทิตย์
 - พุธ - พฤหัสบดี
 - ศุกร์ - เสาร์
19. การวางแผนการนำเที่ยวหมายถึงอะไร
- การสำรวจสถานที่ท่องเที่ยว
 - การจัดทำเอกสารการท่องเที่ยวเผยแพร่
 - การเขียนแผนที่สำหรับการท่องเที่ยว
 - การกำหนดเส้นทาง ระยะเวลา และเทคนิคที่ใช้ในการนำเที่ยว
20. มัคคุเทศก์ท้องถิ่นดีกว่ามัคคุเทศก์ทั่วไปอย่างไร
- รู้จักนักท่องเที่ยวได้ดีกว่า
 - เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยวได้ดีกว่า
 - ตอบข้อซักถามให้แก่นักท่องเที่ยวได้ดีกว่า
 - รู้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมา ตลอดจนสภาพของสถานที่ท่องเที่ยวได้ดีกว่า

เฉลย

1)	ก	2)	ก	3)	ข	4)	ก	5)	ง
6)	ง	7)	ค	8)	ง	9)	ก	10)	ข
11)	ข	12)	ข	13)	ง	14)	ค	15)	ง
16)	ก	17)	ง	18)	ค	19)	ง	20)	ง

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตารางค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์
2. ตารางค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม
3. ตารางค่าความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร
และค่าความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร
4. ตารางค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. ตารางแสดงการคำนวณค่าสถิติ

การวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยชนิดต่าง ๆ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาโดยให้คะแนน
ดังนี้

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการสังเกต
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการสังเกตหรือไม่
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการสังเกต

หาคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตร (สุวิมล ศิริภาวนันท์ 2544 : 132)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 5 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			IOC ของ แบบสัมภาษณ์	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1.ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับ สถานภาพ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ความสำคัญ และความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับ การสนับสนุน ส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น	+1	+1	0	0.66	ใช้ได้
4.ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5.ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับ เนื้อหาและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			IOC ของโครงร่าง หลักสูตร	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
6.ความสอดคล้องของประเด็นสัมพันธเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหา ในการพัฒนาหลักสูตรหรือการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตารางที่ 6 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			IOC ของ แบบสอบถาม	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1.ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม	0	+1	+1	0.66	ใช้ได้
2.ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับความจำเป็น หรือความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับความจำเป็น ที่จะให้มีการจัดการศึกษาเรื่องมรดกเทศก์ท้องถิ่น ของนักเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4.ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการ ที่จะให้บุคคลภายนอกมาถ่ายทอดความรู้เรื่อง มรดกเทศก์ท้องถิ่น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5.ความสอดคล้องของเกี่ยวกับข้อคำถามเกี่ยวกับเนื้อหา เรื่องมรดกเทศก์ท้องถิ่นที่นักเรียนต้องการ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6.ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับ ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องมรดกเทศก์ท้องถิ่นที่นักเรียนต้องการ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7.ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะ การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเรื่อง มรดกเทศก์ท้องถิ่น ที่นักเรียนต้องการ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8.ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยวที่นักเรียนต้องการจะเรียน	+1	0	+1	0.66	ใช้ได้

ตารางที่ 7 ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น
เรื่อง การพัฒนาหลักสูตร เรื่องมัธยมศึกษาท้องถิ่น เขตคลังชั้น กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รายการประเมิน	X	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. หลักการของหลักสูตร			
1.1 มีความเป็นไปได้	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 สามารถนำไปใช้ได้	5.00	0.00	มากที่สุด
1.3 มีแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานรองรับ	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	5.00	0.00	มากที่สุด
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
2.1 มีความชัดเจน	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 มีความครอบคลุมทุกเนื้อหาสาระ	5.00	0.00	มากที่สุด
2.3 สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	5.00	0.00	มากที่สุด
3. เนื้อหาของหลักสูตร			
3.1 สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 เหมาะสมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	5.00	0.00	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้			
4.1 เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้แก่กิจกรรมกลุ่ม การสอนแบบ โครงงาน ศึกษานอกสถานที่ เรียนรู้แบบร่วมมือ	4.66	0.57	มากที่สุด มากที่สุด มากที่สุด
4.2 นำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์	4.66	0.57	
4.3 เหมาะสมกับเวลา	4.66	0.57	
รวม	4.66	0.57	มากที่สุด

รายการประเมิน	X	S.D.	ระดับความเหมาะสม
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้			
5.1 ช่วยส่งเสริมกิจกรรมให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
5.2 มีอยู่แล้วในท้องถิ่น	5.00	0.00	มากที่สุด
5.3 เหมาะสมกับการนำไปใช้	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การวัดผลและประเมินผล			
6.1 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องประเมิน	4.66	0.57	มากที่สุด
6.2 มีความเป็นไปได้อื่น ๆ	4.66	0.57	มากที่สุด
6.3 สามารถตรวจสอบการบรรลุจุดประสงค์ของการเรียน	4.66	0.57	มากที่สุด
รวม	4.66	0.57	มากที่สุด
รวม 6 ทุกด้าน	4.88	0.31	มากที่สุด

ตารางที่ 8 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			IOC ของโครงร่าง หลักสูตร	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. หลักการกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2. หลักการกับเนื้อหา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. หลักการกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	0	0.66	ใช้ได้
4. หลักการกับการประเมินผลหลักสูตร	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5. จุดมุ่งหมายกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6. จุดมุ่งหมายกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	0	0.66	ใช้ได้
7. จุดมุ่งหมายกับการประเมินผลหลักสูตร	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8. เนื้อหาสาระกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	0	+1	.66	ใช้ได้
9. เนื้อหาสาระกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10. เนื้อหาสาระกับการวัดผลประเมินผล	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
11. กิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12. กิจกรรมการเรียนรู้กับการประเมินผล	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตารางที่ 9 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			IOC ของโครงร่าง หลักสูตร	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. บอกประวัติภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2. อธิบายเทศกาล งานประเพณี และวัฒนธรรม ของท้องถิ่นได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. บอกประวัติความเป็นมา ความสำคัญ และ สถานที่ท่องเที่ยวที่ตนประทับใจได้	+1	+1	0	0.66	ใช้ได้
4. บอกความหมาย ความสำคัญ และวิธีการ อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5. บอกประวัติความเป็นมาของมัคคุเทศก์ได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6. บอกวิธีการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์ได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7. บอกวิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8. บอกเรื่องราวเกี่ยวกับตลาดน้ำตลิ่งชันได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9. บอกแนวทางการวางแผนนำเที่ยวได้	+1	+1	0	0.66	ใช้ได้
10. บอกการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ท้องถิ่นได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

การคำนวณค่าสถิติ

I.การหาค่าความยากง่าย (P) (ราตรี นันทสุคนธ์ 2541 : 167 – 168)

$$P = \frac{R}{N}$$

- เมื่อ P = ค่าระดับความยากง่ายของแบบทดสอบ
 R = จำนวนนักเรียนที่ตอบแบบทดสอบถูก
 N = จำนวนนักเรียนที่เข้าสอบทั้งหมด

ตารางที่ 10 แสดงค่าระดับความยากง่าย (P)

ข้อที่	จำนวนผู้ตอบถูก	P
1	6	0.30
2	8	0.40
3	9	0.45
4	9	0.45
5	8	0.40
6	9	0.45
7	9	0.45
8	10	0.50
9	11	0.55
10	10	0.50

ข้อที่	จำนวนผู้ตอบถูก	P
11	10	0.50
12	11	0.55
13	10	0.50
14	11	0.55
15	12	0.60
16	10	0.50
17	9	0.45
18	10	0.50
19	11	0.55
20	10	0.50

2. การหาค่าความอำนาจจำแนก (S) (พิชิต ฤทธิจรูญ 2545 : 143 – 145)

$$S = \frac{P_{pos} - P_{pre}}{T}$$

- เมื่อ S = ค่าอำนาจจำแนกระหว่างกลุ่มที่รู้และกลุ่มที่ยังไม่รู้
 P_{pre} = จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกหลังการเรียนรู้แล้ว
 P_{pos} = จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกหลังการเรียนรู้แล้ว
T = จำนวนนักเรียนที่เข้าสอบในแต่ละครั้ง

ตารางที่ 11 แสดงค่าระดับความยากง่าย (S)

ข้อสอบ ข้อที่	ก่อนสอน (P_{pre})	หลังสอน (P_{pos})	S
1	6	16	0.50
2	8	17	0.45
3	9	15	0.30
4	9	16	0.35
5	8	18	0.50
6	9	16	0.35
7	9	18	0.45
8	10	17	0.35
9	11	18	0.35
10	10	16	0.30

ข้อสอบ ข้อที่	ก่อนสอน (P_{pre})	หลังสอน (P_{pos})	S
11	10	17	0.35
12	11	18	0.35
13	10	16	0.30
14	11	17	0.30
15	12	19	0.35
16	10	16	0.30
17	9	18	0.45
18	10	16	0.30
19	11	17	0.30
20	10	17	0.35

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (K) (จันง พรายเข็มแบ 2529 : 84 - 86)

$$K = \frac{Po - Pe}{1 - Pe}$$

เมื่อ K = ความเชื่อมั่นของข้อสอบอิงเกณฑ์

Po = สัดส่วนความสอดคล้องที่ได้จากการสอบซ้ำ

ซึ่งมีค่าเท่ากับ
$$\frac{a + d}{a + b + c + d}$$

Pe = สัดส่วนความสอดคล้องที่คาดหวัง

ซึ่งมีค่าเท่ากับ
$$\frac{(a + d)(a + c) + (c + d)(b + d)}{(a + b + c + d)^2}$$

ตารางที่ 12 แสดงการหาค่าความเชื่อมั่น (K)

จำนวน ผู้เข้าสอบ	คะแนนสอบ (ครั้งที่ 1)	คะแนนสอบ (ครั้งที่ 2)
1	8	9
2	7	9
3	9	8
4	5	6
5	9	8
6	17	17
7	8	9
8	15	16
9	5	5
10	6	7
11	13	14
12	9	9
13	8	9
14	7	7
15	8	9

จำนวน ผู้เข้าสอบ	คะแนนสอบ (ครั้งที่ 1)	คะแนนสอบ (ครั้งที่ 2)
16	10	11
17	6	7
18	11	12
19	7	8
20	8	9
21	9	10
22	12	13
23	9	9
24	14	15
25	5	6
26	16	16
27	6	7
28	10	7
29	7	8
30	8	9

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (K) (จันง พรายเข็มแบ 2529 : 84 - 86)

$$K = \frac{Po - Pe}{1 - Pe}$$

เมื่อ K = ความเชื่อมั่นของข้อสอบอิงเกณฑ์

Po = สัดส่วนความสอดคล้องที่ได้จากการสอบซ้ำ

ซึ่งมีค่าเท่ากับ
$$\frac{a + d}{a + b + c + d}$$

Pe = สัดส่วนความสอดคล้องที่คาดหวัง

ซึ่งมีค่าเท่ากับ
$$\frac{(a + d)(a + c) + (c + d)(b + d)}{(a + b + c + d)^2}$$

ตารางที่ 12 แสดงการหาค่าความเชื่อมั่น (K)

จำนวน ผู้เข้าสอบ	คะแนนสอบ (ครั้งที่ 1)	คะแนนสอบ (ครั้งที่ 2)
1	8	9
2	7	9
3	9	8
4	5	6
5	9	8
6	17	17
7	8	9
8	15	16
9	5	5
10	6	7
11	13	14
12	9	9
13	8	9
14	7	7
15	8	9

จำนวน ผู้เข้าสอบ	คะแนนสอบ (ครั้งที่ 1)	คะแนนสอบ (ครั้งที่ 2)
16	10	11
17	6	7
18	11	12
19	7	8
20	8	9
21	9	10
22	12	13
23	9	9
24	14	15
25	5	6
26	16	16
27	6	7
28	10	7
29	7	8
30	8	9

รางที่ 13 แสดงข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำไปคำนวณ

		สอบครั้งที่ 2		
		สอบผ่าน	สอบไม่ผ่าน	รวม
สอบครั้งที่ 1	สอบผ่าน	(a) 8	(b) 1	(a+b) 9
	สอบไม่ผ่าน	(c) 0	(d) 21	(c+d) 21
	รวม	(a+c) 8	(b+d) 22	(a+b+c+d) 30

$$\begin{aligned}
 Po &= \frac{a + d}{a + b + c + d} \\
 &= \frac{8+21}{30}
 \end{aligned}$$

$$Pe = \frac{(9 \times 8)(21 \times 22)}{(30)^2}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ค่า K} &= \frac{Po - Pe}{1 - Pe} \\
 &= \frac{\frac{29}{30} - \left[\frac{72 + 462}{900} \right]}{1 - \left[\frac{72 + 462}{900} \right]} \\
 &= 0.916
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาหลักสูตร
งมัตคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เกิน 0.916

ตารางที่ 14 แสดงคะแนนของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาหลักสูตร
เรื่องมักคุเทศก์ท้องถิ่น เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ก่อนและหลัง ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ลำดับที่	ก่อนเรียน (เต็ม 20 คะแนน)	หลังเรียน (เต็ม 20 คะแนน)	ลำดับที่	ก่อนเรียน (เต็ม 20 คะแนน)	หลังเรียน (เต็ม 20 คะแนน)
1	10	17	11	7	18
2	9	13	12	6	14
3	8	11	13	7	12
4	9	13	14	5	15
5	7	14	15	6	15
6	9	13	16	5	9
7	8	12	17	4	12
8	7	9	18	5	13
9	5	9	19	6	10
10	7	16	20	5	12
N=20		$\Sigma X=135$	$\Sigma X=257$		

1. การคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

4.1 การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ก่อนเรียน

$$\begin{aligned}
 \text{สูตร} &= \frac{\Sigma x}{N} \\
 &= \frac{135}{20} \\
 &= 6.75
 \end{aligned}$$

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียน

$$\begin{aligned}
 \text{S.D.} &= \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}} \\
 &= \sqrt{\frac{20(965) - (135)^2}{20(20-1)}} \\
 &= 2.83
 \end{aligned}$$

การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต หลังเรียน

$$\begin{aligned}
 \text{สูตร} &= \frac{\sum X}{N} \\
 &= \frac{257}{20} \\
 &= 12.85
 \end{aligned}$$

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียน

$$\begin{aligned}
 \text{S.D.} &= \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}} \\
 &= \sqrt{\frac{20(3427) - (257)^2}{20(20-1)}} \\
 &= 6.56
 \end{aligned}$$

4.2 การหาค่าความแตกต่างของคะแนน โดยใช้สถิติ t-test (Dependent) (กาญจนา วัฒนา 2548 : 96)

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}
 \end{aligned}$$

ตารางที่ 15 แสดงคะแนนของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อหาความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลัง
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ลำดับที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	D	D ²
1	10	17	7	49
2	9	13	4	16
3	8	11	3	9
4	9	13	4	16
5	7	14	7	49
6	9	13	4	16
7	8	12	4	16
8	7	9	2	4
9	5	9	4	16
10	7	16	9	81
11	7	18	11	121
12	6	14	8	64
13	7	12	5	25
14	5	15	10	100
15	6	15	9	81
16	5	9	4	16
17	4	12	8	64
18	5	13	8	64
19	6	10	4	16
20	5	12	7	49
รวม	135	257	122	872

$$\Sigma D = 122 \quad n \Sigma D^2 = 872 \quad df = 19 \quad n = 20$$

สมมุติฐาน

μ_1 คือ คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียน

μ_2 คือ คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน

$$H_0 : \mu_1 \leq \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 > \mu_2$$

$$\text{แทนค่า} \quad t = \frac{122}{\sqrt{\frac{20(872) - (122)^2}{20 - 1}}}$$

$$t\text{-test (คำนวณ)} = 10.52$$

ขั้นแห่งความอิสระ (df) = 19 ที่ระดับ .01

อ่านค่า t จากตารางได้ 2.861

$$t\text{-test (คำนวณ)} > t\text{-test (ตาราง)}$$

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียนตามหลักสูตร สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาคผนวก ง
หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้

หลักสูตร

มัธยมศึกษาท้องถิ่น

สำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โดย

นางสาวปัทมา กลางกาญจน์

ตำแหน่ง ครู คศ.1

โรงเรียนชุมชนทางตลิ่งชัน สำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

คำนำ

หลักสูตรเรื่องมัทศุเทศก์ท้องถิ่นเล่มนี้ จัดทำขึ้นตามความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น ภายในเล่มประกอบด้วยแนวคิด หลักการ จุดหมาย มาตรฐานหลักสูตรขั้นพื้นฐาน มีการวิเคราะห์ ประเด็นหลัก ประเด็นรอง และบูรณาการความรู้เข้ากับวิชาต่าง ๆ มีการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำ กำหนดการสอน จัดแผนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลไว้ให้คณะครู ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ทุกด้าน อันส่งผลให้ สามารถนำความรู้มาพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน

นางสาวปัทมา กลางกาญจน์

ครู คศ.1

โรงเรียนชุมทางคิ่งชัน

หลักสูตร
เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

- ✚ หลักการ
- ✚ คำอธิบายรายวิชา
- ✚ จุดหมาย
- ✚ โครงสร้าง
- ✚ ขอบข่ายเนื้อหา
- ✚ เวลาเรียน
- ✚ แนวทางการจัดการเรียนการสอน
- ✚ สื่อการเรียนการสอน
- ✚ การประเมินผล

หลักสูตร เรื่องมคฺคเทศก์ท้องถิ่น

หลักสูตรมคฺคเทศก์ท้องถิ่น ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง คำอธิบาย รายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หลักการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ส่งเสริมให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของ ปัญหา และความต้องการในชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยให้สถานศึกษา ร่วมกับท้องถิ่นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้ จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพ ซึ่งโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น โดยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ตลอดจนการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

จากแนวทางดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีจุดเน้นที่สำคัญที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยกันสนับสนุน และส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้รับ ประสิทธิภาพตรงกับชีวิต ในด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง

เขตคลังชั้นเป็นเขตที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแหล่งการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เขตคลังชั้นจึงเป็นเขตหนึ่งที่เหมาะสมที่จะเดินทางมาท่องเที่ยว ดังนั้น มคฺคเทศก์จึงมีความสำคัญและจำเป็นในการท่องเที่ยว เพราะในการท่องเที่ยวนั้นถ้าหากนักท่องเที่ยว ได้มคฺคเทศก์ที่ดีในการท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจในแหล่งท่องเที่ยวนั้นเป็นอย่างดี และบุคคลที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเที่ยวในท้องถิ่นได้ดีที่สุดก็คือมคฺคเทศก์ในท้องถิ่น เพราะมคฺคเทศก์ท้องถิ่น สามารถช่วยให้นักท่องเที่ยว เที่ยวได้อย่างทั่วถึง ไม่ละเลยสิ่งที่สำคัญ ๆ และสามารถเข้าใจเรื่องราวความเป็นมา ประวัติศาสตร์และพงศาวดารของแหล่งท่องเที่ยวได้ถูกต้องมากกว่า ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้คุ้มค่ากับเวลาและเงินทองที่เสียไป ดังนั้นการให้ความรู้ในเรื่องของมคฺคเทศก์ จึงควรจัดให้ความรู้แก่เยาวชนในท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเกิดความรักภูมิใจ เกิดความหวงแหนในท้องถิ่นของตน สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ เป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับนักเรียนอีกทางหนึ่งด้วย

ด้วยเหตุนี้ผู้จัดทำได้พิจารณาถึงกลุ่มนักเรียนและกลุ่มสนใจที่เหมาะสมกับการพัฒนาหลักสูตรในเรื่องนี้ พบว่าสอดคล้องกับกลุ่มสนใจ และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่นจึงเป็นหลักสูตรของกลุ่มกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งผู้จัดทำกำหนดการเรียนรู้ในกิจกรรมกลุ่มสนใจ ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จัดขึ้นตามความสนใจ และความสนใจของผู้เรียน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถพิเศษ ได้ร่วมกิจกรรมตามความถนัดและสนใจ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดี เห็นคุณค่า หรือประโยชน์ ได้รับความสนุกสนาน มีความเพลิดเพลินใน การเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามความคาดหวังของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ขั้นพื้นฐานให้กับท้องถิ่นของตนเอง

คำอธิบายรายวิชา

สังเกตการนำเที่ยวของนักเรียน

อภิปรายซักถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ภูมิศาสตร์ท้องถิ่น ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาล ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น สถานที่ท่องเที่ยวของท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ความหมาย ความเป็นมา ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ มารยาท คุณลักษณะที่ดี และจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ วิธีการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์ มนุษย์สัมพันธ์สำหรับมัคคุเทศก์ การวางแผนการนำเที่ยว และเทคนิคการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

ฝึกปฏิบัติเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การพูด แนะนำแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น

เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ท้องถิ่น มีทักษะในการเป็นมัคคุเทศก์ เห็นความสำคัญและเห็นคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจ รักถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง นำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้

จุดหมาย

หลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่นมีจุดประสงค์เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และมีความคิดเห็นที่ดีต่อมัคคุเทศก์ท้องถิ่น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมัคคุเทศก์
2. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
3. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้และการเป็นมัคคุเทศก์ขั้นพื้นฐาน มีการปฏิบัติงานอย่างมีแบบแผน
4. เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา และเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกัน
5. เพื่อให้นักเรียนมีค่านิยมในการอนุรักษ์และเผยแพร่สิ่งที่ดีงามในท้องถิ่น
6. เพื่อให้นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

โครงสร้าง

มวลงประสพการณที่จัดใหนักเรียน มีรายละเอียดดังตอไปนี้

1. ประวัติเขตตลิ่งชัน
2. เทศกาล งานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น
3. สถานที่ท่องเที่ยวของท้องถิ่น
4. การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว
5. ประวัติความเป็นมา และวิธีการปฏิบัติงานของมคฤเทศก
6. มนุษยสัมพันธ์สำหรับมคฤเทศก
7. ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ท้องถิ่น (ตลาดน้ำตลิ่งชัน)
8. การวางแผนการนำเที่ยว
9. การนำเที่ยวของมคฤเทศกในท้องถิ่น

ขอบข่ายเนื้อหา

ขอบข่ายเนื้อหาหลักสูตรมคฤเทศกท้องถิ่น มีรายละเอียดดังตอไปนี้

เนื้อหา	ชั่วโมงเรียน		
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
แผนการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติเขตตลิ่งชัน	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 2 เทศกาล ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 4 การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 5 ประวัติความเป็นมา และวิธีการปฏิบัติงาน ของมคฤเทศก	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 6 มนุษยสัมพันธ์สำหรับมคฤเทศก	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 7 ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ท้องถิ่น (ตลาดน้ำตลิ่งชัน)	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 8 การวางแผนการนำเที่ยว	2	-	2
แผนการเรียนรู้ที่ 9 การนำเที่ยวของมคฤเทศกในท้องถิ่น	-	4	4
รวมทั้งสิ้น	16	4	20

เวลาเรียน

หลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กำหนดเวลาเรียน 20 ชั่วโมง และอัตราเวลาเรียนของมวลประสบการณ์โดยประมาณดังตารางต่อไปนี้

เนื้อหา	อัตราเวลาเรียนโดยประมาณ	
	ร้อยละ	ชั่วโมง
ภาคทฤษฎี	80.00	16
ภาคปฏิบัติ	20.00	4
รวม	100.00	20

แนวทางการจัดการเรียนการสอน

เพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่น เป็นไปตามจุดประสงค์ข้างต้นจึงกำหนดแนวทางการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

1. จัดการเรียนการสอนยึดหยุ่นตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
2. จัดการเรียนการสอนโดยให้บุคคลในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับครูในหลักสูตรเรื่อง มัธยมศึกษาท้องถิ่น
3. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความต้องการและความสนใจของนักเรียน
4. จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุดและมุ่งเน้นกระบวนการกลุ่ม
5. จัดสภาพแวดล้อม และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการปฏิบัติจริงของนักเรียนโดยการนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่
6. จัดการเรียนการสอนโดยสอดคล้องกับค่านิยมในการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น

สื่อการเรียนการสอน (สื่อ / แหล่งการเรียนรู้)

สื่อการเรียนการสอนเรื่อง มัธยมศึกษาท้องถิ่น มีดังต่อไปนี้

1. เอกสาร ตำรา เกี่ยวกับเขตดิ่งชั้น
2. เอกสารตำราเกี่ยวกับมัธยมศึกษา
3. หนังสือเล่มเล็ก
4. แผ่นพับ
5. ผู้รู้ในท้องถิ่น

6. มัคคุเทศก์อาชีพ
7. สถานที่จริง (ตลาดน้ำตลิ่งชัน)
8. ภาพถ่าย รูปภาพ
9. เครื่องบันทึกเสียง
10. แอบบันทึกเสียง
11. เทปวีดิทัศน์
12. เครื่องฉายวีดิทัศน์
13. ใบงาน
14. ใบความรู้

การประเมินผล

การวัดประเมินผลระหว่างเรียนและหลังเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยให้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สังเกตการตอบคำถาม การอภิปราย และการนำเสนอในชั้นเรียน
2. สังเกตความสนใจในการปฏิบัติงาน ทักษะ และกระบวนการในการทำงาน
3. สอบถามความรู้สึก ความคิดเห็นของนักเรียนในการเป็นมัคคุเทศก์ โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม แสดงความรู้สึกที่มีต่อครูผู้สอน ผู้รู้ในท้องถิ่น มัคคุเทศก์อาชีพ และหลักสูตรมัคคุเทศก์
4. การตรวจผลงานของนักเรียนจากใบงาน
5. การตรวจชิ้นงานของนักเรียน โดยการประเมินร่วมกันของครูผู้สอน ผู้รู้ในท้องถิ่น และมัคคุเทศก์อาชีพ

กำหนดการสอน
เรื่อง มัคคุเทศก์ท้องถิ่น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	เนื้อหา	เวลา / ชั่วโมง
1	ประวัติเขตคลังชั้น	2
2	เทศกาล ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น	2
3	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น	2
4	การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	2
5	ประวัติความเป็นมา และวิธีการปฏิบัติงาน ของมัคคุเทศก์	2
6	มนุษยสัมพันธ์สำหรับมัคคุเทศก์	2
7	ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ท้องถิ่น(ตลาดน้ำตลิ่งชัน)	2
8	การวางแผนการนำเที่ยว	2
9	การนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ในท้องถิ่น	4
รวมทั้งสิ้น		20

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

- ๑. สาระสำคัญ
- ๒. มาตรฐานการเรียนรู้
- ๓. คุณลักษณะที่พึงประสงค์
- ๔. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- ๕. จุดประสงค์การเรียนรู้
- ๖. สาระการเรียนรู้ / เนื้อหาสาระ
- ๗. การบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
- ๘. กระบวนการจัดกิจกรรม
- ๙. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้
- ๑๐. การวัดและประเมินผล
- ๑๑. บันทึกหลังการสอน

แผนการจัดการเรียนรู้ มัลลเทศก์ท้องถิ่น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

เวลา 2 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่

วันที่.....

1.สาระสำคัญ

มัลลเทศก์จะต้องมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับท้องถิ่น ทั้งในด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เพื่ออธิบายให้นักท่องเที่ยวฟังในขณะที่เดินทาง หรือสอดแทรกคำอธิบายขณะชมสถานที่ต่าง ๆ ตามปกติ นักท่องเที่ยวย่อมอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่แปลกไปจากสิ่งที่เคยพบในท้องถิ่นของตน ฉะนั้นถ้า มัลลเทศก์มีความรู้ความสามารถอธิบายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจได้ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับ ประโยชน์และความพอใจในการท่องเที่ยว

2.มาตรฐานการเรียนรู้

สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 13, 14

3.คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ความอดทน
2. ความรับผิดชอบ
3. ความมุ่งมั่นในการทำงาน

4.ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. เข้าใจ เหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์
2. ลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ถูกต้อง

5.จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนเล่าเหตุการณ์สำคัญ ๆ ในสมัยประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นตนเองได้
2. นักเรียนบอกลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของท้องถิ่นได้

6.สาระการเรียนรู้/ เนื้อหาสาระ

1. ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น
2. เนื้อที่อาณาเขตที่ติดต่อ
3. การแบ่งเขตการปกครอง
4. ลักษณะทางด้านประชากร
5. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น

7. การบูรณาการกับกลุ่มสาระเรียนรู้อื่น ๆ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

- ทักษะการพูด การฟัง และการเขียน

8. กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำเสนอ

1. นักเรียนศึกษาใบความรู้ และร่วมกันอภิปราย เกี่ยวกับเรื่อง “คำขวัญของเขตตลิ่งชัน” จากใบความรู้ แล้วร่วมกันสนทนาเรื่องราวจาก คำขวัญประจำเขต

ขั้นฝึกหัด

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม
3. นักเรียนดู VCD เรื่องราวเกี่ยวกับเขตตลิ่งชัน
4. นักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องราวที่ได้จากการดู VCD
5. นักเรียนทุกกลุ่มศึกษาใบความรู้
6. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และร่วมแสดงความคิดเห็น
7. จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน

ขั้นสรุป (นำไปใช้)

8. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปถึงความรู้ท้องถิ่น และสภาพทั่วไปของท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางใน การนำไปใช้

9. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. แถบบันทึกเสียง
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. วิดีทัศน์
4. เครื่องฉายวีดิทัศน์
5. ใบความรู้

10. การวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องประเมิน

1. สังเกตความสนใจ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานภายในกลุ่ม
2. สังเกตการตอบคำถามและการซักถาม
3. สังเกตการแสดงความคิดเห็น

เครื่องมือที่ใช้ประเมิน

แบบสังเกตการร่วมกิจกรรม และตอบคำถาม

11. บันทึกหลังการสอน

ผลการสอน.....

ปัญหา / อุปสรรค.....

แนวทางแก้ไข.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(นางสาวบพิศดา กลางกาญจน์)

ตำแหน่ง ครู คศ.1

ใบความรู้

ประกอบแผนการสอนที่ 1 เรื่อง ประวัติเขตตลิ่งชัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น

สาระสำคัญ

สำนักงานเขตตลิ่งชัน เป็นเขตชั้นนอก มีเนื้อที่ประมาณ 29,479 ตร.กม. เขตตลิ่งชัน แบ่งการปกครอง เป็น 6 แขวง คือ แขวงคลองชักพระ แขวงตลิ่งชัน แขวงฉิมพลี แขวงบางระมาด แขวงบางพรหม แขวงบางเขื่อนขันธ์ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ คือ ทิศเหนือ ติดต่อกับ อ.บางกรวย จ.นนทบุรี ทิศใต้ติดต่อกับเขตภาษีเจริญ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ เขตบางกอกน้อย และเขตบางพลัด ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เขตทวีวัฒนา สภาพพื้นที่ของเขตมีคลองล้อมรอบ ซึ่งมีลักษณะเหมือนเกาะ เป็นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์มาแต่อดีต แต่เดิมเขตตลิ่งชัน เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดธนบุรี ตั้งอยู่บริเวณคลองบางกอกน้อยต่อมาย้ายไปที่ปากคลองวัดไก่อทัยจนถึง พ.ศ. 2457 ได้ย้ายไปทำการที่ริมทางรถไฟสายใต้ ตำบลคลองชักพระมาจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันเขตตลิ่งชันได้มีการแบ่งพื้นที่การปกครองเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการบริการแก่ประชาชน แยกเป็นเขตทวีวัฒนา เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2541 โดยถูกตัดพื้นที่ออกไป 2 แขวง คือ แขวงทวีวัฒนา และแขวงศาลาธรรมสพน์โดยใช้ถนนกาญจนาภิเษกเป็นเส้นแบ่ง มีประชากร 101,365 คน ส่วนใหญ่ที่อยู่บริเวณริมคลอง เป็นชุมชนดั้งเดิมยังคงประกอบอาชีพ ทำสวน ปลูกผักสวนครัว สวนไม้ดอก และสวนไม้ยืนต้น ส่วนพื้นที่ด้านใน ที่ถนนติดบ้านจะเป็นบ้านจัดสรรที่อยู่อาศัยประชาชน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับราชการ ค้าขาย และอื่น ๆ

ที่ตั้งสำนักงานเขตตลิ่งชัน 324 ถนนชักพระ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร 10170

คำขวัญของเขต

ชุมชนลอยฟ้า
เขตชั้นฟ้าไม่งาม
เลื่องลือประเพณีชักพระ

พาสุดตลิ่งชัน
ตลาดน้ำขึ้นชื่อ

แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2550

ผู้ประเมิน

☐ ครู☐ ผู้เรียนประเมินตนเอง☐ เพื่อนประเมิน

ลำดับ	ความร่วมมือ				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				ตั้งใจทำงาน				คะแนน รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	16
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
4	3	2	1

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพรวมแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
16 - 13	12 - 9	8 - 5	4 - 1

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินผลรวม ดังนี้

1. ได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (8 คะแนน) ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน
2. นำคะแนนมาเทียบในส่วนของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 2.1 ได้คะแนนช่วง 13 – 16 คะแนน คิดเป็น 2 คะแนน
 - 2.2 ได้คะแนนช่วง 8 – 12 คะแนน คิดเป็น 1 คะแนน
 - 2.3 ได้คะแนนต่ำกว่า 8 คะแนน คิดเป็น 0 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ มัลลเทศก์ท้องถิ่น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง เทศกาล งานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น

เวลา 2 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่

วันที่.....

1.สาระสำคัญ

เทศกาล งานประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นมีมากมายหลายอย่างด้วยกัน ซึ่งแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ซึ่งได้มีการอนุรักษ์และสืบทอดกันมาช้านาน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่มัลลเทศก์จะต้องรู้และเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวทราบ และเผยแพร่ให้บุคคลอื่นทราบ ถ่ายทอดให้อนุชนรุ่นหลังได้รับรู้เพื่อที่จะได้ช่วยกันเผยแพร่และอนุรักษ์ไว้ให้ลูกหลานสืบต่อไป

2.มาตรฐานการเรียนรู้

สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 13, 14

3.คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ความอดทน
2. ความรับผิดชอบ
3. ความมุ่งมั่นในการทำงาน

4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. เข้าใจขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและประเพณี ตามเทศกาลต่าง ๆ
2. ลำดับวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมได้ถูกต้อง

5.จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายเทศกาล งานประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่สำคัญได้
2. นักเรียนบอกวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่นได้

6.สาระการเรียนรู้/เนื้อหาสาระ

ประวัติความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น ลักษณะบ้านเรือนและความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ศาสนา ภาษา อาชีพและวิถีการดำรงชีวิต การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลกระทบการท่องเที่ยวต่อชุมชน เทศกาล งานประเพณี วัฒนธรรม และวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

7. การบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

- ทักษะการพูด การฟัง และการเขียน

8. กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำเสนอ

1. ครุณำนักเรียนไปเรียนนอกสถานที่ ที่บ้านผู้รู้ในท้องถิ่น โดยสร้างข้อตกลงร่วมกัน เกี่ยวกับการปฏิบัติตนระหว่างการเดินทางไปศึกษานอกสถานที่ในครั้งนี้ก่อนการเดินทาง

ขั้นฝึกหัด

2. ผู้รู้ในท้องถิ่นเล่าเรื่องราวความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น ภาษา ศาสนา อาชีพ และการดำรงชีวิต เทศกาล งานประเพณี และวัฒนธรรมที่สำคัญ ของท้องถิ่น

3. นักเรียนซักถาม และจดบันทึกความรู้ที่ได้รับลงในสมุด

4. ตัวแทนนักเรียน กล่าวความรู้สึกและขอบพระคุณผู้รู้ในท้องถิ่นพร้อมมอบของที่ระลึก

5. หลังจากกลับจากการศึกษานอกสถานที่ให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย และแสดงความคิดเห็นที่ได้รับความรู้จากผู้รู้ในท้องถิ่น และช่วยกันอภิปรายถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชน และวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น

ขั้นสรุป (นำไปใช้)

8. นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับ และอธิบายถึงขั้นตอน หรือกระบวนการอนุรักษ์ เกี่ยวกับเทศกาล งานประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ได้จริง

9. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ผู้รู้ในท้องถิ่น

2. ของที่ระลึก

10. การวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องประเมิน

1. ความสนใจ และตั้งใจเรียน

2. สังเกตการตอบคำถามและการซักถาม

3. สังเกตการแสดงความคิดเห็น

เครื่องมือที่ใช้ประเมิน

แบบสังเกตการร่วมกิจกรรม และตอบคำถาม

11. บันทึกหลังการสอน

ผลการสอน.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค.....

.....

แนวทางแก้ไข.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(นางสาวปัทมา กลางกาญจน์)

ตำแหน่ง ครู คศ.1

แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2550

ผู้ประเมิน

☐ ครู☐ ผู้เรียนประเมินตนเอง☐ เพื่อนประเมิน

ลำดับ	ความร่วมมือ				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				ตั้งใจทำงาน				คะแนน
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
4	3	2	1

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพรวมแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
16 - 13	12 - 9	8 - 5	4 - 1

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินผลรวม ดังนี้

1. ได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (8 คะแนน) ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน
2. นำคะแนนมาเทียบในส่วนของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 2.1 ได้คะแนนช่วง 13 – 16 คะแนน คิดเป็น 2 คะแนน
 - 2.2 ได้คะแนนช่วง 8 – 12 คะแนน คิดเป็น 1 คะแนน
 - 2.3 ได้คะแนนต่ำกว่า 8 คะแนน คิดเป็น 0 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ มัตกุเทศก์ท้องถิ่น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น

เวลา 2 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่

วันที่.....

1.สาระสำคัญ

มัตกุเทศก์จะต้องมีความรอบรู้และใฝ่รู้ อย่างน้อยต้องมีความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ที่จะนำเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ ในท้องถิ่น ในเขตดลิ่งชันมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากมาย ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ และทางด้านธรรมชาติ

2.มาตรฐานการเรียนรู้

สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 13, 14

3.คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ความอดทน
2. ความรับผิดชอบ
3. ความมุ่งมั่นในการทำงาน

4.ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. เข้าใจประวัติความเป็นมา และความสำคัญของสถานที่สำคัญในท้องถิ่น
2. จำแนกสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่ประทับใจได้

5.จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกถึงสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้
2. นักเรียนอธิบายถึงสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่ตนเองประทับใจได้
3. นักเรียนเล่าประวัติความเป็นมาและความสำคัญของสถานที่สำคัญในท้องถิ่นได้

6.สาระการเรียนรู้/เนื้อหาสาระ

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของสถานที่สำคัญ ๆ ในท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ระยะเวลา และเส้นทาง ตลอดจนหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ

7. การบูรณาการกับกลุ่มสาระเรียนรู้อื่น ๆ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

- ทักษะการพูด การฟัง และการเขียน

8. กระบวนการจัดกิจกรรม

ชั้นนำเสนอ

1. ครูร่วมสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น

ขั้นฝึกหัด

2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น

3. นักเรียนร่วมสนทนา และอภิปรายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นภายในกลุ่ม

4. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้ศึกษาจากใบความรู้

ขั้นสรุป (นำไปใช้)

5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม เขียนสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้ได้มากที่สุดลงในใบงาน โดยครูกำหนดเวลาให้

6. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น

7. นักเรียนวาดภาพแหล่งท่องเที่ยวที่คนประทับใจและเขียนบรรยายความรู้สึก

9. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. ใบงาน

10. การวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องประเมิน

1. สังเกตการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น
2. สังเกตการตอบคำถามและการซักถาม
3. สังเกตความสนใจ ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม
4. ตรวจงานจากใบงาน

เครื่องมือที่ใช้ประเมิน

แบบสังเกตการร่วมกิจกรรม และตอบคำถาม

11. บันทึกหลังการสอน

ผลการสอน.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค.....

.....

แนวทางแก้ไข.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บัน

(นางสาวปัทมา กลางกาญจน์)

ตำแหน่ง ครู คศ.1

ใบความรู้

ประกอบแผนการสอนที่ 3 เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในท้องถิ่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในท้องถิ่น

สาระสำคัญ

เขตดงลิงจัดเป็นเขตที่มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญมากมาย ชื่อเสียงของตลาดน้ำดงลิงและ อารามหลวงต่าง ๆ เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมานาน ในปัจจุบันตลาดน้ำดงลิงนับเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของเขตดงลิง เนื่องจากมีสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์หลายแห่ง ได้แก่

ตลาดน้ำดงลิง

ตลาดน้ำใจกลางเมืองหลวง ที่ยังคงวิถีชีวิตความเป็นธรรมชาติและชีวิตริมน้ำ ไร่ววดสายตาสวยงาม มีพ่อค้าแม่ค้านำสินค้า อาหารต่าง ๆ มาจำหน่ายรอบ โป๊ะแพสารพัดชนิด ทั้งกล้วยเดี่ยว กล้วย่าง ขนมหอย ฯลฯ รวมไปถึงสินค้าจากภูมิปัญญาชาวบ้านไว้ให้ซื้อหาถนอม เปิดบริการทุกวันเสาร์ – อาทิตย์ เวลา 8.00 – 17.00 น. ด้วยบรรยากาศที่หลากหลาย ทั้งการแสดงดนตรีไทยและการท่องเที่ยวทั่วคลอง

แหล่งจำหน่ายพันธุ์ไม้

ศูนย์จำหน่ายพันธุ์ไม้ที่จัดสร้างขึ้น เพื่อให้เกษตรกรได้นำพันธุ์ไม้ต่าง ๆ รวมไปถึงไม้ดอกไม้ประดับ ในราคาถูกตั้งแต่วันจันทร์ – อาทิตย์ อยู่ในบริเวณสวนอนุรักษณ์ไม้ผล โดยจัดสถานที่จอดรถเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ซื้อไว้ใกล้ ๆ

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเพื่อนำนักท่องเที่ยวไปสัมผัสบรรยากาศธรรมชาติ วิถีชีวิต ริมคลอง และชุมชน (ตามฤดูกาล) ทั้งสวนผลไม้ และแหล่งพันธุ์ไม้ เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทุกวันเสาร์ – อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 8.30 – 17.00 น. ใช้เวลา 2 ชั่วโมง/1 รอบ ราคา ผู้ใหญ่ 70 บาท เด็ก 40 บาท

ท่องเที่ยวทัวร์สวนทุเรียน ทุกปลายวันอาทิตย์ เวลา 13.30 – 16.30 น. นั่งเรือชมธรรมชาติไปขึ้นสวนทุเรียนบุรี และแวนชมสักการหลวงพ่อดัดปากน้ำภาษีเจริญ ราคา ผู้ใหญ่ 120 บาท เด็ก 60 บาท (รวมค่าบริการผ่านประตู)

สวนอนุรักษ์ไม้ผลดั่งชั้น

สวนสาธารณะแห่งแรกของกรุงเทพมหานคร ที่เป็นสวนผลไม้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่อยู่ใกล้กับตลาดน้ำดั่งชั้น และเป็นแหล่งอนุรักษ์ผลไม้ดั้งเดิมของเขตดั่งชั้นไว้ให้ชมรุ่นหลังได้รู้จัก

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2534 เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 36 พรรษา

เป็นหน่วยงานที่รวบรวมข้อมูลด้านมานุษยวิทยา และเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า วิจัย รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลอื่น ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศด้วยระบบคอมพิวเตอร์

วัดชัยพฤกษมาลา

เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดราชวรวิหารตั้งอยู่เลขที่ 2 หมู่ที่ 4 แขวงดั่งชั้น เดิมชื่อว่า “วัดชัยพฤกษ์” เป็นวัดโบราณมีมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

มีพระเจดีย์ สร้างในสมัยรัชกาลที่ 4 ความสูง 10 วา 2 ศอก วยโดยรอบ 14 วา ได้ทรงทำการบูรณปฏิสังขรณ์เมื่อ พ.ศ. 2478 โดยหม่อมเจ้าพิมพ์ ลดาวัลย์ เสร็จแล้วได้อัญเชิญพระบรมอัฐิ รัชกาลที่ 3 และอัฐิของเจ้านาย อีกหลายพระองค์ มาบรรจุแล้วในพระเจดีย์องค์นี้ด้วย

วัดจำปา

ตั้งอยู่ที่คลองบางระมาด เขตดลิ่งชัย เป็นวัดเก่าแก่ตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีศิลปกรรมเก่าแก่ และถาวรวัตถุที่ยังคงรักษาไว้จนปัจจุบัน เช่น ธรรมาสน์ ตู้พระไตรปิฎก วิหาร รวมถึงที่ดินที่ได้รับพระราชทานจากรัชกาลที่ 3 ซึ่งขณะนี้สร้างเป็นสวนปฏิบัติธรรม

วัดไก่อเตี้ย

วัดไก่อเตี้ย ตั้งอยู่เลขที่ 11 หมู่ที่ 2 แขวงดลิ่งชัน เขตดลิ่งชัน สร้างขึ้นปลายสมัยกรุงธนบุรี ราว พ.ศ. 2320 โดยเจ้าพระยารัตนพิพิธและเป็นวัดที่มีขบวนแห่พระบรมสารีริกธาตุ จากวัดนางชี เขตภาษีเจริญ มานับร้อยปี เรียกว่าประเพณีชักพระ

วัดรัษฎาฐาน

เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ตั้งอยู่เลขที่ 692 แขวงคลองชักพระ เขตดลิ่งชัน เดิมชื่อ “วัดเงิน” เป็นวัดเก่าสร้างมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และมีการบูรณะในสมัยรัชกาลที่ 1 โดยกรมสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีนาถ และได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์ โดยพระบรมกษัตริย์เรื่อยมาจนถึงรัชกาลที่ 4 ได้พระราชทานนาม “วัดรัษฎาฐาน” เป็นวัดเก่าแก่ที่มีถาวรวัตถุล้ำค่าที่สร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ รวมถึงพระแท่น ศิลาที่ประทับในการโปรยทานของ รัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 เมื่อครั้งเสด็จประพาสต้น

วัดอินทราวาส

ตั้งอยู่เลขที่ 6 คลองบางขุนพรหม หมู่ที่ 22 แขวงบางระมาด วัดอินทราวาส เดิมมีนามว่า “วัดอินสรเพชร” ประชาชนนิยมเรียกวัดนี้ว่า “วัดประดู่”

วัดสะพาน

ตั้งอยู่เลขที่ 38 คลองบางน้อย หมู่ที่ 7 แขวงบางพรหม เขตตลิ่งชัน สำหรับปูชนียวัตถุที่สำคัญของวัดคือ พระพุทธรูป 3 องค์ ที่รอดจากการถูกทหารพม่าทำลายได้แก่ หลวงพ่อโต หลวงพ่อกกลางและหลวงพ่อดำ

วัดสะพานเป็นวัดเก่าสร้างประมาณ พ.ศ. 2320 การสร้างแต่เดิมนั้นเป็นอาคารไม้เป็นส่วนใหญ่ เมื่อครั้งไทยรบกับพม่าถูกข้าศึกเข้ามาทำลายพระพุทธรูปไปหลายองค์ อาคารเสนาสนะเสียหายและได้รับการบูรณะปรับปรุงในระยะต่อมา

วัดเกาะ

ตั้งอยู่ เลขที่ 15 คลองบางน้อย หมู่ที่ 10 แขวงบางเชือกหนัง เขตตลิ่งชัน วัดเกาะสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2470 เป็นที่ราบมีคลองและลำกระโดงล้อมรอบ ภายในวัดมีอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ส่วนมากเป็นอาคารไม้ วิหารเป็นอาคารคอนกรีต ศาลาการเปรียญอาคารไม้ หอระฆังไม้ ศาลาท่าน้ำ สำหรับปูชนียวัตถุมีพระประธานในอุโบสถสร้างด้วยศิลาแลง

วัดตลิ่งชัน

ตั้งอยู่เลขที่ 300 ถนนชักพระ แขวงคลองชักพระ เขตตลิ่งชัน หน้าบันประดับด้วยถ้วยชามลายคราม บานประตูหน้าต่างมีลวดลายประดับมุกภาพพระเจ้าสิบชาติที่ฝาผนังภายในอุโบสถมีภาพเขียนพระพุทธรูปปางสมาธิ มีฐานกลีบบัวรองรับเรียงเป็นแถวทั้งสี่ด้าน

วัดตลิ่งชัน สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลายประมาณ พ.ศ. 2310 ไม่ปรากฏหลักฐานว่า ผู้ใดเป็นผู้สร้างขึ้น

ใบงานที่ 1

คำชี้แจง นักเรียนเขียนสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้ได้มากที่สุดภายในเวลา 3 นาที

ชื่อกลุ่ม.....

1.....	2.....
3.....	4.....
5.....	6.....
7.....	8.....
9.....	10.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2550

ผู้ประเมิน

☐ ครู☐ ผู้เรียนประเมินตนเอง☐ เพื่อนประเมิน

ลำดับ	ความร่วมมือ				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				ตั้งใจทำงาน				คะแนน รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	16
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
4	3	2	1

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพรวมแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
16 - 13	12 - 9	8 - 5	4 - 1

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินผลรวม ดังนี้

1. ได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (8 คะแนน) ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน
2. นำคะแนนมาเทียบในส่วนของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 2.1 ได้คะแนนช่วง 13 - 16 คะแนน คิดเป็น 2 คะแนน
 - 2.2 ได้คะแนนช่วง 8 - 12 คะแนน คิดเป็น 1 คะแนน
 - 2.3 ได้คะแนนต่ำกว่า 8 คะแนน คิดเป็น 0 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ มัลลเทศก์ท้องถิ่น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

เรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

เวลา 2 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่

วันที่.....

1.สาระสำคัญ

มัลลเทศก์เป็นผู้อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว มัลลเทศก์ต้องมีความรักและความห่วง
แทนทรัพยากรการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติอันสวยงามแปลกตา สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น
วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต การทำลายสิ่งเหล่านี้เท่ากับทำลายอาชีพ ไม่ว่าจะเป็น
กระทำด้วยตนเอง หรือปล่อยให้นักท่องเที่ยวกระทำ ในฐานะเจ้าของบ้าน เจ้าของทรัพย์สินของ
ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กล่าวมา มัลลเทศก์จะต้องคอยเอาใจใส่สอดส่องดูแลสถานที่ท่องเที่ยว
ไม่ให้ถูกทำลาย ไม่ชักชวนนักท่องเที่ยวกระทำการสิ่งที่ไม่ถูกต้อง สิ่งที่ยั้ดต่อศีลธรรมอันดีงามของ
ท้องถิ่น เมื่อเห็นสิ่งใดไม่ถูกต้อง ควรหาทางสกัดยั้งทันที หรือแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องช่วยกันแก้ปัญหา
ไม่ปล่อยให้นักท่องเที่ยวมาทำลายศิลปวัฒนธรรมอันดีงามให้สูญไป มัลลเทศก์ต้องมีความตระหนัก
ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งที่เกิดจากการกระทำของตนเองและผู้อื่น เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น
นอกจากนี้มัลลเทศก์ยังต้องกระทำให้ตนเป็นผู้นำในการปฏิบัติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม และยั้ดต้องคอยดูแล
ให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตนให้ถูกต้อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวจะช่วงส่งเสริมให้
ทรัพยากรการท่องเที่ยวสวยงามและมีคุณค่าสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปเยือน

2.มาตรฐานการเรียนรู้

สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 13, 14

3.คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ความอดทน
2. ความรับผิดชอบ
3. ความมุ่งมั่นในการทำงาน

4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. เข้าใจวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว
2. ลำดับวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ถูกต้อง

5.จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายความหมายของการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้
2. นักเรียนบอกสาเหตุที่ต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้
3. นักเรียนบอกวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมได้
4. นักเรียนสรุปถึงปัญหาและอุปสรรคของการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้
5. นักเรียนอธิบายถึงบุคคลที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้

6.สาระการเรียนรู้/ เนื้อหาสาระ

ความหมายและความสำคัญของการอนุรักษ์ สาเหตุที่ต้องมีการอนุรักษ์ วิธีการอนุรักษ์ มรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นที่มาของทรัพยากรการท่องเที่ยว บุคคลที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

7. การบูรณาการกับกลุ่มสาระเรียนรู้อื่น ๆ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

- ทักษะการพูด การฟัง และการเขียน

8. กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำสนอ

1. ครูร่วมสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ถูกทำลายมากมายจากมนุษย์ (พร้อมภาพทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย) และในฐานะที่นักเรียนเป็นเยาวชนรุ่นใหม่จะมีวิธีการใดที่จะทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวคงอยู่กับคนไทยตราบนานเท่านาน

ขั้นฝึกหัด

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม ส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาจับฉลากเลือกหัวข้อในการนำไปศึกษาจากใบความรู้

2.1 ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนค้นคว้าตามหัวข้อต่อไปนี้

- ความหมายและแนวทางของการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว
- สาเหตุที่ต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว
- วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

2.2 จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานเรื่องที่กลุ่มจับฉลากได้

2.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และร่วมแสดงความคิดเห็น

ขั้นสรุป (นำไปใช้)

3. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความหมาย ความสำคัญ วิธีการอนุรักษ์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและตอบคำถามจากใบงาน

9. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. ใบงาน
3. รูปภาพ

10. การวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องประเมิน

1. สังเกตความสนใจในระหว่างเรียน
2. สังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม
3. สังเกตการตอบคำถามและการซักถาม
4. สังเกตการแสดงความคิดเห็น

เครื่องมือที่ใช้ประเมิน

แบบสังเกตการร่วมกิจกรรม และตอบคำถาม

11. บันทึกหลังการสอน

ผลการสอน.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค.....

.....

แนวทางแก้ไข.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(นางสาวปัทมา กลางกาญจน์)

ตำแหน่ง ครู คศ.1

ใบความรู้

ประกอบแผนการสอนที่ 4 เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

สาระสำคัญ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวนับว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าอย่างหนึ่งและเป็นทรัพยากรของชาติที่จำเป็นจะต้องอนุรักษ์ไว้ ทั้งนี้เพราะสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งมักจะเสื่อมสภาพไปตามกาลเวลา เช่น โบราณสถาน หรือทิวทัศน์ต่าง ๆ ถ้าหากไม่ได้รับการบำรุงรักษาย่อมจะได้รับความเสียหายและจะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวหมดความสวยงาม ทั้งนี้เพราะนักท่องเที่ยวจะเป็น ผู้หนึ่งที่ทำลายความสวยงามของสิ่งเหล่านั้นอาจจะโดยเจตนาหรือไม่ก็ได้ เช่น การเหยียบย่ำ การทิ้งสิ่งปฏิกูลอันเป็นผลให้เกิดความสกปรก หรือการขีดเขียนข้อความต่าง ๆ ความดันไม้ โขดหิน หน้าผา ทำให้ความงามของสถานที่นั้นสูญเสียไป หรือการเข้าไปขุดค้นหาสมบัติหรือทรัพย์สินอันมีค่าที่ ฝังอยู่ในโบราณสถานอันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวถูกทำลายไป

การอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว มิได้หมายความว่า จะเก็บรักษาสิ่งดังกล่าวไว้ แต่การอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว หมายถึง การนำเอาสถานที่ท่องเที่ยวมาใช้อย่างถูกต้อง และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมวลชนมากที่สุดรวมทั้งพยายามที่จะรักษาหรือคงสภาพเดิมของสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้นไว้ให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้

ความหมายและแนวทางของการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว

การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง ขบวนการเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข และรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศาสนา ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และกิจกรรมต่าง ๆ ให้คงความงดงามและคงคุณค่าเป็นทรัพยากรของประเทศชาติสืบต่อไปพร้อมทั้งหาวิธีการให้ทรัพยากรเหล่านั้นดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังท้องถิ่นของตน

ประชาชนทุกคนจำเป็นต้องร่วมมือกันในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย เช่น ช่วยกันรักษาสภาพธรรมชาติให้คงความสมบูรณ์ หรือคงสภาพเดิมให้มากที่สุด ช่วยกันปลูกรักษาดันไม้ ไม้ดอก ไม้ประดับ เพื่อเพิ่มความงดงามของทัศนียภาพและให้เป็นมรดกของประเทศชาติสืบต่อไป ส่งเสริมและฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม รักษาศิลปหัตถกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของท้องถิ่น ซึ่งอาจจะกระทำได้โดยส่งเสริมการผลิตเป็นสินค้าในพื้นที่เมืองหรือของที่ระลึกเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวร่วมกันปรับปรุงและเสริมสร้างสิ่งสาธารณูปโภคในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวยังหมายถึงการละเว้นการกระทำหรือการประพฤติปฏิบัติบางอย่างต่อแหล่งท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น ละเว้นจากการทำลายป่าไม้ต้นน้ำลำธาร น้ำตก ชีตเขียนตามผนังถ้ำหรือโขดหิน หุบหรือทำลายหินงอกหินย้อยภายในถ้ำ หิ้งขะ ตลอดจนกระทำใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายสภาพธรรมชาติให้เสื่อมโทรม

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว นั้น ไม่เพียงแต่เป็นการรักษาสภาพแวดล้อมให้คงสภาพเดิม มีความงดงาม คงความเป็นสมบัติและวัฒนธรรมของประเทศชาติเท่านั้น ยังก่อให้เกิดผลทางด้านเศรษฐกิจของแต่ละท้องถิ่นด้วย เพราะทรัพยากรเหล่านั้นจะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเยือน ก่อให้เกิดการสร้างงานและสร้างงานและสร้างระบบเศรษฐกิจให้แก่ท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น บริการที่พักอาศัย ร้านอาหารเครื่องดื่ม การค้าขายสินค้าพื้นเมืองของที่ระลึก ตลอดจนบริการรถนำเที่ยว เป็นต้น

พื้นฐานสำคัญของการท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากคือ ทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นมรดกที่มีค่าของประเทศ โดยเฉพาะมรดกทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา หาดทราย น้ำตก ป่าไม้ สัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะภูมิประเทศที่สวยงาม ปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ได้ถูกใช้ไปในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประเทศโดยยังไม่มีแผนการจัดการที่ดี ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่เหลืออยู่มีสภาพเสื่อมโทรม จำเป็นจะต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้เพื่อประโยชน์ทางการท่องเที่ยวอันจะนำมาซึ่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ

คำว่า “อนุรักษ์” หมายถึง การรู้จักใช้อย่างฉลาด ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด นานที่สุด และให้สูญเสียทรัพยากรไปแต่ประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้ทั่วถึงกัน จากความหมายนี้จะได้นำแนวคิดหลักในการอนุรักษ์ 3 ประการ คือ

1. การใช้อย่างฉลาด
2. ใช้อย่างมีเหตุผล
3. การใช้ทรัพยากรอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด

แนวความคิดของการอนุรักษ์จะประสบผลสำเร็จได้จะต้องมีหลักในการปฏิบัติดังนี้ คือ

1. การใช้อย่างฉลาด คือ การใช้ทรัพยากรแต่ละชนิดจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลเสีย การขาดแคลน การหายาก หรือหาย

2. การประหยัด หมายถึง ทรัพยากรใดที่มีน้อยหรือหายากจะต้องพยายามรักษาไว้ให้นานที่สุด หรือใช้ทรัพยากรอย่างอื่นแทน

3. หาวิธีการฟื้นฟูทรัพยากรที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้น

4. ดูแลรักษาทรัพยากรที่หายากและมีน้อยให้อยู่ในสภาพที่จะใช้ไ้ยาวนาน และทำให้เพิ่มมากขึ้น เช่น สัตว์ป่า เป็นต้น

5. ทรัพยากรแต่ละชนิดมีความสัมพันธ์กัน การใช้ทรัพยากรอย่างหนึ่งจะต้องคำนึงถึงทรัพยากรอีกอย่างหนึ่งที่สัมพันธ์กัน เพราะอาจจะมีผลกระทบต่อกันหรือก่อให้เกิดปัญหาเกิดขึ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การทำลายป่าไม้ ทำให้เกิดอุทกภัย หรือสัตว์ป่าสูญพันธุ์ เป็นต้น

6. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีอิทธิพลต่อมนุษย์มาก นอกจากเพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์แล้ว การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติยังเป็นผลทางจิตใจด้วย เช่น การอนุรักษ์สภาพธรรมชาติให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น

สาเหตุที่ต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นที่นิยมแพร่หลายมากทั้งในหมู่ของประชาชนภายในประเทศและต่างประเทศทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้สถานที่นั้นดำรงคุณค่าได้ตลอดไปโดยไม่เสื่อมสลายไปก่อนเวลาอันควร เหตุผลที่จำเป็นต่อการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวนี้คือ

1. ความจำเป็นในการใช้สถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนเนื่องจากประชากรโลกมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี ทำให้มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงขึ้น มีเวลาว่างมากขึ้นจึงมีโอกาที่จะพักผ่อน และใช้เวลาว่างได้มากขึ้น การท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นวิธีการพักผ่อนนิยมทำกันเมื่อมีเวลาและฐานะทางเศรษฐกิจเอื้ออำนวย ดังนั้นสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งทางวัฒนธรรมและธรรมชาติจึงมีประชาชนเข้าไปใช้บริการมากขึ้น เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สถานที่นั้นถูกทำลาย หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ จำเป็นต้องการการอนุรักษ์เพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวนั้นคงอยู่ต่อไป

2. สถานที่ท่องเที่ยวเป็นแหล่งสร้างงานให้กับประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะการที่สถานที่ท่องเที่ยวมีผู้นิยมเข้าไปใช้บริการมากทำให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นมีงานทำ มีรายได้พิเศษเพิ่มขึ้น เช่น เป็นมัคคุเทศก์ เป็นผู้จัดหาพาหนะในการเดินทาง เป็นผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง

ให้บริการด้านที่พักแรมตลอดจนจำหน่ายอาหารเป็นต้น เป็นการเพิ่มรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

3. เป็นการประชาสัมพันธ์ประเทศ สถานที่ท่องเที่ยวที่แปลกและสวยงาม จะเป็นเครื่องดึงดูดใจนักท่องเที่ยวจากต่างแดนให้เข้ามาท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ซึ่งเท่ากับเป็นการประชาสัมพันธ์ประเทศให้เป็นที่รู้จักของประชาชนจากต่างแดนมากยิ่งขึ้น

4. สถานที่ท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญงอกงามทางด้านวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ตลอดจนทิวทัศน์ตามธรรมชาติที่สวยงาม สิ่งเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการดูแลรักษา หรือถูกทำลายไปเท่ากับทำให้วัฒนธรรมของชาติถูกทำลายไปด้วย

การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีลักษณะที่เด่น สวยงาม แปลกและมีคุณค่าในการที่จะเข้าไปท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือศึกษาหาความรู้ เช่น ป่าไม้ ภูเขา น้ำตก เกาะ ถ้ำ และชายทะเล เป็นต้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาตินี้ยังรวมถึงสภาพทางธรรมชาติบางแห่งที่มนุษย์ได้ดัดแปลงตกแต่ง หรือเสริมสร้างให้มีสภาพเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น เขื่อน และอ่างเก็บน้ำ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีหลักดังนี้คือ

1. การป้องกันการเสียหายหรือการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากสิ่งต่าง ๆ เช่น จากภัยธรรมชาติ เช่น ไฟป่า น้ำท่วม การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า หรือล่าสัตว์ การขีดเขียนข้อความหรือเครื่องหมายต่าง ๆ ตลอดจนการทิ้งขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ตามสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งการกระทำเหล่านี้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สถานที่ท่องเที่ยวและทำให้บรรยากาศของการท่องเที่ยวในบริเวณนั้นเปลี่ยนไปไม่เป็นที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวอีกต่อไป เช่น ถ้ำแม่น้ำลำคลองสกปรก การล่องเรือชมทิวทัศน์ตามแม่น้ำลำคลองซึ่งเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวก็จะไม่เป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวอีกต่อไป การอนุรักษ์จะทำได้โดยการออกกฎหมาย ลงโทษผู้กระทำความผิดในเรื่องนี้

2. การดูแลรักษาความสะอาด การรักษาความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยวเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพราะถึงแม้ว่าสถานที่นั้นจะแปลกประหลาด สวยงาม แต่ถ้าสกปรกหรือไม่สะอาดย่อมไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ถึงแม้ว่าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดจะเป็นหน้าที่ของเจ้าของสถานที่หรือเจ้าพนักงานประจำสถานที่ก็ตาม แต่นักท่องเที่ยวก็มีหน้าที่ที่จะต้องช่วยกันรักษาความสะอาดด้วยเช่นกัน

3. ไม่สร้างสิ่งก่อสร้างในสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดยไม่จำเป็น และถ้าจำเป็นจะต้องสร้างก็ควรจะคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ ไม่บดบังทิวทัศน์ที่สวยงามและก่อสร้างแต่เฉพาะเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างแท้จริง

4. นักท่องเที่ยวจะต้องให้ความร่วมมือ โดยการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่สถานที่ท่องเที่ยวนั้นกำหนดไว้ เช่น ห้ามล่าสัตว์หรือทำลายสภาพทางธรรมชาติ เมื่อทุกคนร่วมมือกันก็เท่ากับมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวให้คงความงามตามธรรมชาติไว้ได้

5. จัดเจ้าหน้าที่มัคคุเทศก์นำในการท่องเที่ยว และควบคุมดูแลให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของสถานที่นั้น ๆ เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้นเป็นอย่างดี และปฏิบัติหน้าที่ทั้งเป็นมัคคุเทศก์และดูแลความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวด้วย

6. จัดทำคู่มือเกี่ยวกับข้อปฏิบัติต่าง ๆ ในสถานที่ท่องเที่ยวนั้น เช่น ประกาศข้อควรปฏิบัติต่าง ๆ แนะนำสถานที่ที่น่าสนใจ ซึ่งจะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวนั้นดำรงความเป็นสถานที่ท่องเที่ยวไปได้นาน

7. ทั้งเจ้าของท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ควรจะมีความรู้สึกถึงคุณค่า ห่วงแหนสถานที่ท่องเที่ยวนั้น

การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมซึ่งมนุษย์สร้างขึ้น ทั้งโบราณสถาน สถานที่ทางประวัติศาสตร์ สถานที่ทางวัฒนธรรม พระราชวังและวัด สถานที่ท่องเที่ยวชนิดนี้จะเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา ตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และขณะเดียวกันมนุษย์ยังมีส่วนช่วยทำลาย ทำให้อายุการใช้งานของสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสั้นหรือเสื่อมสลายเร็วขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการอนุรักษ์สถานที่ดังกล่าวให้คงสภาพเดิมไว้ให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยมีวิธีการอนุรักษ์ดังนี้คือ

1. ออกกฎหมายควบคุมรักษาโบราณสถานวัตถุและศิลปวัตถุต่าง และกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น ประเทศไทยได้ประกาศพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ทั้งนี้เพราะได้มองเห็นความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมว่าเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก และต้องการจะอนุรักษ์สถานที่เหล่านั้นไว้เป็นมรดกของชาติสืบต่อไป

2. เพื่อป้องกันมิให้มีการลักลอบหรือทำลายสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การอนุรักษ์วิธีหนึ่งคือ การจัดเจ้าหน้าที่ดูแลรักษามิให้สถานที่นั้นถูกทำลาย ตลอดจนจัดส่งผู้เชี่ยวชาญไปทำการดูแลและบูรณะให้คงอยู่ในสภาพเดิม

3. การบูรณะและซ่อมแซมสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ให้นุชนรุ่นหลังได้ชื่นชม ศึกษาค้นคว้า แต่คงได้กล่าวมาแล้วว่าโบราณสถาน โบราณวัตถุเป็นสิ่งเสื่อมสลายไปได้ตามกาลเวลา ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องมีการบูรณะซ่อมแซมโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านโบราณคดี โดยเฉพาะและต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ทันสมัย เพื่อจะได้คงสภาพเดิมไว้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. จัดหางบประมาณหรือเงินทุนมาใช้จ่ายในการบูรณะซ่อมแซม ทั้งนี้เพราะการบูรณะซ่อมแซมสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะ โบราณสถาน และ โบราณ วัตถุ จะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่า บางครั้งอาจจะต้องขอความร่วมมือหรือความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพื่ออนุรักษ์หลักฐานและร่องรอยทางประวัติศาสตร์เอาไว้ เช่น ประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือในด้านนี้จากองค์การวิทยาศาสตร์ และ วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)

5. จัดหาสถานที่สำหรับเก็บรักษา โบราณวัตถุ และสิ่งที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและทางประวัติศาสตร์ให้อยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัยมิให้ถูกทำลาย หรือถูกโจรกรรม การนำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มารวมไว้ยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่งนอกจากจะเป็นการสะดวกในการดูแลรักษาแล้วยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าชมไปชมได้อีกด้วย

6. ให้การศึกษาและประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจต่าง ๆ เกี่ยวกับความจำเป็นด้านการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยทุกฝ่ายจะต้องให้ความร่วมมือ และมีจิตสำนึกในคุณค่าและหวงแหนทรัพยากรทางวัฒนธรรม รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ช่วยกันดูแลรักษามิให้ถูกทำลาย ตลอดจนบอกกล่าวถึงโทษของการทำลาย หรือทำความเสียหายแก่สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมว่า มีบทลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างไรบ้าง

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งได้เสื่อมสภาพและลดความสำคัญลงไป เช่น สถานที่นั้นถูกนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านอื่น ถูกทำลาย หรือสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป เช่น เกิดมลภาวะเป็นพิษตามแม่น้ำลำคลองหรือชายทะเล ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปยังสถานที่นั้นลดน้อยลง จึงจำเป็นที่จะต้องมีการอนุรักษ์และพัฒนาและสถานที่ท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้การอนุรักษ์นั้นได้ผลตลอดจนมีการออกกฎหมายต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการดังนี้คือ

1. ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ เช่น ไฟไหม้ป่า น้ำท่วม พายุ ซึ่งภัยธรรมชาติดังกล่าวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองธรรมชาติ ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถานที่ต่าง ๆ ทาง

ธรรมชาติ และวัฒนธรรม เช่น ไฟไหม้ป่า ทำให้ต้นไม้ถูกทำลาย ทิวทัศน์ที่สวยงามถูกทำลาย โบราณสถานบางแห่งจะถูกน้ำกัดเซาะทำลาย เป็นต้น

2. ผลกระทบจากการพัฒนาประเทศทางด้านต่าง ๆ อาจจะทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น การขยายพื้นที่ทางการเกษตรทำให้พื้นที่ป่าถูกบุกรุก การสร้างเขื่อนทำให้ทิวทัศน์ทางธรรมชาติบางแห่งถูกทำลายหรือเปลี่ยนสภาพไป การสร้างถนน หรือสร้างสิ่งก่อสร้างใกล้กับโบราณสถานก่อให้เกิดการทรุดหรือพังทลายได้

3. ความต้องการที่จะเป็นเจ้าของวัตถุโบราณ หรือศิลปะอันงามและมีค่า เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการลักลอบค้าขายและขุดค้นหาวัตถุมีค่าออกไปจำหน่ายโดยไม่คำนึงถึงผลเสียหายที่จะเกิดขึ้น

4. ขาดกำลังเจ้าหน้าที่ที่จะอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว คือ มีจำนวนไม่เพียงพอกับสถานที่ที่อนุรักษ์ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง ประกอบกับขาดความร่วมมือจากประชาชนนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ในด้านการอนุรักษ์ เช่น การรักษาความสะอาด หรือการช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงอยู่ในสภาพเดิม

5. ขาดเงินทุนหรืองบประมาณมาใช้ในการพัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่นการจ้างเจ้าหน้าที่ การจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานตามสถานที่ต่าง ๆ การบูรณปฏิสังขรณ์ การขาดเงินทุนทำให้การทำงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ได้ผลเท่าที่ควร

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

1. มัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยว จึงเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวมากที่สุด มัคคุเทศก์จึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

การให้คำแนะนำที่ถูกต้องในระหว่างการนำนักท่องเที่ยวออกท่องเที่ยวไปยังที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อห้าม ข้อควรปฏิบัติต่าง ๆ เช่น การปฏิบัติตัวเมื่อเข้าไปท่องเที่ยวยังเขตอุทยานแห่งชาติ หรือ สถานที่สำคัญทางศาสนา เป็นต้น และควรจะให้คำแนะนำเมื่อนักท่องเที่ยวปฏิบัติตนไม่เหมาะสม นอกจากนั้นมัคคุเทศก์ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ

2. เจ้าของท้องถิ่น

ผู้มีส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติ ที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่งคือ เจ้าของท้องถิ่น ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงจากทรัพยากรการท่องเที่ยวถ้าสามารถรักษาสถานที่แวดล้อมตามธรรมชาติให้อยู่ในสภาพที่สมดุลลงความสวยงาม จะทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวในท้องถิ่นนั้น ซึ่งเป็นผลดีแก่คนในท้องถิ่นนั้น

3. นักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวจะต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมและปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ และไม่กระทำการใด ๆ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้วย

4. นักลงทุน

การที่จะเข้าไปลงทุนเพื่อประกอบกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ใดนั้น นักลงทุนควรต้องคำนึงถึงผลเสียต่อสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติด้วย เพราะเมื่อสภาพสิ่งแวดล้อมถูกทำลายหรือสูญเสียความงามตามธรรมชาติจะมีผลให้นักท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงสถานที่ไปยังบริเวณอื่น และบางครั้งอาจก่อให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งกับคนในท้องถิ่นด้วย

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เมื่อใดที่ทรัพยากรเหล่านี้ถูกทำลาย การท่องเที่ยวย่อมถูกทำลายไปด้วยและเป็นผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศจึงเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่จะต้องช่วยกันป้องกันรักษาไว้ มิฉะนั้นจะเกิดผลเสียต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ

ใบงานที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวหมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

2. จงบอกสาเหตุที่ต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

3. จงบอกวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรม

.....

.....

.....

4. จงสรุปปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

5. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีใครบ้าง

.....

.....

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2550

ผู้ประเมิน

☐ ครู☐ ผู้เรียนประเมินตนเอง☐ เพื่อนประเมิน

ลำดับ	ความร่วมมือ				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				ตั้งใจทำงาน				คะแนน รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
4	3	2	1

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพรวมแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
16 - 13	12 - 9	8 - 5	4 - 1

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินผลรวม ดังนี้

1. ได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (8 คะแนน) ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน
2. นำคะแนนมาเทียบในส่วนของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 2.1 ได้คะแนนช่วง 13 - 16 คะแนน คิดเป็น 2 คะแนน
 - 2.2 ได้คะแนนช่วง 8 - 12 คะแนน คิดเป็น 1 คะแนน
 - 2.3 ได้คะแนนต่ำกว่า 8 คะแนน คิดเป็น 0 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ มัลลเทศก์ท้องถิ่น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

เรื่อง ประวัติความเป็นมา และวิธีการปฏิบัติงานของมัลลเทศก์

เวลา 2 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่

วันที่.....

1.สาระสำคัญ

มัลลเทศก์ท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความสำคัญในด้านการท่องเที่ยว เป็นบุคคลที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น มัลลเทศก์ที่มีความรู้ดีนั้นย่อมเกิดจากพื้นความรู้ที่มีอยู่เดิม รวมกับความรู้ที่แสวงหาเพิ่มเติมใหม่ ๆ อยู่เสมอ จากการสนใจสิ่งรอบตัว ช่างสังเกต รักการค้นคว้า เป็นนักอ่านและนักฟัง เป็นนักจดบันทึก รู้จักวิเคราะห์แยกแยะเหตุผลข้อเท็จจริง พยายามหาคำตอบหรือคำอธิบายสิ่งที่สงสัย ใคร่รู้อยู่เสมอ ดังนั้นบุคคลที่จะเป็นมัลลเทศก์ได้จะต้องมีความรู้พื้นฐานทั่ว ๆ ไป

2.มาตรฐานการเรียนรู้

สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 13, 14

3.คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ความอดทน
2. ความรับผิดชอบ
3. ความมุ่งมั่นในการทำงาน

4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของมัลลเทศก์
2. ลำดับวิธีการปฏิบัติงานของมัลลเทศก์ได้ถูกต้อง

5.จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายประวัติความเป็นมาของมัลลเทศก์ได้
2. นักเรียนสรุปถึงขั้นตอนหรือกระบวนการปฏิบัติงานของมัลลเทศก์ได้

6.สาระการเรียนรู้ / เนื้อหาสาระ

1. ประวัติความเป็นมาของมัลลเทศก์
2. วิธีการปฏิบัติงานของมัลลเทศก์

7. การบูรณาการกับกลุ่มสาระเรียนรู้อื่น ๆ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

- ทักษะการพูด การฟัง และการเขียน

8. กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำเสนอ

1. มัคคุเทศก์อาชีพร่วมสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับอาชีพของมัคคุเทศก์ และสิ่งที่ควรรู้เกี่ยวกับมัคคุเทศก์

ขั้นฝึกหัด

2. มัคคุเทศก์อาชีพเล่าประวัติความเป็นมาของมัคคุเทศก์ และวิธีการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์
 3. นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็น และบันทึกสิ่งที่ได้รับจากการซักถามและแสดงความคิดเห็น
 4. นักเรียนศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากใบความรู้
- ### ขั้นสรุป (นำไปใช้)
5. มัคคุเทศก์อาชีพและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาและการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้
 6. นักเรียนตอบคำถามจากใบงาน

9. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. มัคคุเทศก์อาชีพ
2. ใบงาน
3. ใบความรู้

10. การวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องประเมิน

1. สังเกตความตั้งใจ ความสนใจในการเรียน
2. สังเกตการซักถามและแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตการตอบคำถามปากเปล่า
4. ตรวจงานจากใบงาน

เครื่องมือที่ใช้ประเมิน

แบบสังเกตการร่วมกิจกรรม และตอบคำถาม

11. บันทึกหลังการสอน

ผลการสอน.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค.....

.....

แนวทางแก้ไข.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(นางสาวปัทมา กลางกาญจน์)

ตำแหน่ง ครู กศ.1

ใบความรู้

ประกอบแผนการสอนที่ 5 เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับมัคคุเทศก์

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมาย ประวัติความเป็นมา ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ มารยาท คุณลักษณะ จรรยาบรรณ และวิธีการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์

สาระสำคัญ

ความหมายของมัคคุเทศก์

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ไว้ว่า “มัคคุเทศก์ มาจาก มัคคุ (ทาง) อุทุเทศก (ผู้นำ, ผู้บอก) แปลว่า ผู้นำทาง ผู้ชี้ทาง ผู้นำเที่ยว ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Tourist Guide หรือนิยมเรียนย่อว่า Guide”

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ไว้ว่า “มัคคุเทศก์ หมายถึง ผู้ที่นำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่หรือบุคคล โดยได้รับค่าตอบแทน”

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2535 ได้แบ่งการเป็นมัคคุเทศก์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. มัคคุเทศก์ทั่วไป เป็นมัคคุเทศก์ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับงานทั่วไป ในการนำเที่ยวนักท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ ได้ทั่วราชอาณาจักรนั้น โดยการใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ
2. มัคคุเทศก์พิเศษ เป็นมัคคุเทศก์ซึ่งมีความรู้เฉพาะทางเป็นพิเศษ เช่น การให้ความรู้พิเศษในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี การนำเที่ยวป่า ฯลฯ

ประวัติความเป็นมาของมัคคุเทศก์

นักเดินทางไกล ๆ ในสมัยโบราณ แม้จะเดินทางเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินก็มักจะมีเหตุผลอื่นขึ้นมาแทนที่ไม่ใช่เป็นการท่องเที่ยว เช่น คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (Christopher Columbus) ซึ่งเป็นนักผจญภัยและชอบเดินทางท่องเที่ยวทางทะเล จึงได้ขอพระราชทานเรือและเงินทุนจากพระนางอิสซาเบลล่าแห่งสเปน เพื่อใช้ในการเดินทางออกค้นหาดินแดนใหม่ ๆ ให้แก่ประเทศสเปน มาร์โค โปโล (Marco Polo) เป็นนักผจญภัยและชอบเดินทางท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน เมื่อเดินทางจากเมืองเวนิสไปยังประเทศจีน ก็มีข้ออ้างว่าเพื่อทำแผนที่และสำรวจสภาพทางภูมิศาสตร์ การเดินทางทุกยุคทุกสมัยต้องมีผู้นำทาง หรือในสมัยนี้เรียกว่า มัคคุเทศก์ หรือสิ่งที่ทำหน้าที่มัคคุเทศก์ สิ่งที่ทำหน้าที่มัคคุเทศก์ก็สิ่งแรกก็คือดวงดาวในท้องฟ้า เมื่อมนุษย์คิดทำแผนที่ขึ้นได้และรู้จักสร้างเข็มทิศ นักเดินทางก็ใช้ดวงดาวแผนที่ และเข็มทิศเป็นมัคคุเทศก์ เมื่อการเดินทางมากขึ้น มีการบันทึกการเดินทางบรรยายสถานที่และภูมิประเทศ ระยะทาง ตลอดจนสภาพลมฟ้าอากาศ ในเส้นทางที่ใช้เดินทางสิ่งเหล่านี้ก็เรียกว่ามัคคุเทศก์ จึงกล่าวได้ว่าประวัติการเดินทางของคน ไม่ว่าเหตุจูงใจจะเป็นเช่นใด วัตถุประสงค์ของและเอกสารทำหน้าที่รับใช้นักเดินทางในฐานะมัคคุเทศก์มาก่อนเมื่อคนรู้โลกทางภูมิศาสตร์ดีขึ้น การเดินทางเพื่อศึกษาสภาพทางภูมิศาสตร์ก็น้อยลง แต่อย่างไรก็ตามคนยังต้องการการเดินทางอยู่เสมอ เหตุจูงใจในการเดินทางจึงเปลี่ยนไป คือแทนที่จะเดินทางเพื่อค้นหาสภาพภูมิศาสตร์ กลายเป็นการเดินทางเพื่อการศึกษาในด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และสิ่งที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของคน วัตถุประสงค์ของที่ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์จึงน้อยลง การเดินทางเพื่อการศึกษาจึงต้องอาศัยคนเป็นมัคคุเทศก์

อาชีพมัคคุเทศก์เริ่มขึ้นเมื่อมีการนำเที่ยวเป็นกลุ่มของบริษัทท่องเที่ยวต่าง ๆ ในทวีปยุโรป มีการนำเที่ยวเป็นกลุ่มตั้งแต่ประมาณกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 เมื่อบริษัทโทมัสคูก (Tomas Cook) ได้จัดทำเที่ยวโดยทางรถไฟในประเทศอังกฤษ และต่อมาได้ขยายไปในที่อื่น ๆ การนำเที่ยวให้แก่คนเป็นจำนวนมากเช่นนี้ จำเป็นต้องมีมัคคุเทศก์คอยดูแลอำนวยความสะดวกให้ นอกจากนี้ตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่มีนักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมเสมอ ๆ ก็มักจะจัดหาคนที่มีความรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้น ๆ ไว้คอยอธิบายให้แก่นักท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน

สำหรับประเทศไทยนั้น อาชีพมัคคุเทศก์เริ่มแพร่หลายมากขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็มีชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมากขึ้น ทั้งในรูปของนักท่องเที่ยว นักธุรกิจ และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการทหาร จึงมีความจำเป็นต้องใช้มัคคุเทศก์ที่สามารถพูดภาษาต่างประเทศได้ เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศโดยเฉพาะในระยะเวลาว่างสงครามเวียดนาม มีชาวอเมริกันทั้งพลเรือน และทหารจำนวนมากเข้ามาในประเทศไทย ทั้งที่มาประจำการและที่มาพักผ่อนจากการรบ รวมทั้งชาวต่างประเทศที่ประจำอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์การต่างประเทศที่ตั้งอยู่ใน

ประเทศไทยสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลดีต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ยิ่งบริษัทนำเที่ยวเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากและขยายตัวมากขึ้นตามลำดับ ทั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ที่มีทหารและพลเรือนชาวต่างประเทศประจำอยู่และสัญจรไปมา นอกจากนี้สงครามเวียดนาม ยังมีผลให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักของชาวโลกมากขึ้น ถึงแม้สงครามเวียดนามจะสิ้นสุดลงแล้วก็ตาม นักท่องเที่ยวทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก จากส่วนต่าง ๆ ของโลก ทั้งชาวยุโรป อเมริกัน ลาตินอเมริกัน ออสเตรเลีย รวมทั้งชาวเอเชีย เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมากขึ้น ทำให้เกิดความต้องการมัคคุเทศก์ที่รู้ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ นอกจากภาษาอังกฤษ

ในระยะเริ่มแรกที่มีอาชีพมัคคุเทศก์ในประเทศไทยนั้น สถานภาพของอาชีพมัคคุเทศก์ยังไม่เป็นที่รับรอง เพราะบุคลากรที่ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ไม่จำเป็นต้องมีความรู้สูง แต่มีความรู้ภาษาอังกฤษพอพูดสื่อสารได้ก็อาจเป็นมัคคุเทศก์ได้ จนกระทั่ง พ.ศ. 2502 รัฐบาลในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ประกาศตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือ (อ.ส.ท.) ในปัจจุบันคือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ท.ท.ท.) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ จึงทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว

ในปัจจุบันนี้รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 โดยกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ทุกคน จะต้องมิใช่ใบอนุญาตการเป็นมัคคุเทศก์ นั่นคือมัคคุเทศก์ทุกคนต้องผ่านการอบรมมัคคุเทศก์ ตามหลักสูตรที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยรับรอง และมัคคุเทศก์ทุกคนต้องมีใบอนุญาตการเป็นมัคคุเทศก์ติดไว้กับตนเองเสมอ ซึ่งสามารถแสดงได้ตลอดเวลาที่ปฏิบัติงานเมื่อถูกตรวจสอบ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มัคคุเทศก์ที่ไม่ได้ผ่านการอบรมเกิดความไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน ข้อกำหนดต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลให้มีการส่งเสริมสถานภาพของมัคคุเทศก์ให้สูงขึ้นกว่าเดิม ในปัจจุบันกล่าวได้ว่าอาชีพมัคคุเทศก์เป็นอาชีพที่มีรายได้ดี แต่ผู้ที่เข้ามาประกอบอาชีพมัคคุเทศก์จะต้องมีคุณสมบัติและความสามารถสูงพอสมควรด้วย นอกจากนี้ อาชีพมัคคุเทศก์ยังเป็นอาชีพสงวนสำหรับคนไทยอาชีพหนึ่งใน 39 อาชีพ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 และตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521

มัคคุเทศก์เป็นผู้มีความสำคัญในด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ไม่น้อยกว่าบุคลากรอื่น ๆ เนื่องจากเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนคอยชี้แนะ อธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งตามธรรมเนียมค่านักท่องเที่ยวเป็นคนแปลกหน้าในท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวไม่คุ้นเคยกับสถานที่และบุคคลในท้องถิ่น ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ มัคคุเทศก์จึงเป็น

บุคคลสำคัญที่มีบทบาทใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยว ในการชักนำชี้แนะนักท่องเที่ยวให้ประพฤติดังที่เป็นคุณ ละเว้นสิ่งที่เป็นโทษ เพราะนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างถิ่นและต่างประเทศ ย่อมไม่เข้าใจข้อห้าม ข้อนิยม ของการประพฤติดิถีปฏิบัติของบุคคลในท้องถิ่นนั้น ๆ มัคคุเทศก์จึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนั้นถ้านักท่องเที่ยวไปชมสถานที่ท่องเที่ยวตามลำพัง โดยไม่มีมัคคุเทศก์คอยช่วยเหลือ ย่อมเกิดความยากลำบาก หรือได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวไม่คุ้มกับเวลาและเงินที่เสียไป ฉะนั้นนักท่องเที่ยวจึงต้องการให้มัคคุเทศก์เป็นผู้นำทาง ยังเป็นการเดินทางต่างถิ่นมากเท่าใด ความจำเป็นในความต้องการมัคคุเทศก์ก็จะยิ่งมากขึ้นเท่านั้น จึงนับได้ว่ามัคคุเทศก์เป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่งในการท่องเที่ยว เป็นผู้ให้ความรู้ ความอบอุ่น ความสบายใจ ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และเป็นผู้มีความรู้อย่างดีในแหล่งท่องเที่ยวที่มัคคุเทศก์นำเที่ยว

ความสำคัญของมัคคุเทศก์มีดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญของมัคคุเทศก์ที่มีต่อนักท่องเที่ยว

- 1.1 มัคคุเทศก์ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวได้ทั่วถึง ไม่ละเลยสิ่งสำคัญ ๆ
- 1.2 นักท่องเที่ยวสามารถเข้าใจเรื่องราว ความเป็นมา ประวัติศาสตร์และพงศาวดารของแหล่งท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวไปได้ถูกต้องมากกว่า เมื่อมีมัคคุเทศก์นำเที่ยว
- 1.3 นักท่องเที่ยวสามารถคำนวณระยะเวลาที่จะใช้ในการท่องเที่ยวได้แน่นอนกว่าการท่องเที่ยวโดยไม่มีมัคคุเทศก์
- 1.4 นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย และท่องเที่ยวด้วยความปลอดภัยมากกว่าเมื่อมีมัคคุเทศก์นำเที่ยว
- 1.5 นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความสนุกสนาน และความเพลิดเพลินในการท่องเที่ยวมากกว่า เมื่อมีมัคคุเทศก์นำเที่ยว
- 1.6 นักท่องเที่ยวสามารถประหยัดเวลาในการหารายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ
- 1.7 นักท่องเที่ยวไม่ต้องเผชิญปัญหาต่าง ๆ เพราะมีมัคคุเทศก์ช่วยให้คำแนะนำ และปรึกษา เช่น การสื่อสารทำความเข้าใจกับหน่วยงานต่าง ๆ และบุคลากรในท้องถิ่น (สุภาพร มากแจ้ง 2534 : 53-54)

2. ความสำคัญของมัคคุเทศก์ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว (ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ 2535 : 26)

มัคคุเทศก์เป็นผู้ใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์มีความคิด เจตคติอย่างไรนักท่องเที่ยวก็นับเอาความคิดต่าง ๆ เหล่านั้นไปเป็นภาพของตัวแทนบุคคลในชุมชนนั้น ในช่วงเวลาอันสั้นบุคคลที่นักท่องเที่ยวพบและติดต่อกันมากที่สุดคือมัคคุเทศก์ รายละเอียด ข้อมูลหรือการแสดงออกของมัคคุเทศก์จึงเปรียบเสมือนภาพสะท้อนของบุคคลและชุมชนนั้น ดังนั้นมัคคุเทศก์จึงมีความสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยวดังนี้

2.1 มัคคุเทศก์เป็นผู้อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ต้องมีความรักและความห่วงใยทรัพยากรการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติอันสวยงามแปลกตา สิ่งทีมนุชย์สร้างขึ้น วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต การทำลายสิ่งเหล่านี้เท่ากับทำลายอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นกระทำด้วยตนเอง หรือปล่อยให้นักท่องเที่ยวกระทำ ในฐานะเจ้าของบ้าน เจ้าของทรัพย์สินของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้ว มัคคุเทศก์จะต้องเอาใจใส่สอดส่องดูแลสถานที่ท่องเที่ยวอันเป็นสิ่งที่ให้คนมีอาชีพมีงานทำ ไม่ให้ถูกทำลาย ไม่ชักชวนนักท่องเที่ยวกระทำการสิ่งผิดกฎหมาย สิ่งขัดต่อศีลธรรมอันดีงามของท้องถิ่นนั้น ๆ เมื่อเห็นสิ่งใดไม่ถูกต้อง ควรหาสภักดยับยั้งทันทีหรือแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องช่วยกันแก้ปัญหา ไม่ปล่อยให้นักท่องเที่ยวมาทำลายศิลปวัฒนธรรมอันดีงามให้สูญไป มัคคุเทศก์ต้องตระหนักตลอดเวลาว่าเมื่อใดก็ตามที่ต้องสูญเสียเอกลักษณ์วัฒนธรรมอันเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวแล้ว เราจะต้องสูญเสียเอกราชทางวัฒนธรรม และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จะต้องประสบกับความหายนะ นักท่องเที่ยวจะไม่ต้องกลับมาเที่ยวประเทศไทยอีกต่อไป ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่ามัคคุเทศก์เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ไม่มีบุคคลกลุ่มใดที่จะทำหน้าที่ได้ดีเท่ากับมัคคุเทศก์ เพราะเป็นผู้ใกล้ชิด และอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยว

มัคคุเทศก์ต้องมีความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งที่เกิดจากการกระทำของตนเองและผู้อื่น เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น นอกจากนี้มัคคุเทศก์ยังต้องกระทำตนเป็นผู้นำในการปฏิบัติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม และยังคงคอยดูแลให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามให้ถูกต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวจะช่วยส่งเสริมให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวสวยงามและมีคุณค่าสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปเยือน

2.2 มัคคุเทศก์เป็นผู้สร้างภาพพจน์ของแหล่งท่องเที่ยว การสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่ นักท่องเที่ยวทำได้โดยการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง มีความเข้าใจ และปรารถนาดีต่อนักท่องเที่ยวให้คำแนะนำในการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม หากพบเห็นสิ่งใดไม่ถูกต้องก็มีวิธีการแก้ปัญหา ตักเตือนนักท่องเที่ยวอย่างนุ่มนวล เป็นตัวอย่างของคนไทยที่ดี มีศักดิ์ศรี มีน้ำใจ ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ

หน้าที่และความรับผิดชอบของมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์มีหน้าที่คอยอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวและต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเริ่มตั้งแต่การรับนักท่องเที่ยวจากโรงแรมหรือจุดนัดพบ ไปตามรายการนำเที่ยวที่ระบุไว้จนกระทั่งถึงการส่งนักท่องเที่ยวกลับโรงแรมหรือจุดสุดท้ายของรายการนำเที่ยวนั้น ๆ สำหรับหน้าที่และความรับผิดชอบของมัคคุเทศก์มีดังต่อไปนี้

1. ให้ความสะดวกในด้านการเดินทาง ที่พัก สัมภาระของนักท่องเที่ยว โดยเริ่มตั้งแต่รับงานรับรายชื่อนักท่องเที่ยวในความรับผิดชอบจากบริษัทแล้วเดินทางไปรับนักท่องเที่ยวที่สนามบิน

โรงแรม หรือจุดนัดพบ คุณจะเป็นการระแวงเรื่องกระเป๋า หีบห่อ พานักท่องเที่ยวไปพัก ที่โรงแรม ช่วยเจ้าหน้าที่ของ โรงแรมจัดที่พักของนักท่องเที่ยวให้เรียบร้อย

2. แนะนำแหล่งท่องเที่ยวและระเบียบปฏิบัติในการเข้าชม โดยทบทวนรายการนำเที่ยว ประจำวันหรือวันรุ่งขึ้นกับนักท่องเที่ยวว่าจะไปที่ใดบ้าง รายละเอียดเป็นอย่างไร เช่น รถออกเวลาใด ที่ไหน ควรแต่งกายอย่างไร

3. นำชมสถานที่ท่องเที่ยวตามรายการต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในรายการนำเที่ยวอย่างเคร่งครัด ถ้าหากมีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถเข้าชมสถานที่แห่งใดหรือต้องเปลี่ยนแปลงเวลาในการเข้าชมหรือเปลี่ยนแปลงเส้นทาง ต้องอธิบายเหตุผลตามความจำเป็นให้นักท่องเที่ยวทราบ และพยายามรักษาเวลาให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในรายการนำเที่ยว ควรให้เวลาแก่นักท่องเที่ยวเพื่อการถ่ายภาพถ้าสถานที่นั้น อนุญาตให้ถ่ายภาพได้

4. อธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ที่นำชม ตลอดจนความรู้ต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวควรทราบ เช่น ความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ความเป็นอยู่ ของผู้คน เป็นต้น โดย มัคคุเทศก์ควรทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวก่อนว่า นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ของกลุ่มที่จะพาเที่ยวมี พื้นความรู้ ความสนใจและความต้องการเช่นใด เพื่อจะไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมกับ นักท่องเที่ยวกลุ่มนั้น

5. แนะนำสถานที่ที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร ร้านเครื่องสำอาง ร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง ที่ทำการไปรษณีย์ ฯลฯ

6. แนะนำการปฏิบัติตนในสังคมไทย เช่น การทักทาย มารยาทในการรับประทานอาหาร แบบขันโตก การเข้าชมภายในพระอุโบสถ การเดิน การนั่งในบางสถานที่ การขึ้นบ้าน คนไทย ซึ่ง ต้องถอดรองเท้า ฯลฯ

7. ตอบข้อซักถามของนักท่องเที่ยว โดยเปิดโอกาสให้ท่องเที่ยวที่มีปัญหา ข้อเสนอเกี่ยวกับ สถานที่ที่นำชม ซักถามความรู้เพิ่มเติม ถ้าหากมัคคุเทศก์ไม่ทราบคำตอบปัญหาใด ไม่ควรเดา แต่ควร รับที่จะไปศึกษาค้นคว้าหาคำตอบให้ในภายหลัง

8. คุณให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์จะต้องช่วยเหลือเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิด ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น แนะนำสถานที่ ย่าน ซอย ว่าที่ใดเวลาใดที่ปลอดภัย การเก็บ รักษาสิ่งของมีค่า เป็นต้น

9. ช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักท่องเที่ยวและปัญหาอื่น ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ในระหว่าง การเดินทาง เช่น นักท่องเที่ยวเกิดเจ็บป่วยกะทันหัน การนำสิ่งของออกนอกประเทศ การแลกเปลี่ยน เงินตรา ฯลฯ มัคคุเทศก์จะต้องช่วยเหลือในการแก้ปัญหา หรือให้คำแนะนำที่ถูกต้อง และเหมาะสมแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกรับรองใจ สบายใจ ศรัทธา และไว้วางใจในตัว มัคคุเทศก์

10. ให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวในการซื้อของ โดยพยายามรักษาผลประโยชน์ของนักท่องเที่ยวให้มากที่สุด มัคคุเทศก์ควรทราบว่า ร้านขายสินค้าพื้นเมืองหรือของที่ระลึกต่าง ๆ ร้านไหนมีอะไรดี และราคายุติธรรม ในกรณีที่เกิดปัญหาในการซื้อของเนื่องจากทางร้านเอาเปรียบ มัคคุเทศก์จะต้องช่วยเจรจาให้ตกลงกันได้โดยยุติธรรม ถ้าทางร้านเอาเปรียบหรือโกงนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์จะต้องช่วยนักท่องเที่ยว โดยไม่เห็นแก่เงินรางวัล (tip) หรือค่าน้ำ (Commission) ที่ได้รับจากร้านค้านั้น เพราะจะทำให้เกิดความเสียหายมากในภายหลัง

มัคคุเทศก์ที่ดีควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ดี ได้แก่ ความรู้เฉพาะเกี่ยวกับสถานที่นำชม โดยจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้น ๆ อย่างละเอียดและถูกต้อง ทั้งในด้านของประวัติศาสตร์ความเป็นมาและสภาพในปัจจุบัน โดยสามารถบอกรายละเอียดต่าง ๆ เท่าที่จำเป็น หรือตอบคำถามของนักท่องเที่ยวได้ และมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับท้องถิ่นทั้งในด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ เพื่อสามารถอธิบายให้นักท่องเที่ยวฟังได้ขณะเดินทาง หรือสอดแทรกคำอธิบายขณะชมสถานที่ต่าง ๆ ตามปกตินักท่องเที่ยวย่อมอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่แปลกไปจากสิ่งที่เคยพบในบ้านเมืองของตน ฉะนั้นถ้ามัคคุเทศก์มีความรู้ความสามารถอธิบายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจได้ ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์และเกิดความพอใจ

การจะมีความรู้ดีหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ คือ

1.1 ความสนใจใฝ่รู้ เนื่องจากความรู้ไม่มีสิ้นสุด จะต้องค้นคว้าแสวงหาอยู่เสมอโดยไม่จำกัดเฉพาะความรู้เกี่ยวกับสถานที่นำชมเท่านั้น แต่ควรมีความรู้รอบรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก การสนใจข่าวสารความเป็นไปต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้มัคคุเทศก์เลือกใช้ให้เกิดประโยชน์ในโอกาสต่าง ๆ

1.2 พื้นเพเดิม ถ้ามัคคุเทศก์เป็นคนในท้องถิ่นย่อมเป็นข้อได้เปรียบในการที่จะแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมา รู้จักสภาพของสถานที่ท่องเที่ยว ในท้องถิ่นของตนได้ดีกว่าคนอื่น เช่น มัคคุเทศก์ ทวีร์ป่าที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่นั้น ย่อมรู้สภาพเส้นทาง จุดควรนำชม จุดที่เป็นอันตรายที่ต้องระมัดระวัง ได้ดีกว่าคนนอกพื้นที่

1.3 ช่วงสังเกต การสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเราจะเป็นประโยชน์ในการที่มัคคุเทศก์ก็จะนำสิ่งนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้ เช่น สังเกตเห็นต้นไม้ ที่ออกดอกสวยงามในบางจุด ก็จะสามารถบอกนักท่องเที่ยวให้เตรียมตัวดูล่วงหน้าได้

2. ความสามารถในการเรื่องของภาษา ซึ่งจะสื่อในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ที่ดีจะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอย่างคล่องแคล่ว ไม่มีปัญหาการพูดติดอ่าง พูดไม่ชัดหรือพูดเสียงเบา มีลักษณะช่วงพูด พอสมควร นอกจากนี้ควรมีความรู้และทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศอย่างแตกฉานทั้งการพูดและการฟัง ซึ่งจะช่วยให้มัคคุเทศก์สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยว ทั้งในเรื่องความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และอื่น ๆ รวมทั้งรับทราบคำถามและความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย

3. การศึกษาและเชี่ยวชาญ นักท่องเที่ยวต้องการมัคคุเทศก์ที่เฉลียวฉลาด มีความรู้รอบในเรื่องข้อมูล รายละเอียดต่าง ๆ พุดจาดี รวมทั้งธรรมเนียมและกิริยาทำทางดี ที่สำคัญคือ มัคคุเทศก์ต้องไม่ใช้อำนาจกับนักท่องเที่ยวและไม่ควรทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกเบื่อ

4. ประสบการณ์และอายุ สำหรับมัคคุเทศก์แล้ว จะให้ความสำคัญกับความสามารถมากกว่าอายุ ส่วนประสบการณ์ที่มีความสำคัญคือด้านการท่องเที่ยวและควรมีประสบการณ์ด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย

5. ทักษะในการปฐมพยาบาล มัคคุเทศก์ควรมีความรู้ในเรื่องการปฐมพยาบาลและเครื่องมือเวชภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับเดินทาง เช่น การใช้เครื่องช่วยหายใจ เครื่องชูชีพ การใช้ยาประจำบ้าน เป็นต้น เพื่อให้ นักท่องเที่ยวรู้สึกปลอดภัยและมีความมั่นใจในระหว่างการเดินทาง

6. มีความสามารถในการจัดเวลาในการนำเที่ยวแต่ละรายการ ได้เหมาะสมมัคคุเทศก์ต้องเป็นผู้มองการณ์ไกล สามารถวางแผนกำหนดการล่วงหน้า และควบคุมกำหนดการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นได้ มัคคุเทศก์ที่ดีต้องมีการเตรียมพร้อม คำนวณ และมีการบันทึกอยู่เป็นประจำ มีข้อมูลเพื่อกำหนดการเดินทางไปอย่างชัดเจน สมบูรณ์ถูกต้อง

7. มีบุคลิกดี

การมีบุคลิกดี นับเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่งของมัคคุเทศก์ ซึ่งผู้ที่จะเป็นมัคคุเทศก์ที่ดีนั้นควรมีรูปร่างหน้าตาชวนมอง ไม่พิกลพิการหรือผิดปกติธรรมดา นอกจากนี้ยังควรแต่งกายให้เหมาะสมเพื่อเสริมบุคลิกภาพให้เด่นชัด

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2537 : 42-44) ได้กล่าวถึงบทบาทของมัคคุเทศก์ตามความสำคัญต่อนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. ความสำคัญต่อนักท่องเที่ยว

บทบาทของมัคคุเทศก์เป็นทั้งครู นักจิตวิทยา นักแสดงและนักการทูต อยู่ในคน ๆ เดียวกัน ผู้ที่จะเป็นมัคคุเทศก์ที่ดีได้จะต้องสวมบทบาทของบุคคล เหล่านี้ในวาระและโอกาสต่าง ๆ

1.1 บทบาทครู นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เมื่อเดินทางไปยังต่างแดน ไม่ว่าจะเป็นในหรือนอกประเทศ ย่อมมีความต้องการอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่นั่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศและอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ของมัคคุเทศก์ที่จะต้องตอบนักท่องเที่ยวให้กระจ่างชัดในระดับหนึ่ง มัคคุเทศก์ทั่วไปอาจจะไม่ต้องมีความรู้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดสิ่งหนึ่ง (เว้นแต่จะเป็นมัคคุเทศก์ชำนาญการพิเศษเฉพาะเรื่อง) แต่ควรจะมีความรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชนของตน เช่น จำนวนประชากร ประวัติของชุมชน สถานที่ควรชม พืชพันธุ์ธัญญาหาร สัตว์ในท้องถิ่น เทศกาลงานตรุษสำคัญ

1.2 บทบาทนักจิตวิทยา อาชีพมัคคุเทศก์เป็นอาชีพการให้บริการด้วยการสร้างความประทับใจ มัคคุเทศก์ที่จะประสบความสำเร็จได้ จะต้องรู้จักจิตวิทยาของนักท่องเที่ยว เรียนรู้ที่จะปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ รู้ว่าเมื่อใดควรปฏิบัติอย่างไร มีวิธีการจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ และทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มในทางปฏิบัติ อาจเป็นการขากที่มัคคุเทศก์จะสามารถทำตัวให้เป็นทีพอใจแก่นักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย ทุกกลุ่มได้ เพราะนักท่องเที่ยวมีความหลากหลาย มีพื้นเพที่มาจากหลากหลาย ทักษะที่แตกต่างกัน สิ่งที่มีมัคคุเทศก์จะต้องใช้หลักวิทยาพิจารณาก็คือ การเรียนรู้ถึงธรรมชาติ และความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละชาติแต่ละภาษา และหากกลยุทธ์ปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านั้นให้สอดคล้องกับความต้องการที่ต่างกันไปในบทบาทของนักจิตวิทยานั้นนับว่ามีความสำคัญมาก เพราะบางครั้งอาจช่วยทำให้เรื่องร้ายกลายเป็นดีได้ และยังคงต้องช่วยให้นักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์อันดีกับมัคคุเทศก์และมีความอบอุ่นใจในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว

1.3 บทบาทนักแสดง การเดินทางที่มีระยะทางไกล บางครั้งต้องใช้เวลานานทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย หากมัคคุเทศก์มีความสามารถในการจัดรายการสนทนาการสร้างแรงบันดาลใจให้นักท่องเที่ยวก็อาจทำให้นักท่องเที่ยวคลายความเบื่อหน่ายกังวลในการเดินทางซึ่งมัคคุเทศก์จะต้องใช้บทบาทของการเป็นนักแสดง เช่น นักท่องเที่ยว นักเดิน การนำเกม การเล่าเรื่อง ขบขัน การจัดเล่นรอบกองไฟ ฯลฯ ประโยชน์ของการสนทนาการจัดให้แก่ นักท่องเที่ยวนี้ นอกจากจะช่วยสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ นักท่องเที่ยวแล้วยังจะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกันดีขึ้น มัคคุเทศก์ที่จะมีคุณสมบัติเช่นนี้ นอกจากจะต้องได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วยังจำเป็นต้องอาศัยความสามารถส่วนบุคคลประกอบด้วยจึงจะประสบความสำเร็จ

1.4 บทบาทนักการทูต ในฐานะตัวแทนของประเทศหรือของท้องถิ่น มัคคุเทศก์ต้องรู้ว่า ควรอธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศของตนให้นักท่องเที่ยวฟังอย่างไร จึงจะให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกที่ดี และมัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสม ต้องแสดงความเป็นไทยให้ประจักษ์แก่นักท่องเที่ยว ทั้งในด้านกิริยา มารยาท การวางตน คำนิยาม การดำรงชีวิตตามวัฒนธรรมและสังคมไทย เช่น ความอ่อนโยน ความมีน้ำใจ ตลอดจนสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชนชาติ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ชาติ เชิดชูความเป็นชาติอารยะที่ทัดเทียมกับชาติอื่น ๆ หลีกเลี่ยงการประพฤติดูปฏิบัติที่จะนำมา

ซึ่งความเลื่อมเยื่อต่อประเทศชาติ เปรียบเสมือนการทำหน้าที่เป็นชุดวัฒนธรรมหรือชุดสันติภาพนั่นเอง

2. ความสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยว

มัคคุเทศก์เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์เป็นอย่างไร นักท่องเที่ยวก็จะซึมซับเอาลักษณะเช่นนั้นไปเป็นภาพของตัวแทนของคนในชุมชนนั้น ในช่วงเวลาอันสั้น บุคคลที่นักท่องเที่ยวพบ ติดต่อกันมากที่สุดคือมัคคุเทศก์ ข้อมูล ภาพพจน์ที่ได้รับอาจถูกหรือผิด ดีหรือเลว นักท่องเที่ยวไม่มีโอกาสจะตรวจสอบสิ่งที่มัคคุเทศก์เล่า อธิบายหรือแสดงออกจึงเปรียบเสมือนภาพสะท้อนของคนและชุมชนนั้น ในประเด็นนี้จะกล่าวถึงบทบาทของมัคคุเทศก์ในสองบทบาทด้วยกันคือ

2.1 บทบาทนักพูด โดยการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง มีความจริงใจและปรารถนาดีต่อนักท่องเที่ยวให้คำแนะนำในการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม หากพบเห็นสิ่งใดไม่ถูกต้อง ก็มีวิธีการแก้ปัญหา ตักเตือนนักท่องเที่ยวอย่างนุ่มนวล เป็นตัวอย่างของคนไทยที่ดี มีศักดิ์ศรี มีน้ำใจ ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ

2.2 บทบาทนักอนุรักษ์ มัคคุเทศก์จะต้องให้ความเคารพต่อทรัพยากรท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติอันสวยงามแปลกตา สิ่งที่มีมนุษย์สร้าง วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ในฐานะเจ้าของบ้าน เจ้าของทรัพย์สิน มัคคุเทศก์จะต้องคอยสอดส่องดูแลสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ตนมีอาชีพ มีงานทำ ไม่ให้ถูกทำลาย ไม่ชักชวนนักท่องเที่ยวทำสิ่งที่ผิดกฎหมาย สิ่งขัดต่อศีลธรรมอันดีงามของท้องถิ่นนั้น เมื่อเห็นสิ่งใดไม่ชอบมาพากล ควรจะหาทางสกัดยับยั้งทันที หรือแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องช่วยกันแก้ไขปัญหา ไม่ปล่อยให้คนต่างชาติ ต่างชุมชนมาทำลายศิลปวัฒนธรรมอันดีงามให้สูญไป จะต้องตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่า เมื่อใดก็ตามที่ต้องสูญเสียเอกลักษณ์วัฒนธรรมอันเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว นอกจากเราจะต้องสูญเสียเอกราชทางวัฒนธรรมแล้ว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็ต้องประสบกับความหายนะ ดังนั้นมัคคุเทศก์จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและอยู่ในสถานที่ที่นักท่องเที่ยวมากที่สุด

มัคคุเทศก์พึงระมัดระวังในด้านมารยาทและการมีกรวางตัวที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงข้อควรกระทำ และข้อไม่ควรกระทำดังต่อไปนี้

ข้อควรกระทำ ได้แก่

1. รักษาความสะอาดและสุขนิยส่วนตัวไม่ให้เป็นที่น่ารังเกียจ (เช่น ดูแลความสะอาดของผม เล็บ ฟัน ผิวหนัง)
2. แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย ไม่ฉูดฉาด หรือหอมช่อสกปรก
3. มีกริยามารยาทสุภาพ นุ่มนวล ถูกต้องตามแผนขนบธรรมเนียมประเพณี โดยเน้นในด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ไม่ขัดกับขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวต่างประเทศ
4. แสดงความเอาใจใส่และความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่เฉื่อยชาหรือแสดงอาการเบื่อหน่าย
5. ยิ้มแย้มแจ่มใสขณะปฏิบัติหน้าที่ ไม่บึ้งตึง หรือแสดงอารมณ์โกรธเกรี้ยว แม้จะไม่พอใจสิ่งหนึ่ง สิ่งใดก็ตาม
6. ตรงต่อเวลาในทุก ๆ กรณี การผิดเวลาถือเป็นมารยาทที่เลวในสายตาของชาวตะวันตก โดยเฉพาะในด้านธุรกิจการท่องเที่ยว อาจเกิดความเสียหายมาก ถ้ามีทัศนคติไม่ตรงต่อเวลา

ข้อไม่ควรกระทำ ได้แก่

1. ทะเลาะกับนักท่องเที่ยวที่เป็นลูกค้า ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ก็ตาม มัคคุเทศก์ต้องหลีกเลี่ยงการทะเลาะกับนักท่องเที่ยวอย่างเด็ดขาด และใช้ความสุ่ม นุ่มนวลในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับลูกค้า
2. ให้ความเอาใจใส่แก่นักท่องเที่ยวในความดูแลอย่างไม่ว่าถึงหรือไม่สม่ำเสมอ เช่น เอาใจใส่นักท่องเที่ยวคนหนึ่งคนใดมากเป็นพิเศษ จนทำให้นักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ เกิดความรู้สึกว่าถูกทะเลาะหรือไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร
3. เอาเรื่องส่วนตัวมาเล่าให้นักท่องเที่ยวฟัง หรือบ่นเรื่องความทุกข์ยากของตนเพื่อขอความเห็นใจจากนักท่องเที่ยว
4. หวังผลประโยชน์จากร้านค้าที่นำนักท่องเที่ยวไปซื้อของ จนทำให้นักท่องเที่ยว ต้องเสียผลประโยชน์จากการซื้อของแพง หรือของที่มีคุณภาพไม่ดี
5. ให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว หรือทำให้นักท่องเที่ยวเกิดภาพพจน์และทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนไทยและประเทศไทยเป็นส่วนรวม
6. ให้ความสนิทสนมแก่นักท่องเที่ยวจนเกินขอบเขต โดยเฉพาะในด้านชู้สาว

คือข้อควรปฏิบัติของมัคคุเทศก์ ซึ่งสุภาพร มากแจ้ง (2534 : 62) ได้อธิบายไว้ว่า คือ สิ่งอันพึงประพฤติปฏิบัติ จรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ ก็คือ ข้อพึงประพฤติของมัคคุเทศก์ เพื่อธำรงไว้

ซึ่งเกียรติภูมิของสถานภาพแห่งวิชาชีพ ทำให้อาชีพมัคคุเทศก์เป็นอาชีพที่มีเกียรติ ได้รับการยกย่องนับถือ ในฐานะเป็นตัวแทนของประเทศ และชนชาวไทย เป็นทูตวัฒนธรรมและทูตสันติภาพมิใช่นักขายโอกาส หรือนักต้มตุ๋น ที่มีนักท่องเที่ยวเป็นเหยื่อ ขอฟังปฏิบัติของมัคคุเทศก์ ได้แก่

1. ความตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบ มัคคุเทศก์พึงปฏิบัติหน้าที่ตนโดยเต็มกำลังความสามารถ และมีความรับผิดชอบตลอดเวลาที่ปฏิบัติงาน

2. ความซื่อสัตย์สุจริต มัคคุเทศก์ไม่พึงปล่อยให้ความโลภ ความเห็นแก่ตัว เข้าครอบงำและถือโอกาสจากความไว้วางใจของนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวเสียประโยชน์ เช่น นำนักท่องเที่ยวไปซื้อของเฉพาะร้านที่จ่ายค่าพิเศษให้ โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของสินค้ากับราคาที่นักท่องเที่ยวต้องจ่าย ผลการกระทำนี้กระทบไม่เฉพาะแต่ชื่อเสียงของมัคคุเทศก์เท่านั้น ยังกระทบไปถึงชื่อเสียงของประเทศชาติ และชนในชาติด้วย

3. ความรู้จักประมาณตน มัคคุเทศก์พึงเข้าใจว่าตนอยู่ในฐานะผู้ให้บริการ นักท่องเที่ยวเป็นผู้รับบริการ เปรียบเสมือนนายจ้าง จึงไม่ควรทำตนเสมอกับนักท่องเที่ยว ทั้งด้วยกิริยาท่าทางความประพฤติ และเวลา เช่น ตะโกน หรือดบมือดัง ๆ เพื่อเรียกนักท่องเที่ยว ไม่แสดงอาการขัดเคือง หรือเบื่อหน่าย ไม่เกรี้ยวกราดเอาแต่ใจ เมื่อนักท่องเที่ยวไม่ปฏิบัติตามกำหนดที่วางไว้

4. ความเข้าใจเพื่อมนุษย มัคคุเทศก์พึงเข้าใจว่ามนุษยพึงเข้าใจว่ามนุษยทุกคนปรารถนาความรัก ความเอาใจใส่ดูแล ต้องการให้เห็นว่าตนเป็นคนสำคัญ จึงต้องปฏิบัติตนต่อนักท่องเที่ยวอย่างเสมอหน้า เอาใจใส่ดูแลอย่างทั่วถึง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ระวังระมัดระวังที่จะไม่ก่อให้เกิดความกระทบกระเทือนใจโดยมิได้เจตนา เช่น การเล่าเรื่องตลกของชาติต่าง ๆ ที่อาจกลายเป็นการดูหมิ่นเจ้าของชาตินั้นได้ เป็นต้น

5. ความเมตตากรุณา ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข มัคคุเทศก์พึงเข้าใจจุดประสงค์ของนักท่องเที่ยวว่าต้องการความสุข และความเพลิดเพลินจากการท่องเที่ยว ทั้งนี้มัคคุเทศก์เป็นผู้สามารถสนองความประสงค์ได้โดยกระตือรือร้น และเต็มใจ ไม่ก่อทุกข์ให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น การเล่าเรื่องส่วนตัวหรือความทุกข์ร้อนเพื่อขอความเห็นใจ

ใบงานที่ 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. มัคคุเทศก์ คือ อะไรตามความเข้าใจของนักเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

2. หน้าที่ของมัคคุเทศก์ท้องถิ่นตามความเข้าใจของนักเรียนมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. สิ่งที่มีมัคคุเทศก์ไม่ควรปฏิบัติมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2550

ผู้ประเมิน

☐ ครู☐ ผู้เรียนประเมินตนเอง☐ เพื่อนประเมิน

ลำดับ	ความร่วมมือ				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				ตั้งใจทำงาน				คะแนน รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
4	3	2	1

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพรวมแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
16 - 13	12 - 9	8 - 5	4 - 1

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินผลรวม ดังนี้

1. ได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (8 คะแนน) ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน
2. นำคะแนนมาเทียบในส่วนของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 2.1 ได้คะแนนช่วง 13 - 16 คะแนน คิดเป็น 2 คะแนน
 - 2.2 ได้คะแนนช่วง 8 - 12 คะแนน คิดเป็น 1 คะแนน
 - 2.3 ได้คะแนนต่ำกว่า 8 คะแนน คิดเป็น 0 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ มัลลเทศก์ท้องถิ่น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

เรื่อง มนุษย์สัมพันธ์สำหรับมัลลเทศก์

เวลา 2 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่

วันที่.....

1.สาระสำคัญ

มัลลเทศก์เป็นบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับนักท่องเที่ยว มัลลเทศก์จะต้องดูแลเอาใจใส่ และอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวเหมือนญาติ ให้ นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกรอบอุ่น ปลอดภัยประทับใจในการท่องเที่ยว มัลลเทศก์ที่ดีจึงต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักท่องเที่ยว ดังนั้นมัลลเทศก์ที่มีประสิทธิภาพจะต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดีมีความรู้ดีมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีมารยาทที่ดี มีศิลปะในการพูด มีความรักในการปฏิบัติงานมัลลเทศก์

2.มาตรฐานการเรียนรู้

สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 13, 14

3.คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ความอดทน
2. ความรับผิดชอบ
3. ความมุ่งมั่นในการทำงาน

4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายเกี่ยวกับศิลปะการพูดสำหรับมัลลเทศก์
2. ลำดับวิธีการพัฒนาบุคลิกภาพสำหรับมัลลเทศก์ได้ถูกต้อง

5.จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายความหมายของมนุษยสัมพันธ์ได้
2. นักเรียนสรุปวิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ได้

6.สาระการเรียนรู้ / เนื้อหาสาระ

1. ศิลปะการพูดสำหรับมัลลเทศก์
2. การพัฒนาบุคลิกภาพสำหรับมัลลเทศก์
3. การไหว้ มารยาทไทย
4. เทคนิคการให้บริการ
5. การสร้างมนุษยสัมพันธ์

7. การบูรณาการกับกลุ่มสาระเรียนรู้อื่น ๆ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

- ทักษะการพูด การฟัง และการเขียน

8. กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำเสนอ

1. ครูร่วมกับมัคคุเทศก์อาชีพ ผู้รู้ในท้องถิ่น ร่วมกันสนทนาดำเนินการเป็นมัคคุเทศก์ที่คือนั้น
จะต้องมี มนุษย์สัมพันธ์

ขั้นฝึกหัด

2. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาจับฉลากเลือกเรื่องที่จะเรียน
ในแต่ละฐาน ซึ่งมีด้วยกัน 5 ฐาน ดังนี้

1. ศิลปะการพูดสำหรับมัคคุเทศก์
2. การพัฒนาบุคลิกภาพสำหรับมัคคุเทศก์
3. การไหว้ มารยาทไทย
4. เทคนิคการให้บริการ
5. การสร้างมนุษยสัมพันธ์

3. นักเรียนทุกกลุ่มหมุนเวียนศึกษาจนครบทุกฐาน และบันทึกสิ่งที่ได้จากการศึกษา

ขั้นสรุป (นำไปใช้)

4. ครู ผู้รู้ในท้องถิ่น มัคคุเทศก์อาชีพ และนักเรียน ร่วมกันสรุปขั้นตอนหรือกระบวนการ
การสร้างมนุษยสัมพันธ์ และวิธีการนำไปใช้

9. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. มัคคุเทศก์อาชีพ
2. ผู้รู้ในท้องถิ่น

10. การวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องประเมิน

1. สังเกตความตั้งใจ ความสนใจในการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการตอบคำถามและการซักถาม
3. สังเกตการปฏิบัติงานภายในกลุ่ม
4. สังเกตการแสดงความคิดเห็น

เครื่องมือที่ใช้ประเมิน

แบบสังเกตการร่วมกิจกรรม และตอบคำถาม

11. บันทึกหลังการสอน

ผลการสอน.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค.....

.....

แนวทางแก้ไข.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(นางสาวปัทมา กลางกาญจน์)

ตำแหน่ง ครู คศ.1

ใบความรู้

ประกอบแผนการสอนที่ 6 เรื่อง มนุษย์สัมพันธ์สำหรับมัคคุเทศก์

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมาย และวิธีการสร้างมนุษย์สัมพันธ์

สาระสำคัญ

ประโยชน์ของการมีมนุษย์สัมพันธ์ คือ ทำให้มัคคุเทศก์เป็นที่รัก และได้รับความเคารพนับถือ ตลอดจนได้รับความร่วมมือและความจงรักภักดี ทั้งจากนักท่องเที่ยว เพื่อนร่วมงาน และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทั้งหมดนี้ย่อมส่งผลดีต่อความเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงานของมัคคุเทศก์ต่อไป

คุณสมบัติที่จำเป็นและแนวทางในการพัฒนาตนเองของมัคคุเทศก์

งานของมัคคุเทศก์เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการนักท่องเที่ยว ดังนั้นผู้ที่ทำงานในอาชีพนี้จึงจำเป็นต้องมีคุณสมบัติเฉพาะที่เป็นพิเศษ ดังต่อไปนี้

1. มีบุคลิกภาพดี
2. มีความรู้ดี
3. มีมนุษย์สัมพันธ์ดี
4. มีวาทศิลป์หรือศิลปะในการพูด
5. มีใจรักและมีเจตคติที่ดีต่องานบริการ
6. มีความตรงต่อเวลา

1. บุคลิกภาพดี

บุคลิกภาพ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ประกอบเป็นตัวบุคคล ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกาย อารมณ์ ความรู้ ความสามารถ การแสดงออก การมองโลก ความเชื่อมั่นในตนเอง การแก้ปัญหา ความรู้สึกนึกคิด ซึ่งแต่ละคนจะมีแตกต่างกันไป เนื่องมาจากอิทธิพลของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม บุคลิกภาพจะส่งผลโดยตรงต่อการทำงาน ชีวิตส่วนตัว และการใช้ชีวิตในสังคม ลักษณะของบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีดังต่อไปนี้

1) มีร่างกายที่สะอาด ร่างกายเป็นสิ่งสำคัญที่มัลลเทศก์ควรให้การเอาใจใส่และดูแลเป็นอันดับแรก เพื่อให้ผู้ที่พบเห็นและติดต่อด้วย โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวนั้น เกิดความสบายตา สบายจมูก และสบายอารมณ์ ซึ่งส่วนสำคัญต่าง ๆ ในร่างกายที่มัลลเทศก์ควรคำนึงถึงและรักษาให้สะอาดอยู่เสมอ ได้แก่ ผม หน้าตา หู จมูก ฟันและช่องปาก เล็บ การแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายที่สะอาด สุภาพ เรียบร้อย และเหมาะสมกับกาลเทศะ

2) มีกิริยามารยาทดี สุภาพเรียบร้อย มีความอ่อนน้อม และมีความสำรวม กิริยามารยาทดังกล่าวหมายถึง การแสดงออกทั้งสีหน้า แววตา วาจา ท่าทาง และความประพฤติ เช่น การพูดจามีหางเสียง การไม่ล่วงล้ำ แคะ แกะ เกา คืบ จิ้มตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในที่ชุมชน และการไม่กระทำการที่ควรกระทำในที่ลับ ในที่แจ้ง สำหรับในกรณีหลังนี้หากเป็นเกินวิสัยที่จะห้ามได้จริงๆ ควรกระทำให้นับเนียน เช่น หากไม่สามารถห้ามอาการจาม ไอ หรืออาการคันได้ในเวลาที่อยู่ต่อหน้าคนอื่น ควรหันเหความสนใจของผู้ที่อยู่รอบข้างไปที่อื่นเสียก่อน แล้วจึงแอบทำ อย่างไรก็ตาม มัลลเทศก์ควรหมั่นฝึกฝนตนเองให้มีความระมัดระวังตนเองในทุก ๆ อิริยาบถตลอดเวลาที่อาจมีคนพบหรือเห็น

ในการรักษากิริยามารยาทที่ดีนั้น นอกจากจะเน้นที่ความสุภาพเรียบร้อย อ่อนน้อม และมีความสำรวมตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังควรเน้นความเป็นกันเองด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในระหว่างการท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามควรระมัดระวังให้ความเป็นกันเองดังกล่าวอยู่ในระดับที่เหมาะสม

3) รู้จักวางตัวอย่างสงบเสถียร และรู้จักบังคับใจตนเอง มัลลเทศก์ต้องไม่หวั่นไหวหรือตื่นเต้นต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ง่ายเกินไป กล่าวคือ ต้องสามารถควบคุมอารมณ์ให้เป็นปกติโดยไม่แสดงอาการดีใจ หรือเสียใจ ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ มากจนเกินไป และต้องมีวิจารณญาณที่ดีไม่รวาม ตลอดจนต้องไตร่ตรองเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้รอบคอบก่อนเสมอ

4) มีความกล้าหาญ เช่น เมื่อพบสถานการณ์ที่คับขัน มัลลเทศก์ต้องกล้าเผชิญหน้ากับสถานการณ์นั้นอย่างกล้าหาญ โดยแสดงความเป็นผู้นำ ที่สามารถเป็นที่พึ่งให้กับนักท่องเที่ยวดูได้ในสถานการณ์ดังกล่าว

5) มีความเชื่อมั่นในตนเอง มัลลเทศก์ต้องสามารถตัดสินใจได้อย่างไม่ลังเล และสามารถปฏิบัติตนให้เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจของนักท่องเที่ยวนั้น

6) มีความคล่องแคล่วว่องไว โดยทำตัวให้กระฉับกระเฉงและกระตือรือร้นอยู่เสมอไม่ควรทำตัวเฉื่อยชา

7) มีความร่าเริง แจ่มใส และเป็นมิตรกับบุคคลรอบข้าง

8) มีความอดทน โดยต้องอดทนต่อสิ่งที่บกพร่องของคนอื่นไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงาน นักท่องเที่ยว และแม้กระทั่งอดทนต่อตนเอง

9) มีน้ำใจ เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารี โดยการแบ่งปันสิ่งของและความคิดให้กับบุคคลรอบข้าง คุณสมบัติข้อนี้จะส่งผลให้เกิดการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ต่อไป เช่น การแสดงน้ำใจต่อนักท่องเที่ยว ย่อมทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และต้องการใช้บริการของมัคคุเทศก์อีกในอนาคต หรือการแสดงควมมีน้ำใจต่อมัคคุเทศก์ท่านอื่น วันหนึ่งเมื่อต้องการความช่วยเหลือ หรือต้องการคำปรึกษาในเรื่องการงาน อาจขอความช่วยเหลือจากมัคคุเทศก์ท่านนั้นได้ แต่อย่างไรก็ดี การแสดงควมมีน้ำใจนี้ ควรกระทำด้วยความจริงใจ ไม่ใช่กระทำเพื่อหวังผลตอบแทนเท่านั้น

10) มีวินัย กล่าวคือ มัคคุเทศก์ต้องเคารพต่อกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของบริษัทนำเที่ยว และสถานที่ทุกแห่งที่ไปเยือน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับนักท่องเที่ยวนและเพื่อนร่วมงาน

11) มีพลานามัยสมบูรณ์ มัคคุเทศก์ควรหมั่นออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีร่างกายที่สมส่วน ไม่ปล่อยให้ตนเองอ้วนหรือผอมจนเกินไป นอกจากนี้ควรดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงและมีสุขภาพอนามัยที่ดี เนื่องจากถ้ามัคคุเทศก์ล้มป่วยในระหว่างปฏิบัติงาน ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาอย่างมากตามมา

2. มีความรู้เป็นอย่างดี

2.1 ความรู้เฉพาะเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่นำชม

2.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับท้องถิ่น จังหวัด และประเทศ

2.3 ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ของโลกในปัจจุบันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

2.4 ความรู้เกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.5 ความรู้เกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลต่าง ๆ

2.6 ความรู้ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของรายการนำเที่ยวนอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวและจุดนำชม

2.7 ความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการรักษาความปลอดภัยให้แก่ นักท่องเที่ยว

2.8 ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

2.9 ความรู้เกี่ยวกับระเบียบพิธีศุลกากร และพิธีการเข้า – ออกราชอาณาจักร

2.10 ความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ

2.11 ความรู้เกี่ยวกับวิธีการและเทคนิคในการนำเที่ยว

2.12 ความรู้ในการถ่ายภาพ

แนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ดี

ในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่อไปนี้เป็นองค์ประกอบ

1. **มีความสนใจใฝ่รู้** มัคคุเทศก์ต้องหมั่นขวนขวายแสวงหาความรู้ และติดตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สำคัญอยู่ตลอดเวลาโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ตำรา เอกสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือ Internet เป็นต้น ความสนใจใฝ่รู้นี้รวมถึงการตรวจสอบความทันสมัยของความรู้ และข้อมูลต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาด้วย

2. **ชีวิตพื้นฐานเดิม** ถ้ามัคคุเทศก์เป็นคนในท้องถิ่น ย่อมได้เปรียบในการแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ของท้องถิ่นตน ตัวอย่างเช่น มัคคุเทศก์นำทัวร์เดินป่าที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่นั้น ๆ ย่อมรู้สภาพเส้นทาง จุดควรนำชม จุดที่เป็นอันตรายที่ต้องระมัดระวังและข้อมูลอื่น ๆ ได้ดีกว่ามัคคุเทศก์ที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกพื้นที่

3. **มีความช่างสังเกต** มัคคุเทศก์ต้องเป็นคนช่างสังเกตในสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น สังเกตว่ามีต้นไม้ที่ออกดอกสวยงามในบางจุดก็สามารถแนะนำให้นักท่องเที่ยวชมได้ซึ่งจะเป็นการสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว

4. **มีความจำดี** เนื่องจากข้อมูลทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านประวัติศาสตร์ ต้องอาศัยความจำที่ดีเพื่อจะได้อธิบายได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ

3. มีมนุษยสัมพันธ์ดี

มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและมีความสุข

การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นคุณสมบัติที่จำเป็นอีกประการหนึ่งสำหรับผู้ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ โดยมัคคุเทศก์ควรเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งต่อนักท่องเที่ยว เพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่น ๆ รอบข้าง สำหรับนักท่องเที่ยว นั้น มัคคุเทศก์ควรให้เกียรติ ตลอดจนดูแลเอาใจใส่และอำนวยความสะดวกโดยเปรียบนักท่องเที่ยวนั้นเสมือนญาติสนิทของตนเอง นอกจากนี้ควรปฏิบัติตนให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และประทับใจในการเดินทางท่องเที่ยวสำหรับเพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่น ๆ นั้น มัคคุเทศก์ควรให้เกียรติและให้ความร่วมมือในการทำงานอย่างเต็มที่

ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่ถูกต้องและในสิ่งที่สามารถช่วยได้ และที่สำคัญคือ ต้องมีความจริงใจต่อบุคคลเหล่านั้นในการทำงาน เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความสุขกับทั้งสองฝ่าย

แนวทางสำหรับมัคคุเทศก์ในการเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น

1. สร้างความประทับใจเมื่อแรกพบ
2. ให้ความสนใจกับนักท่องเที่ยวอย่างจริงใจ
3. ยิ้มแย้ม
4. จำชื่อนักท่องเที่ยวได้ทั้งหมด และเรียกชื่อได้อย่างถูกต้องภายในเวลาอันรวดเร็ว
5. มีความเสมอต้นเสมอปลายกับนักท่องเที่ยวทุกคน
6. แสดงตนเป็นผู้ฟังที่ดี
7. ตอบคำถามให้กระจ่าง
8. แสดงความเป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว
9. แสดงความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่นที่ติดต่อประสานงานด้วย
10. เคารพและให้เกียรติบุคคลอื่น
11. สร้างคุณธรรมในตนเอง
12. ลดการตำหนิ ประณาม พร่ำบ่น และนินทา
13. ยอมรับผิดเมื่อกระทำผิด
14. หลีกเลี่ยงการเน้นตัวเองเป็นศูนย์กลาง

4. มีวาทศิลป์ หรือศิลปะในการพูด

การพูด คือ การสื่อสารความคิดของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง โดยอาศัยน้ำเสียง ภาษา และกิริยาท่าทางเป็นสื่อ การพูดนับว่าเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ นอกจากผู้พูดต้องอาศัยกฎเกณฑ์ต่าง ๆ สำหรับถ่ายทอดข้อความไปสู่ผู้ฟังแล้ว ยังต้องอาศัยความสามารถและลีลาเฉพาะตัวของตนเองอีกด้วย

สำหรับมัคคุเทศก์แล้ว การพูดนับว่าเป็น “เครื่องมือหากิน” ที่สำคัญในการทำงานและติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พนักงานของโรงแรม พนักงานขับรถ ดังนั้นเพื่อให้การทำงานและการติดต่อสื่อสารกับบุคคลดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น นอกจากมัคคุเทศก์จะต้องเรียนรู้ศาสตร์ของการพูดแล้ว ยังจำเป็นต้องฝึกฝนการใช้ศิลปะในการพูดอีกด้วย

วาทศิลป์ หรือศิลปะในการพูด ประกอบด้วย ความสามารถในการใช้ภาษาพูดที่สามารถสื่อความหมายให้กับผู้ฟังได้อย่างชัดเจน คล่องแคล่ว มีจังหวะจะโคน และถูกกาลเทศะ ตลอดจนความสามารถในการใช้น้ำเสียงในการพูดให้น่าฟัง

แนวทางสำหรับมัคคุเทศก์ในการพัฒนาศิลปะในการพูด มีดังนี้

1. ขอบรับแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพูด
2. ทำความเข้าใจองค์ประกอบของการพูด
3. ฝึกทักษะและบุคลิกภาพในการพูด
4. เลือกใช้วิธีการพูดที่ตนเองถนัดที่สุด
5. เตรียมตัวให้พร้อมก่อนพูด

5. มีใจรักและมีเจตคติที่ดีต่องานบริการ

การที่บุคคลใดจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสมัครใจและทุ่มเทแรงกายแรงใจให้กับงานนั้น ๆ อย่างเต็มที่ ตลอดจนพยายามที่ฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้ได้นั้น ย่อมเกิดจากความมีใจรักและมีเจตคติที่ดีต่องานนั้น ๆ เป็นทุนเดิม สำหรับงานมัคคุเทศก์นั้นเป็นงานบริการที่นักท่องเที่ยวเป็นผู้ใช้บริการ ดังนั้นผู้ที่ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ ต้องมีใจรักในการบริการกล่าวคือ ชอบช่วยเหลือ และมีความเต็มใจที่จะอำนวยความสะดวกให้กับบุคคลอื่น ตลอดจนมีความปรารถนาที่จะเห็นบุคคลอื่นมีความสุขและเกิดความรู้สึกพึงพอใจจากการให้บริการของตน นอกจากนี้มีใจรักงานบริการแล้ว มัคคุเทศก์ต้องมีเจตคติที่ดีต่องานบริการด้วย กล่าวคือ มีความภูมิใจและให้ความสำคัญต่อหน้าที่ของตน โดยไม่คิดว่างานบริการเป็นการรับใช้บุคคลอื่น แต่คิดว่างานบริการเป็นงานที่มีเกียรติ และสามารถทำให้บุคคลอื่นมีความสุขได้

แนวทางการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีใจรัก และมีเจตคติที่ดีต่องานบริการ

1. ทำความเข้าใจถึงความจำเป็นของการให้บริการ
2. คิดว่างานบริการเป็นงานของมนุษยชาติ และมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใด
3. เชื่อมั่นในงานของตนว่าเป็นงานที่มีเกียรติ
4. ถือว่าคำวิจารณ์ของผู้รับบริการ (นักท่องเที่ยว) คือเกณฑ์วัดคุณภาพของงานตน
5. ไม่คิดว่าผู้ดำเนินการบริการของเรา คือ ศัตรู หรือผู้ไม่หวังดี

6. มีความตรงต่อเวลา

ความตรงต่อเวลาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับมัคคุเทศก์ เพราะการทำงานของมัคคุเทศก์มักมีกำหนดเวลาที่แน่นอน หากมัคคุเทศก์ไม่ให้ความสำคัญต่อการตรงต่อเวลาแล้ว ย่อมทำให้การเดินทางไม่เป็นไปตามรายการนำเที่ยว และในบางครั้งอาจก่อให้เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อนักท่องเที่ยวได้ เช่น ทำให้นักท่องเที่ยวขึ้นเครื่องบินไม่ทัน หรือทำให้พลาดการชมรายการสำคัญ ๆ เป็นต้น และนอกจากมัคคุเทศก์จะต้องเป็นคนตรงต่อเวลาแล้ว ต้องพยายามเตือนให้นักท่องเที่ยวเป็น

คนตรงต่อเวลาด้วย โดยชี้แจงว่าหากนักท่องเที่ยวก่อนใดคนหนึ่งไม่รักษาเวลาแล้ว จะทำให้เกิดผลเสียในการเดินทางท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ตรงต่อเวลา มีดังนี้

1. เอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยลองคิดว่าหากตนเองต้องเป็นผู้รอคอยผู้อื่นที่มาสายกว่ากำหนดเวลา จะมีความรู้สึกเช่นไร ดังนั้นผู้อื่นที่ต้องคอยเราทั้งที่มีการกำหนดเวลาอย่างแน่นอนแล้ว ย่อมรู้สึกเช่นเดียวกัน
2. หมั่นฝึกฝนการตรงต่อเวลาให้เป็นนิสัย โดยต้องฝึกทั้งในเรื่องส่วนตัวและในชีวิตการทำงาน

บทสรุป

นักคุเทศก์เป็นผู้ที่ต้องสวมบทบาทในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่นำเที่ยว ซึ่งการที่จะสามารถทำหน้าที่ในแต่ละบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่นักคุเทศก์ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะด้านหลายประการ อันประกอบด้วย การมีบุคลิกภาพดี มีความรู้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีวาทศิลป์ หรือศิลปะในการพูด มีใจรักและมีเจตคติที่ดีต่องานบริการและมีความตรงต่อเวลา ซึ่งการพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องยาก เพียงแต่ต้องอาศัยแนวทางที่เหมาะสม และมีความตั้งใจจริง ตลอดจนต้องหมั่นฝึกฝนจนเป็นนิสัย

แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2550

ผู้ประเมิน

☐

ครู

☐

ผู้เรียนประเมินตนเอง

☐

เพื่อนประเมิน

ลำดับ	ความร่วมมือ				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				ตั้งใจทำงาน				คะแนน รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	16
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
4	3	2	1

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพรวมแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
16 - 13	12 - 9	8 - 5	4 - 1

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินผลรวม ดังนี้

1. ได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (8 คะแนน) ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน
2. นำคะแนนมาเทียบในส่วนของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 2.1 ได้คะแนนช่วง 13 – 16 คะแนน คิดเป็น 2 คะแนน
 - 2.2 ได้คะแนนช่วง 8 – 12 คะแนน คิดเป็น 1 คะแนน
 - 2.3 ได้คะแนนต่ำกว่า 8 คะแนน คิดเป็น 0 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ มัลลเทศก์ท้องถิ่น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

เรื่อง ประวัติของตลาดน้ำตลิ่งชัน

เวลา 2 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่

วันที่.....

1.สาระสำคัญ

มัลลเทศก์มีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสถานที่น่าชม การไปชมสถานที่ใด ๆ ก็ตามมัลลเทศก์จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้น ๆ อย่างละเอียดและถูกต้อง ทั้งในด้านประวัติความเป็นมาและสภาพในปัจจุบัน โดยสามารถบอกรายละเอียดต่าง ๆ เท่าที่จำเป็นหรือตอบคำถามของนักท่องเที่ยวได้

2.มาตรฐานการเรียนรู้

สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 13, 14

3.คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ความอดทน
2. ความรับผิดชอบ
3. ความมุ่งมั่นในการทำงาน

4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ลำดับประวัติความเป็นมาของตลาดน้ำตลิ่งชันได้

5.จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนอธิบายเรื่องราวของตลาดน้ำตลิ่งชันให้ครูและเพื่อนฟังได้

6.สาระการเรียนรู้/ เนื้อหาสาระ

ประวัติของตลาดน้ำตลิ่งชัน

7. การบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

- ทักษะการพูด การฟัง และการเขียน

8. กระบวนการจัดกิจกรรม

ชั้นนำเสนอ

1. ครูทบทวนเรื่องมนุษยสัมพันธ์ของมัลลเทศก์ และแนะนำเรื่องในท้องถิ่น

ให้นักเรียนรู้จัก

ขั้นฝึกหัด

2. ผู้รู้ในห้องถือนับรายประวัติความเป็นมาและสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปของตลาดน้ำตลิ่งชัน

3. นักเรียนซักถาม และจดบันทึกความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและความรู้ทั่วไป

เรื่องราวเกี่ยวกับตลาดน้ำตลิ่งชัน

4. ตัวแทนนักเรียน กล่าวความรู้สึกและขอบพระคุณผู้รู้

5. ให้นักเรียนศึกษาประวัติของตลาดน้ำตลิ่งชัน

ขั้นสรุป (นำไปใช้)

6. นักเรียนช่วยกันสรุปขั้นตอนและกระบวนการเกี่ยวกับประวัติและสิ่งแวดล้อมทั่วไปของตลาดน้ำตลิ่งชัน

9.สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ผู้รู้ในห้องถือน

2. ใบความรู้

10. การวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องประเมิน

1. สังเกตความสนใจระหว่างเรียน

2. สังเกตการตอบคำถามและการซักถาม

เครื่องมือที่ใช้ประเมิน

แบบสังเกตการร่วมกิจกรรม และตอบคำถาม

11. บันทึกหลังการสอน

ผลการสอน.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค.....

.....

แนวทางแก้ไข.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(นางสาวปัทมา กลางกาญจน์)

ตำแหน่ง ครู กศ.1

ใบความรู้

ประกอบแผนการสอนที่ 7
เรื่อง ประวัติตลาดน้ำตลิ่งชัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของตลาดน้ำตลิ่งชัน

สาระสำคัญ

ตลาดน้ำตลิ่งชันตั้งอยู่บริเวณคลองชักพระ หน้าสำนักงานเขตตลิ่งชัน จำหน่ายอาหารนานาชนิด ผลผลิตการเกษตรและสินค้าหลากหลาย โดยให้บริการทุกวันเสาร์ – อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 08.30 – 16.00 น. ช่วงเวลา 11.00 น. – 14.00 น. มีการแสดงดนตรีไทย ช่วงเวลา 14.00 – 16.00 น. ดนตรีคาราโอเกะในสวน เพื่อให้ผู้มาท่องเที่ยวได้ผ่อนคลายความเครียดและแสดงความสามารถแหล่งท่องเที่ยวสำคัญได้แก่

1. ท้องเที่ยวทั่วคลอง

พาชิมสภาพบ้านเรือนวิถีชีวิตสองริมฝั่งคลองซึ่งยังคงยึดอาชีพเกษตรกรรมทำสวนผัก

มีทั้งผักพื้นบ้าน เช่น สลิด (ดอกขจร) ผักจีน เช่น ผักบุ้งจีน ผักคะน้า สวนเครื่องดัมยา เช่น ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด เป็นต้น

ชมสวนตามฤดูกาล เช่น สวนกล้วยไม้ สวนแก้วมังกร ใช้เวลาท่องเที่ยว 2 ชั่วโมง เริ่มตั้งแต่เวลา 8.30 น. – 16.00 น. มีเรือออกทุก 1 ชั่วโมง ค่าบริการ ผู้ใหญ่ 70 บาท เด็ก 40 บาท

2. ท้องเที่ยวสวนงู

สวนสัตว์นานาชาติชมการแสดงของงู และนำท่านไปกราบนมัสการหลวงพ่อดัดวัดปากน้ำภาษีเจริญ (ย้อนรอยเส้นทางประวัติศาสตร์แม่น้ำเจ้าพระยาสายเก่า) มีบริการทุกวันอาทิตย์ เวลา 13.30 น. ใช้เวลาท่องเที่ยว 3 ชั่วโมง ค่าบริการ ผู้ใหญ่ 120 บาท เด็ก 60 บาท (รวมค่าบัตรผ่านประตู)

3. ทิวไร่วัดพระ 9 วัด

จัดเฉพาะเทศกาลวันสำคัญทางพุทธศาสนาเรือนที่วัดช่างเหล็ก วัดเรไร วัดปากน้ำฝั่งเหนือ วัดปากน้ำฝั่งใต้ วัดเกาะ วัดพิบูล วัดสะพาน วัดกระโสมทอง เริ่มเวลา 8.30 น. – 16.00 น. รถเมล์สายที่ผ่านสำนักงานเขตตลิ่งชัน ปอ. 79

แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2550

ผู้ประเมิน ☐ ครู ☐ ผู้เรียนประเมินตนเอง ☐ เพื่อนประเมิน

ลำดับ	ความร่วมมือ				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				ตั้งใจทำงาน				คะแนน รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	16
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
4	3	2	1

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพรวมแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
16 - 13	12 - 9	8 - 5	4 - 1

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินผลรวม ดังนี้

1. ได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (8 คะแนน) ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน
2. นำคะแนนมาเทียบในส่วนของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 2.1 ได้คะแนนช่วง 13 – 16 คะแนน คิดเป็น 2 คะแนน
 - 2.2 ได้คะแนนช่วง 8 – 12 คะแนน คิดเป็น 1 คะแนน
 - 2.3 ได้คะแนนต่ำกว่า 8 คะแนน คิดเป็น 0 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

เรื่อง การวางแผนการนำเที่ยวในท้องถิ่น

เวลา 2 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่

วันที่.....

1.สาระสำคัญ

มัคคุเทศก์เป็นผู้ที่มีความสำคัญในการนำเที่ยว ซึ่งตามธรรมเนียมนักท่องเที่ยวเป็นคนแปลกหน้าในท้องถิ่น นักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยว ไม่คุ้นเคยกับสถานที่และบุคคลในท้องถิ่น ดังนั้นถ้านักท่องเที่ยวไปชมสถานที่ตามลำพัง โดยไม่มีมัคคุเทศก์คอยช่วยเหลือ ย่อมเกิดความยากลำบากหรือได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวไม่คุ้มกับเวลาและเงินทองที่เสียไป ฉะนั้นนักท่องเที่ยวจึงต้องการให้มัคคุเทศก์เป็นผู้นำทาง และในการนำทางนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่มัคคุเทศก์จะต้องมีการวางแผนการนำเที่ยว เพื่อจะได้ทราบเส้นทาง ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวที่คุ้มค่า ประหยัดเวลา และสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวได้

2.มาตรฐานการเรียนรู้

สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 13, 14

3.คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ความอดทน
2. ความรับผิดชอบ
3. ความมุ่งมั่นในการทำงาน

4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เข้าใจเรื่องการวางแผนการนำเที่ยวในท้องถิ่น

5.จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายเส้นทางสถานที่ท่องเที่ยวที่กำหนดให้ได้
2. นักเรียนวาดแผนที่การนำเที่ยวของสถานที่ที่กำหนดให้ได้

6.สาระการเรียนรู้/เนื้อหาสาระ

การกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว การจัดทำรายการท่องเที่ยว การกำหนดระยะเวลา การเตรียมสัมภาระ เทคนิคที่ใช้ในการนำเที่ยว การแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการนำเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

7. การบูรณาการกับกลุ่มสาระเรียนรู้อื่น ๆ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

- ทักษะการพูด การฟัง และการเขียน

8. กระบวนการจัดกิจกรรม

ชั้นนำเสนอ

1. ครูสนทนาและทบทวนเรื่อง ประวัติความเป็นมาและสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปของ ตลาดน้ำตลิ่งชัน

ขั้นฝึกหัด

2. ผู้รู้ในท้องถิ่นพูดคุยกับนักเรียนเรื่องการนำเที่ยว การที่จะนำนักท่องเที่ยวให้คุ้มค่า และประหยัดเวลานั้น มีเหตุผลจำเป็นอย่างไรที่จะต้องมีการวางแผนการนำเที่ยว

3. ผู้รู้ในท้องถิ่นกับนักเรียนร่วมกันวางแผนการนำเที่ยวในท้องถิ่น (ตลาดน้ำตลิ่งชัน)

4. ผู้รู้ในท้องถิ่นสอนนักเรียนสำรวจเส้นทางที่ได้วางแผนไว้

5. นักเรียนซักถามผู้รู้ในท้องถิ่นและจดบันทึกความรู้ที่ได้รับ เกี่ยวกับการสำรวจเส้นทาง

6. ตัวแทนนักเรียนกล่าวความรู้สึกและขอบคุณผู้รู้ในท้องถิ่น

7. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นที่ได้รับความรู้จากผู้รู้ในท้องถิ่น

ขั้นสรุป (นำไปใช้)

8. นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับเส้นทางการนำเที่ยวและวาดแผนที่การนำเที่ยวของตลาดน้ำ ตลิ่งชันลงในใบงาน

9. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. ผู้รู้ในท้องถิ่น

2. ใบงาน

10. การวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องประเมิน

1. สังเกตความสนใจและการซักถาม

2. สังเกตการแสดงความคิดเห็น

3. ตรวจงานจากใบงาน

เครื่องมือที่ใช้ประเมิน

แบบสังเกตการร่วมกิจกรรม และตอบคำถาม

11. บันทึกหลังการสอน

ผลการสอน.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค.....

.....

แนวทางแก้ไข.....

.....

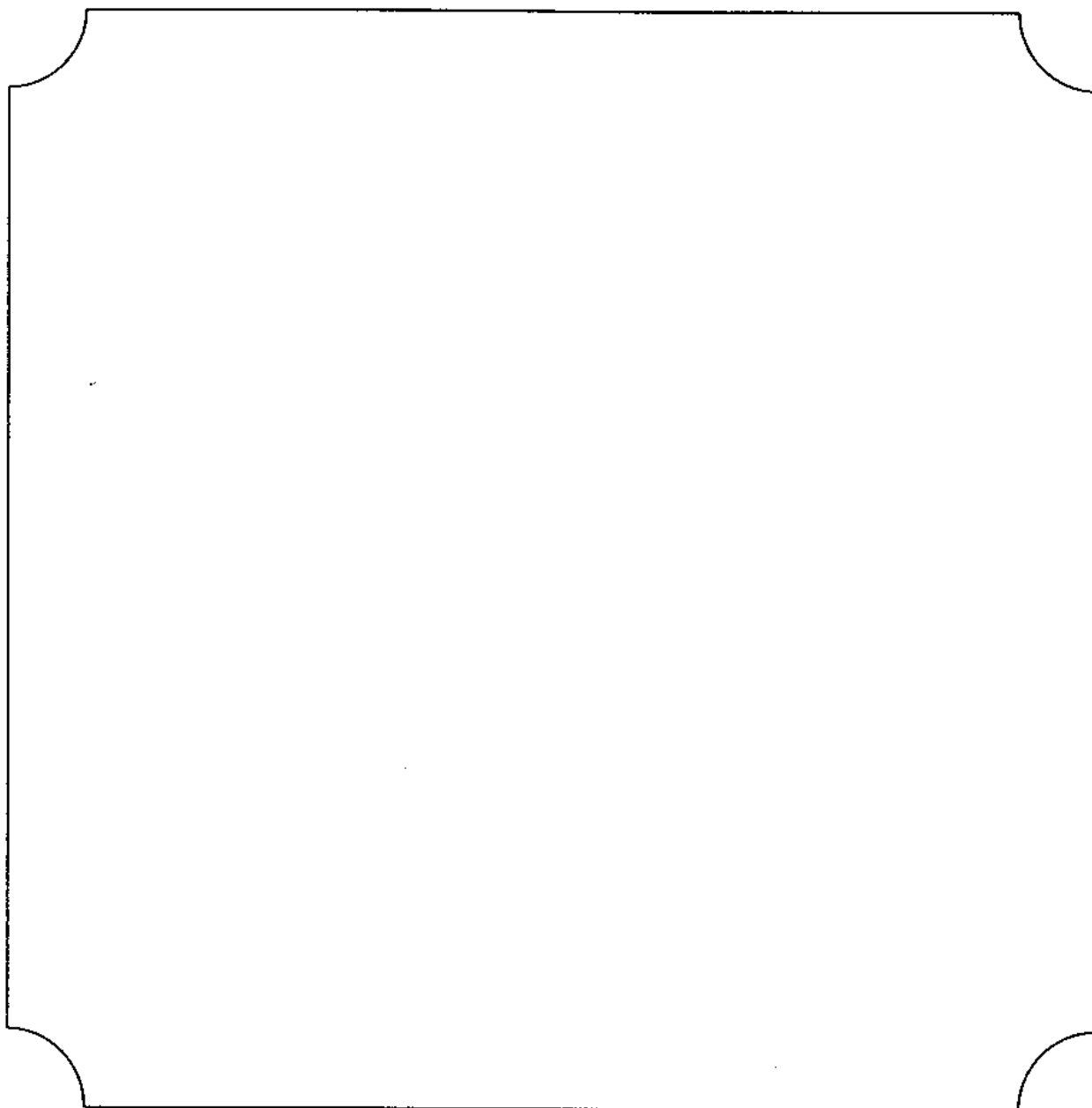
ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(นางสาวปัทมา กลางกาญจน์)

ตำแหน่ง ครู คศ.1

ใบงานที่ 4

คำชี้แจง นักเรียนเขียนแผนผังการนำเที่ยวตลาดน้ำตลิ่งชัน

แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2550

ผู้ประเมิน ☐ ครู ☐ ผู้เรียนประเมินตนเอง ☐ เพื่อนประเมิน

ลำดับ	ความร่วมมือ				การแสดงความคิดเห็น				การรับฟังความคิดเห็น				ตั้งใจทำงาน				คะแนนรวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	16
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
4	3	2	1

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพรวมแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
16 - 13	12 - 9	8 - 5	4 - 1

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินผลรวม ดังนี้

1. ได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (8 คะแนน) ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน
2. นำคะแนนมาเทียบในส่วนของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 2.1 ได้คะแนนช่วง 13 – 16 คะแนน คิดเป็น 2 คะแนน
 - 2.2 ได้คะแนนช่วง 8 – 12 คะแนน คิดเป็น 1 คะแนน
 - 2.3 ได้คะแนนต่ำกว่า 8 คะแนน คิดเป็น 0 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสนใจมัคคุเทศก์น้อย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

เรื่อง การนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ในท้องถิ่น

เวลา 4 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่

วันที่.....

1.สาระสำคัญ

มัคคุเทศก์เป็นบุคลากรที่สำคัญในวงการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นบุคลากรที่ใกล้ชิดนักท่องเที่ยว คอยให้บริการ อำนวยความสะดวก เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ประสบการณ์ ความสนุกสนาน และความเพลิดเพลิน คุ่มค่ากับจำนวนเงินที่เสียไป และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว ดังนั้นมัคคุเทศก์จึงเป็นผู้สร้างเจตคติ และความประทับใจและสร้างภาพพจน์ที่ดีของท้องถิ่นให้แก่นักท่องเที่ยว

2.มาตรฐานการเรียนรู้

สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา มวตฐานที่ 13, 14

3.คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ความอดทน
2. ความรับผิดชอบ
3. ความมุ่งมั่นในการทำงาน

4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เข้าใจเรื่องการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

5.จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถนำครูและเพื่อน ๆ ไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณตลาดน้ำตลิ่งชันได้

6.สาระการเรียนรู้ / เนื้อหาสาระ

ประวัติของตลาดน้ำตลิ่งชัน และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมัคคุเทศก์

7. การบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

- ทักษะการพูด การฟัง และการเขียน

8. กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำเสนอ

1. ครูนำนักเรียนไปเรียนนอกสถานที่ โดยสร้างข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตนระหว่างการศึกษาที่นอกสถานที่ในครั้งนี้ก่อนการเดินทาง

ขั้นฝึกหัด

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม ให้สมาชิกภายในกลุ่มฝึกนำเที่ยวในบริเวณตลาดน้ำตลิ่งชัน โดยให้เพื่อนคนที่เหลือเป็นนักท่องเที่ยว และฝึกนำเที่ยวจนครบทุกคนภายในกลุ่ม
3. ครูให้นักเรียนแต่ละคนนำเที่ยวโดยสมมุติให้ครูและเพื่อนเป็นนักท่องเที่ยว
4. นักเรียนปฏิบัติหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์โดยการนำนักท่องเที่ยวชมตลาดน้ำตลิ่งชัน
5. ตัวแทนนักเรียนกล่าวความรู้สึกและขอบคุณผู้รู้ในท้องถิ่น

ขั้นสรุป (นำไปใช้)

6. นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่และวาดภาพของตลาดน้ำตลิ่งชันพร้อมเขียนบรรยายความประทับใจลงในใบงาน
7. ครูสรุปผลการปฏิบัติหน้าที่มัคคุเทศก์ของนักเรียนแต่ละคน

9. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. สถานที่จริง (ตลาดน้ำตลิ่งชัน)
2. ใบงาน

10. การวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องประเมิน

1. สังเกตความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม
2. สังเกตความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่

เครื่องมือที่ใช้ประเมิน

แบบสังเกตการร่วมกิจกรรม และตอบคำถาม

11. บันทึกหลังการสอน

ผลการสอน.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค.....

.....

แนวทางแก้ไข.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

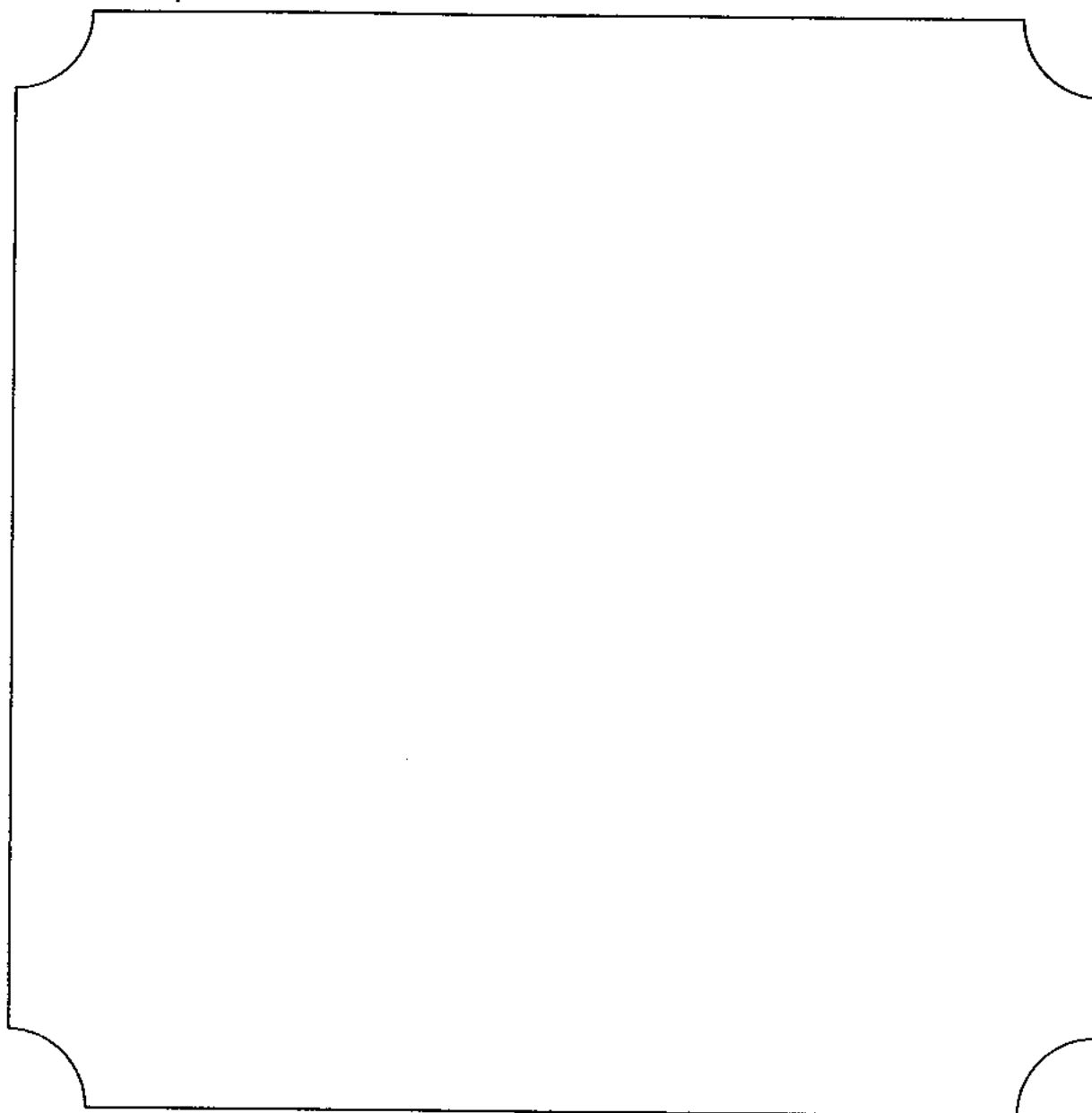
(นางสาวปัทมา กลางกาญจน์)

ตำแหน่ง ครู คศ.1

ใบงานที่ 5

คำชี้แจง นักเรียนวาดภาพสถานที่ท่องเที่ยวในห้องเรียนที่ประทับใจพร้อมเขียน

เหตุผลประกอบ

แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2550

ผู้ประเมิน ☐ ครู ☐ ผู้เรียนประเมินตนเอง ☐ เพื่อนประเมิน

ลำดับ	ความร่วมมือ				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				ตั้งใจทำงาน				คะแนน รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
4	3	2	1

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพรวมแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง
16 - 13	12 - 9	8 - 5	4 - 1

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินผลรวม ดังนี้

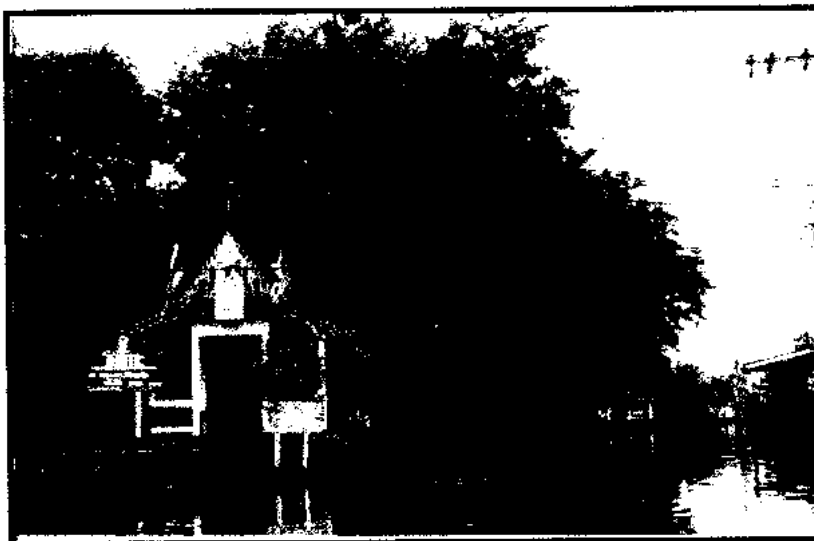
1. ได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (8 คะแนน) ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน
2. นำคะแนนมาเทียบในส่วนของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 2.1 ได้คะแนนช่วง 13 – 16 คะแนน คิดเป็น 2 คะแนน
 - 2.2 ได้คะแนนช่วง 8 – 12 คะแนน คิดเป็น 1 คะแนน
 - 2.3 ได้คะแนนต่ำกว่า 8 คะแนน คิดเป็น 0 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ภาคผนวก จ
ภาพประกอบกิจกรรมการเรียนรู้

ภาพประกอบแผนการจัดการเรียนรู้
เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ตลาดน้ำตลิ่งชัน และวัดเกาะ

ภาพประกอบแผนการจัดการเรียนรู้
เรื่อง ประวัติความเป็นมา และวิธีการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์

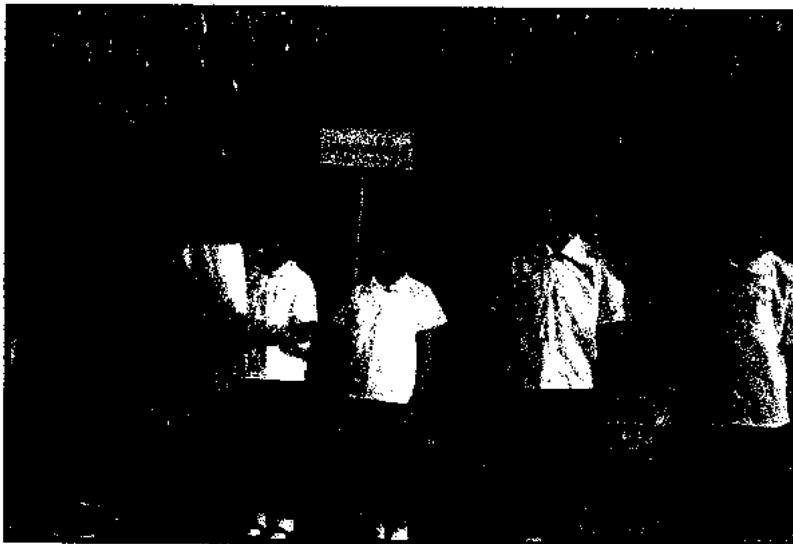
มัคคุเทศก์อาชีพให้การอบรมแก่นักเรียน

ภาพประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง มนุษย์สัมพันธ์สำหรับมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์อาชีพให้การอบรมแก่นักเรียนและร่วมถ่ายภาพที่ระลึก

ภาพประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติตลาดน้ำตลิ่งชัน

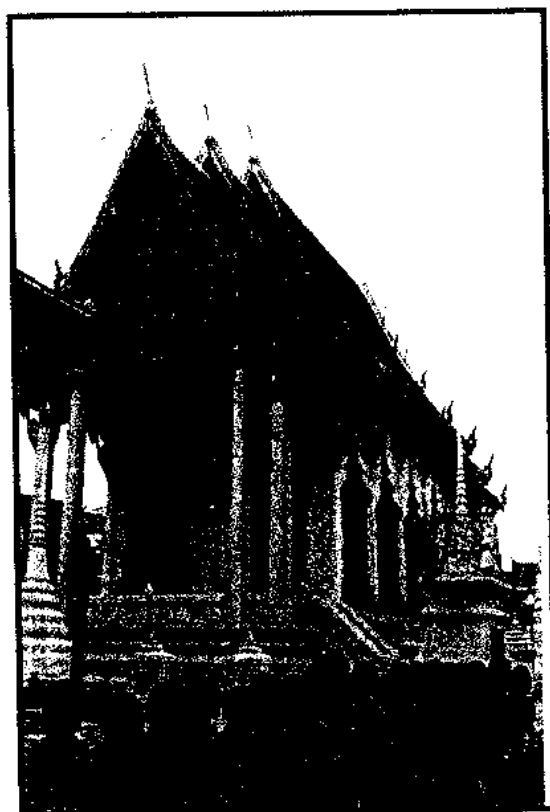
ผู้รู้ในท้องถิ่นให้การอบรมเรื่องประวัติความเป็นมาและ
สภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไป ของตลาดน้ำตลิ่งชัน

ภาพประกอบแผนการจัดการเรียนรู้
เรื่อง การนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ในท้องถิ่น

ศูนย์จำหน่ายพันธุ์ไม้ และ วัดชัยพฤกษมาลา

ภาพประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)
เรื่อง การนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ในท้องถิ่น

ล่องเรือเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวในบริเวณตลาดน้ำตลิ่งชัน
และสถานที่สำคัญตามคลองชักพระ

นักเรียนวาดภาพสถานที่ท่องเที่ยวที่ประทับใจ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวปัทมา กลางกาญจน์
วันเกิด	15 กุมภาพันธ์ 2517
ที่อยู่ปัจจุบัน	291/7 หมู่ 11 ถนนสวนผัก แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2547 - ปัจจุบัน ครู คศ. 1 โรงเรียนชุมทางตลิ่งชัน เลขที่ 291 หมู่ 11 ถนนสวนผัก แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร